

Branislav Nušić

Gospođa ministarka

Šala u četiri čina

Prvi put prikazano u beogradskom Narodnom pozorištu
1923.

Predgovor

Ako ste kadgod paljivije posmatrali sve što biva oko vas, ako ste se pogdekad upustili i udubili u odnose koji regulišu život jednoga društva i pokrete koje izaziva taj regulator – vi ste morali zapaziti da se, kroz život svakoga društva, jasno beleži jedna jaka i ravna linija. Tu liniju ispisali su obziri, tradicije, malodušnost, duhovna nemogućnost i sve one druge negativne osobine ovekove pod kojima se pojedinci guše, a društvo nemogućno predaje u malosti.

Tu liniju socijalnim tematicinazivali bismo da normalnom, a socijalni fizički po etnim gradom toplote ili hladnoće, jer ona od ista lio nom e stepenu na termometru iznad kojega, prihla enju, silazi.

Tom ravnom linijom kreće se život skoro celokupnoga našega društva. Iznad te linije penju se samo pojedinci, koji imaju duševne snage i hrabrosti da se uznesu iznad obzira, iznad tradicija i iznad malodušnosti. Iznad te linije penju se samo pojedinci koji ne čekaju da ih u društvenom termometru zagreje spoljna temperatura, već to zagrevanje nalaze sami u sebi, u svojim duševnim mogućnostima. Ispod te linije silaze samo oni pojedinci koji tako imaju duševne snage da pregaze obzire i tradicije i otresu se malodušnosti. I ovi, koji u društvu silaze ispod linije normale, sve do dna društvenog, nose sam i u sebi dispozicije hla enja duše i hla enja ose aja sve do ta ke

smrzavanja.

Da se neko digne ili spusti iznad ili ispod linije normale u životu, da se neko uzvisi iznad gomile ili spusti ispod gomile, treba da je podjednako hrabar. Hrabrost je biti esteti, plemenit, uzvišen, isto tako kao što je hrabrost biti podao i nevaljao. Treba imati mnogo moralne snage u sebi pa se uzneti iznad normalne linije, biti iznad ostalih, iznad gomile; kao što treba vrlo mnogo duševne snage pa si i ispod linije, biti ispod ostalih, ispod gomile: biti hulja, provalnik, klevetnik, razbojnik i ubica. Podjednaka je hrabrost uzneti se u zrak na nepouzdanjoj Ikarovoj spravi, koju je naš vek usavršio, kao i spustiti se, u gnjurakom oklopu, u mulje morskog dna.

Ti ljudi, koji se uznose iznad ili se spuštaju ispod ravne linije života, imaju velikih zamaha, velikih pokreta duše, velikih uzbuđenja i velikih emocija. Dravnik sa strepnjom stoji pred sudom istorije, jer je poveo državu i narod sudbonosnim putem; veliki finansijer sa groznavim uzbuđenjem stoji pred berzom na kojoj se toga časa tripilirati ili propasti njegovom milionitarnom ovina; vojskovođa igra svaki dan ar od uzbuđenja kad povede armije u sudbonosnu borbu; pesnika uzbuđuje inspiracija, umetnika stvaranja, naučnika ono nepoznato do čega otkrićem treba doći. Sve su to velika uzbuđenja, velike emocije, veliki pokreti duše.

A tih i takvih velikih uzbuđenja, velikih emocija, velikih pokreta duše ima i kod onih koji silaze ispod normalne linije. Razbojnik preivljuje najvećem eru uzbuđenja kad zariva krvavom u grudi svoje rtve; provalnik dršestrepipred sudijom; bludnica pati pod igom prezrenja, a odmetnik pod vešalima preivljuje celu gradaciju od bola i griepa do samoodricanja i apatije.

U te oblasti, u oblasti velikih uzbuđenja, velikih emocija, velikih pokreta duše – pa bilo iznad ili ispod linije – dramatičar rado zalazi, jer etu uvek na iduboke izvore

iz kojih može zahvatiti bogat i obilan materijal! O tuda se najviše broj drama i kreće u toj oblasti.

Malog je te, me u tim, tražiti i namaterijal u maloj sredini, u onome društvu, među onim ljudima, koji nemaju ni snage ni hrabrosti da se odvoje od ravne linije života, pa bilo navviše ili naniže; među onim ljudima koji nemaju snage da budu dobri, ali ih tako isto nemaju ni hrabrosti da budu među onim ljudima koji su vezani i sputani sitnim obzirima, koji robuju zastarelim tradicijama i koje je svebiše sazdano iz malodušnosti. Život te sredine te je jednolično i odmereno, kao šetalica na zidnom satu; pokreti te sredine su mali, tihi, bez uzbuđenja, bez velikih brazda, bez njihovih tragova, kao oni blagi talasi koji kruže po ustajaloj vodi kad na površinu njenu padne ti je perca.

U toj maloj sredini nema bura, nema nepogoda, nema zemljotresa, ni potresa; ta sredina je ograničena debelim zidom od oluja i vihora koji vitlaju kroz društvo. Ona živi u svojim sobama, ulica je za nju strani svet, inostranstvo, za nju su događaji koji uzbuđuju kontinente samo novinarska lektira.

U tim malim sredinama, koje se ne odvajaju od one ravne linije života, nema događaja, nema emocija, nema senzacija, »Danas je tetka-Savkin dan!« – eto, to je za tu sredinu događaj i svi se u urbaju, svi se kreću, svi oblače, nabavljaju bukete, pišu estitke, prave posete... događaj, životav događaj! »Mila ika-Stevin napustila mu a!« – »Ju, ju, ju, – gruva se cela familija u grudi – šta je svet kazati!« I eto, to je emocija koja uzbuđuje celu jednu porodicu, no toj uzbuđenosti ne le i toliko razlogu tome što je Mila napustila mu a, koliko u onome »šta je svet kazati«. A znate li šta je senzacija u takvim malim sredinama? »Snaja Zorka rodila blizance!« I ta senzacija ide iz kuće u kuću, samo se o njoj govori, raspravlja se, tumara i, i ta tema ispunjava interes životave jedne porodice i životave sredine.

Pera dobio klasu, oka se razboleo, Steva položio ispite, Jova premješten, gospa Mica kupila novu spava u sobu, gospa Savka ošišala kosu, gospa Julka pravi novu haljinu od krep-de-šina, prija-Maci izgoreo kuglov, a prija Anka izljubila na friše-fire sto sedamdeset dinara. Eto, to su senzacije, to emocije, to događaji maledne sredine.

I, eto, iz te i takve sredine ja sam uzeo za fuku jednu dobru ženu i dobru domaćicu – gospođicu Popović – i izneo je naglo, neekvivano i iznenadno, iznad njene normalne linije života. Takav jedan poremećaj na terazijama života kadar je uiniti, kod ljudi iz maledne sredine, da izgube ravnotežu te da neumeju da se dr ena nogama. I eto, u tome je sadržina *Gospođem inistarke*, u tome sva jednostavnost problema koji tajkom ad sadrži.

N uši

LICA

S I M A P O P O V I

I V K A , njegova žena

D A R A , kći

R A K A , sin

E D A U R O Š E V I , zet

D r N I N K O V I . sekretar Ministarstva spoljnih poslova

U J K A V A S A

T E T K A S A V K A

T E T K A D A C A

J O V A P O P - A R S I N

T E A P A N T A

Rodbina gospođicina: M I L E , njegov sin S O J A ,

raspuštenica, T E A J A K O V ,

S A V A M I Š I ,

G- a N A T A S T E F A N O V I učiteljica engleskog jezika,

policijski pisar,

A N K A , slugavka,

štamparski šegrt R I S T A T O D O R O V I ,

ko arski trgovac PERA ,
KALENI PERA , pisar iz administrativnog
odeljenja
Prvi andar
Drugi andar
Prvi poslužitelj iz ministarstva
Drugi poslužitelj iz ministarstva
Devojica krojaica
Prvi građanin
Drugi građanin

Događaja se u doba susreća prošloga i sadašnjega veka.

IN PRVI

Obiteljna građanska soba.

Staro kanape, dve fotelje i nekoliko prostih, trpezarijskih stolica. Trojaglavna vrata: u dnu, desno i levo i jedan prozor desno. U sredini sobe veliki, zastrto sto, po njemu prostrte jedne stare odevne pantalone, koje će gospođica prekrojiti za sina.

I

IVKA, SAVKA

SAVKA (*sedi kraj stola*): Šta si se zamislila?

IVKA (*stoji iza stola, o vratu joj visi santimetar, a u ruci velike makaze. Naslonila makaze na usne i zamislila se gledajući u pantalone*):

Gledam, znaš, kako da izbegnem ovo mesto što se izlizalo.

SAVKA: Nemoreš ga izbeći, nego podmetni pare.

IVKA: Gotovo, a ionako će mu trajati od petka do subote.

SAVKA : A cepa, a? Pa znaš kako je, neka je samo živ i zdrav, pa neka cepa.

IVKA : Ju, nije da cepa, tetka, nego dere kao vuk jagne u kožu. I kupujem u, i prekrajam u, i nikad ništa na njemu celo ni dvadeset i četiri sata.

SAVKA : Nestajan, m nogo nestajan!

IVKA (*za vreme ove scene ona meri i kroji*): Nemo e da se stigne, bogami! Ne preliva nam se, zaboga, ve jedva vezujemo kraj s krajem.

SAVKA: A lepa plata.

IVKA : Pa i nije. Dok odbiješ porezu, platiš kiriju, kupiš drva, tek vidiš ostanu ti iste šake. Teško je danas oplatiti, ali ovaj moj neume. Ne gleda svoja posla i svoju kužu, nego se zaneo za politiku.

SAVKA: Pa jest!

IVKA : Ono, i drugi se baku, i što kažu, lome sa politikom, ali opet nekako, gledaju i sebe. Te komisije, te procene, te sednice, pa se spomognu nekako. Ali ovaj moj neume. Sve ovo ne ide, naškodi e ugledu partije, ono ne ide, povika e opozicija. I sve tako. A devojkju, eto, nismo platili ve tri meseca, pa kiriju nismo platili za prošli mesec, a gde su još one sitne poduice: temleko, te bakalini... ve znaš!

SAVKA : Teško je, bome, danas...

IVKA : Ti još ne dobi kafu? E što je bezobrazno, po tri puta ovek da joj ka e. (*odlazi zadnjim vratima*) Jel' Anka, šta je s kafom?

ANKIN GLAS (*spolja.*): Evo!

IVKA : Eto, i to se zove mla e. Bar da je kao što treba

kad ga ovek plaća.

II

PRE AŠNJI, ANKA

ANKA (*unos i kafu i služi*): Izvol'te!

IVKA: Moram triput da molim za jednu kafu.

ANKA (*bezobrazno*): Pa nisam sedela na kanabetu, imala sam posla. (*odlazi.*)

III

IVKA, SAVKA

IVKA (*pošto je Anka otišla*): E to, vidiš li je! Dođem i, boga mi, da potegnem ovim makazama pa da joj razbijem glavu. Ali šta u, moram da trpim. Du na sam joj tri meseca, pa moram da trpim.

SAVKA: (*sr u i kafu*): Eh, takvo ti je danas mlađe.

IVKA: Pa to sam te baš zvala, tetka-Savka, da te umolim da nam daš jedno dvesta dinara na zajam.

SAVKA (*trgne se*): Ju, sinko, a otkud meni?

IVKA: Pa ono što imaš na knjici.

SAVKA: Eh, to... na to nemoj ni da rađunaš, gde bio ja to dirala! Jedva sam skupila da mi se nađe, ne daj, bože!..

IVKA: Bože, tetka-Savka, ti pa kao da ti mi to ne može vratiti. Plati em oti pošteno i interes, a za tri meseca imaš svoje pare. Slušaj, ne bila ja divka ako ga ne nateram da se uvuče u kakvu komisijsku. Šta tu partija! Oka kuma - Dragin nazida kuću sa partijom, a ovaj moj rasturi kuću.

SAVKA: Da li si baš sigurna?

IV K A : Š ta?

SA V K A : Pa to, da e u i u kom isiju?

IV K A : T i sum njaš da em o ti vratiti?

SA V K A : N ije to, nego znaš, ne volim u tajnovac da diram pa, velim, ako ne u e u kom isiju...

IV K A : Pa ne m ora da bude baš kom isija, m o e on i druk e. A ko ne m o e nikako druk ije, a ti da znaš, uzajm i em o m akar na drugo m esto, pa tebi vratiti. Tebi tvoje ne gine.

SAVKA: Ako je samo za tri meseca...

IV K A : N i jedan dan više!..

IV

PRE A Š N JI, R A K A . A N K A

RAKA (gimnazista, ulazi bez knjiga i bez kape, sav podrpan).

ANKA (ulazi za njim i nosi knjige i kapu.)

IV K A : Iju, cm i sinko, ti se opet tukao?

RAKA: Nisam!

ANKA: Jeste, jeste, tukao se!

IV K A (*tetki*): Pogledaj ga, tako ti boga, kakav je, kao da je s vešala pao.

ANKA (*ostavi knjige na sto*): Eto je i ruku raskrvavio.

IV K A : Iju!.. (*š epa m u ruku koju je uvezao m aram om*)
N esre ni e jedan, bitango! (*Anki*) Donesi vodu da se ispere. (*Anka odlazi*) Još ka e n ije se tuko!

RAKA (*uporno*): Nisam!

IVKA: Nego šta si?

RAKA: Pravili smo demonstracije.

IVKA: Kakve demonstracije, bog s tobom?

RAKA: Protiv vlade.

SAVKA: A šta ti imaš sa vladom, pobogu, sinko?

RAKA: Nemam ništa, ali sam i ja viko: dole vlada!

IVKA: Eto ti, eto ti, pa ne crkni sad od muke! Ama, šta si ti imao da se mešaš u demonstracije?...

RAKA: Pa nije sam o ja, ceo svet. Eno još se tuku na Terazijama, a vlada je morala da da ostavku, jer je ubijen jedan radnik i trojica su ranjeni.

IVKA: Ju ju, ju! Eto kako će i glavu da izgubi jednoga dana!

ANKA (*dolazi s lavorom i bokalom*): 'Ajde ovamo u kujnu da te umijem.

RAKA: Šta će mi da se umijem?

IVKA: Vuci se tamo, operi tu ruku. Zar ne vidiš da izgledaš kao šin terski šegrt? (*gurne Raku te ovaj ode sa Ankom*)

V

IVKA, SAVKA

IVKA (*tetki*): Eto, pa sad izi i ti tu nakraj, kad ti svaki dan dođe ovako pocepan.

SAVKA: 'Ajde i ja da idem, za poslom sam. A vidim i

tebe ometam. (*ustaje.*)

IV K A : Pa kako si rešila za ono?

SAVKA: Koje ono?

IV K A : Pa de, što se prise aš, za zajam?

SAVKA : A , za to? Pa kako da ti ka em ; volela bih da ne diram u te pare, ali ako je nu da...

IV K A : Ju , baš ti hvala , slatka tetka , nikad ti to ne u zaboraviti.

SAVKA : Je l'da donesem predve e?...

IV K A : Jest, m olim te, još danas! Pa do i.. tetka-Savka, nem oj da ne do eš. Ja, boga m i, ne m ogu ; da m ogu , došla bih ti. N em oj ti na to da gledaš, nego do ikad god m o eš. I onako si sam a, pa svrati koji put i da ru am o ; svrati kao kod svoje ku e.

SAVKA (*ve na vratim a*): Ja u ono predve e. Zbogom . (*odlazi*)

IV K A (*ispra a je do vruga*): Zbogom, tetka (*vra a se i, pošto je završila krojenje, um o tava pan ta lone*).

VI

IV K A , R A K A

RAKA (*izlazi iz sobe um iven i upu u je se spoljn im vratima*).

IV K A : Ehe, gde si nagao?

RAKA: Tamo!

IV K A : A m a, zar ti je m alo bilo , oka enja e jedan? – A latinski – dvojka, a nauka hriš anska – dvojka, a matematika – dvojka! N e gledaš to , nego dem onstracije,

a što eš da ponavljaš razred – to ništa.

RAKA : Otac je ponavljao četiri razreda, pa...

IVKA : Ama, ne gledaj ti na oca!

RAKA : Nije, nego uvaljda na tebe da gledam .

IVKA : O , gospode bo e, i kad ga rodih takog nesretnika! Vuci mi se ispred oiju!

RAKA (*izleti na vrata, na koja nailaze EDA i DARA*).

VII

IVKA , EDA , DARA

EDA : (*ulazi sa enom oni su obueni za -posete: Etonas. Vratili smo se kao što smo i otišli.*)

DARA : *Bambadava smo išli.*

IVKA : Što, niste nekog našli kod ku e?

EDA : *ujte, majka, ja više ne u da slušam te vaše savete. Te idite kod ove ministarke, pravite vizitu, te idite kod one ministarke, pravite vizitu.*

IVKA : *Pa, zete, meni ne treba klasa, tebi treba.*

EDA : *Znam ja to, ali kako moete da nas šaljete gospo i Petroviki, kad ne e ena ni da nas prim i?*

DARA : *Nije bila kod ku e.*

EDA : *Bila je, šta nije bila! Devojka se desetm inuta unutra dom unavala, pa tek onda izlazi i kaenam da gospo a nije kod ku e.*

IVKA : *Pa zar sam ja tome kriva? Pitala sam je preko kuma-Drage i ona ka e: neka do e, kako da mine do e*

gospa- ivkina erka; nisam je videla otkako se udala.

EDA: Nisam je videla otkako se udala, a ovamo zatvara nam vrata ispred nosa... ona... ju e... je l' i ona nije videla gospa- ivkinu erku otkako se udala? ...

DARA: E, nem o j tako. O na od ista nije bila kod ku e, videli smo je posle na fijakeru.

IVKA: E to, vidiš! A ne ide to ni kao što ti misliš, zete. Treba i pet i šest puta i i na isti prag. U ostalom, vidiš da su napolju i neke demonstracije, pa ko zna da nisu m inistri m o da i zbog toga zbunjeni.

EDA: Pa ako su m inistri zbunjeni, šta im aju tu ministarke da se zbunjuju?

IVKA: E, nem o j tako da ka eš. Znam, pri a la m i je gospa Nata, ka e: kriza, a m o j m u m inistar, pa ništa, m iran, ubio ga bog, kao da nije kriza, a ja, nesre nica, zbunila se kao niko moj; te triput solim jelo, te sipam zejtin u lam pu, te obu em prevrnutu arapu, i sve tako. Volim, ka e ena, da odle im jedno zapaljen je plu a nego jednu ministarsku krizu.

DARA: Slušam vas vazdan a i ne skidam šešir (polaze i levo u sobu) M ajka, je li donosila šnajderka haljinu?

IVKA: Nije još.

DARA: Poslala bih Raku da je opet zove. (ode)

VIII

IVKA, EDA

EDA (pripaljuje cigaretu): B adava, ovako više ne ide!

IVKA: Pa ne ide, ali, pravo da tika em, ne bitini ta jedna klasa m nogo pom ogl a. N e m o e jedna klasa da ti

isplati dugove.

EDA : Šta vi meni jednako te dugove nati ete na nos? Nisam ih napravio od besa, nego kad ovek uzme enu bez m iraza pa po ne ku u ku iti...

IVKA : Nismo te mi terali da je uzmeš. Ti si uvek govorio da je voliš.

EDA : A vi ste govorili da ima 12000 dinara m iraza.

IVKA : Pa ima.

EDA : A ma gde su? Voleo bih da vidim tih 12000 dinara.

IVKA : Prim i eš ih od osiguravaju eg društva.

EDA : Prim i u, al' kad um rete i vi i otac..

IVKA : Pa m o eš valjda dotle pri ekati.

EDA : M ogu dotle i um reti.

IVKA : N e bi baš bila velika šteta.

EDA : Pa ne bi za vas, m ogli bi još ai da nasledite im oje osiguranje.

IX

IVKA , EDA , PERA

PERA (*ulaze i na srednja vrata*): Izvinite,. ja sam dva puta kucao.

IVKA : M o lim . Izvolite!

PERA : G ospodin nije kod ku e?

IVKA : N e!

PERA: A nije ni u kancelariji.

EDA: Viste inovnik?

PERA: Da, pisar kod gospodina Popovića. Pa hteo sam da javim da je kabinet dao ostavku. Hteo sam, znate, ja prvi da mu javim.

EDA: Je li to izvesno?

PERA: Izvesno! A bi e da gospodin Popović to ve i zna im nije došao u kancelariju.

IVKA: A ma, zar nikako nije dolazio?

PERA: Upravo, dolazio je od jutros, ali je nekako odmah otišao, im je uo da je vlada dala ostavku.

EDA: Pa onda zna i da on zna!

PERA: Zna izvesno! Ali, ipak, ja sam hteo prvi to da mu javim. A l'm o da ne zna, a svika u da su naši pozvani da sastave novu vladu.

IVKA: (*prijatno iznena ena*): Naši?

PERA: Da, naši, a ja bih hteo to da m u javim .

EDA: A vi u »naše« ra unate...?

PERA: Pa »naši«! ...G ospodin Stevanović je ve otišao u dvor.

IVKA: Stevanović?

PERA: Ja sam ga svojim o im a video.

IVKA: O , bo e m oj, kako bi to bilo dobro! V iste li no videli Stevanović a kad je otišo?

PERA: Video sam ga!

IV K A : O tišao je baš u dvor?

PERA: Da!

IV K A : Hvala vam , gospodine, velika vam hvala što ste nas izvestili.

PERA : Ja sad idem na Terazije; šeta u tam o pod kestenovima, pa ako još što opazim , ja u vam javiti. Sam o vas molim , kad do e gospodin Popovi , ka ite m u da sam ja pridošao idoneo vest da e naši obrazovati kabinet.

ED A : Re i em o!

PERA (*gospo i ivki u koju kao da im a više poverenja*): Molim vas, gospo o , recite sam o: Pera pisar iz administrativnog odeljenja.

IV K A : H o u, gospodine!

PERA (*ve na vratim a*): A ko bi bilo što vrlo interesantno, vi ete dopustiti...

ED A : O, molim...

PERA : Vi ete m i dopustiti... (*ode*)

X

IV K A ED A

IV K A : Zete nisam te zagrlila od dana ven anja. (*grli ga..*)

ED A : A li em u se vi to radujete?..

IV K A : Gle sad! M esto i ti da se raduješ, a ti još pitaš. Rako! Rako!

ED A : em u da se radujem ?...

IV K A : »N aši«! Jesi li uo šta ka e ovek: »naši«!

ED A : A m a koj' ovek?

IV K A : Pa ovaj...

ED A : Pera pisar iz adm in istrativnog odeljenja. Za njega su »naši« svi koji obrazuju kabinet. O n to , izvesno . svakome javlja.

IV K A : A li ka e ovek: S tevanovi otišao U dvor.

ED A : Pa?

IV K A : Pa to! T i m o eš da avanzuješ, a m o e i on...

ED A : K o?

IV K A : K ako ko? S i m a!

ED A : Pa otac je ve na e ln ik m in istarstva, šta m o e više?

IV K A : A D r avni savet, a upravnik M onopola, a predsednik opštine? O ho , m o j brajko , sam o kad se ho e , ima vazdan. (na vratima) Rako? Rako!

ED A : Š ta e vam ?

IV K A : D a kupi novine. C rkoh od radoznalosti! R ako ! Rako!

XI

PRE A ŠN JI, M O M A K iz M IN ISTARSTVA

M O M A K : D obar dan , gospo o!

IV K A (*pretrne*): Iju! Dobar dan!

MOMAK: Molim lepo, poslao me je gospodin da mu date njegov cilindar.

IV K A : C ilinder? ...

MOMAK: Jeste, cilindar.

IV K A (*ne veruju i*): Ama, cilindar?

MOMAK: Jeste!

IV K A : Ju , tako su m i se na jedanput oduzele noge! Je l' vam to gospodin kazao da mu odnesete cilindar?

MOMAK: Jeste, on.

ED A (*i on se zainteresovao*): A gde je gospodin?

IV K A : O dista. gde je on?

MOMAK: Eno ga u ministarstvu.

IV K A : A je li vam kazao šta e m u cilindar?

ED A : E to ti sad! O tkud e m om ku re i šta e m u cilindar?

IV K A : O h , bo e , tako sam se zbunila. Pa gde je sad ta Dara? Rako! Rako!

ED A : (*na levim vratima*) Daro! Daro!...

XII

PRE A ŠN JI, R A K A

RAKA (*na srednjim vratima*): Š ta m e zoveš?

IV K A : Jesi li kupio novine? A jest, boga m i, n isam ti ni dala. Ama, gde je ta Dara?

DARA (*na levim vratima*): Bila sam u kujni.

IV K A : C ilinder, o tac tra i cilindar!

DARA: Pa gde je?

IV K A : Poslednji put, kad je bio prijem o kraljevom danu, metla sam ga tamo u sobi, na orman.

RAKA: A, nije, ja sam ga video u sali iza furune.

IV K A : Pa, zaboga, idite, na ite ta! A li brzo, odmah!

D A R A i E D A (*odlaze u sobu*).

IV K A (*momku*): A je li gospodin bio raspolo en kad je tra io cylinder:

MOMAK: Nije!

IV K A :A lju t?

MOMAK: Nije bio ni ljut!

DARA (*vra a se*): Nema ga!

E D A (*za njom*): Nigde ga nema!

IV K A : A m a, kako da ga nema? (*odjuri zadnjim vratima*). Anka! Anka! (*svima..*) Ta tra ite ga, zaboga!

E D A : A m a. šta ste se zbunili?

IV K A : Pa tako je to, dabome, kad ovek jedanput u godini nosi cylinder. I ko e sad da m u se seti gde je!

XIII

P R E A Š N J I, A N K A

ANKA (*dolazi*): Izvol'te!

IV K A : Znate li vi, A nka, gde je cylinder gospodinov?

ANKA: Bio je na ormanu, ali ga je ovaj skinuo (*pokazuje na Raku*) – kad se igrao s njim.

IV K A : B og te ub io , da te ne ub ije , opet ti!

R A K A : N ije istina! Ja sam uzeo sam o kutiju „da napravim aeroplan, a cilindar sam ostavio.

IV K A : Pa gde si ga ostavio?

RAKA Ne znam!

IV K A : 'A jde , tra ite ga , tra ite ga , zaboga , m ora se na i!
(razi u se svi po ku ida tra e cilindar)

XIV

E D A , M O M A K

E D A (momku, s kojim je ostao sam): A vi ste davno u ministarstvu?

MOMAK: Vrlo davno, gospodine...

E D A : I vam a je to sasvim obi na stvar kad se m enja ministarstvo. Promenili ste ih mnogo?

M O M A K : M ного! K olik im a sam i k olik im a ja ve sagledao le a ...

E D A : I vi , m ora biti , im ate dobar nos , :znate ve unapred da om irišete situaciju?

MOMAK {laska mu to): Pa... razume se!... Znao sam ja još pre tri dana da e ova pasti.

E D A : E ?

M O M A K : A m a , znam ja to iako ne itam novine . im vidim da m inistar svaki as zivka blagajnika , i im vidim mnogo zgu vanih hartija u korpi kraj m inistrovog stola , ja odmah ka em u sebi: ovaj se sprem a .

E D A : A šta kod vas zna i kad vas pošlju za cilindar ?

M O M A K : Zna i da je gospodin pozvan u D vor i taj posao treba brzo svršiti, jer bivalo je da ja po kome donesem cilindar, a on ga pogleda ko krava mrtvo tele i veli:
»D ockan, nosi ga natrag!«

ED A (*usplahiren*): Dakle, bivalo je i to?! (*odjuri vratima i prodera se na njima..*) A m a, šta se vazdan majete, dajte taj cilindar!

XV

IV K A , D A R A , E D A , A N K A , M O M A K

IV K A (*nosi cilindar i gladi ga rukavom od bluze*).

DARA i RAKA (*dolaze za njom*).

IV K A : Kad ga, nesre nik, metnuo pod minerluk i napunio ga orasima! Ko bi se setio da ga traži pod minerlukom?

ED A (*šepa cilindar od ivke, strpa ga u ruku i gura ga*): Idite, idite, u vašim je rukama sudbina ove zemlje. (*izgura ga*) urite, molim vas, urite!

XVI

PRE A ŠN JIBEZ M O M K A

IV K A (*edi, pošto je momak otišao*): Ti znaš nešto?

ED A : Ne znam, ali... dabome! Kriza... cilindar...

IV K A : I timo eš još da ekaš; što ne triš tam o?

ED A : Kuda?

IV K A : Na Terazije!

ED A : Pa tam o je ve gospodin Pera iz administrativnog odeljenja.

IV K A : A m a, kako mo eš da izdriš i da ekaš da ti

drugi donosi novosti? Dajte mi šešir, idem sama!...

EDA: Kuda?

IVKA: Na Terazije!

DARA: Bože, mama, otkud to ide!

RAKA: I ja u! (*dune na vrata*)

EDA: Dobro, dobro, evo idem ja!

IVKA (*edi*): Ali nemoj da se zabiješ u kafanu. Prođi svuda, promuvaj se, pa kad uješ što, a ti dođi odmah. Znaš kako smo mi ovde, kao na Terazici.

EDA (*uzme šešir*): Ne brinite, javi uve! (*odlazi*)

XVII

IVKA, DARA

IVKA (*seđa umorna na kanabe*): Oh, bože, ne smem isto ni da kaem: a znaš li ti šta to zna i kad se traži cilindar?

DARA: Ne znam!

IVKA: Zovu ga u Dvor.

DARA: Oca? A zašto ga zovu?

IVKA: Zašto? E jesi prava glupa! Obože, kako se to nijedno dete nije izmetlo na mene. Svi su glupi na oca! (*Imitira je.*) »Zašto ga zovu?« Pa ne zovu ga, valjda, da im nasa uje kvoke; nego, ula si, pala vlada i sad im a nova da se sastavi.

DARA: Pa da vi ne mislite... ?

IVKA: Šta mislim? Ajd, baš da ujem, šta mislim ja?

DARA: Ne mislite valjda da otac bude ministar?

IVKA: Strah me je da mislim, a mislim. Pa eto, tražio je cilindar. Zar ne vidiš da ja držim oba palca stegnuta? Stegla sam ih krvnik, bojim se išašise se, ali ako, toliko mogu zamogam u a da u inim.

DARA: Oh, bože, kad bi se to desilo... mogao bi onda i e da...

IVKA: Tam an, kao da je e da prva briga. Kao o sre e da si ti mene poslušala...

DARA: Šta da sam te poslušala?

IVKA: Pa eto, to... ako bi se desilo da otac postane ministar, da nisi pošla za toga, kako bi se lepo udala kao ministarska erka.

DARA (*uvre eno*): Bože, majka, kakav je to razgovor!

IVKA: Pa ne, al'ka em.

DARA: Meni ovako ništa ne fali.

IVKA: Tebi ne fali, nego njemu.

DARA: Njemu?

IVKA: Pa dabome... nema škole, ne zna jezike, nemoe da pravi karijeru i onako nekako ne pristaje...

DARA: Meni je dobar, a vama se i ne mora dopadati. Kad sam ja zadovoljna, šta vi imate tu?

IVKA: Pa ve ti, znam ja tebe. Ko dirne njega, kao da te je u oko dirnuo.

DARA: Pa jeste!

XVIII

PRE A ŠN JI. G .PERA

PERA (*na zadnja vrata*): Izvinite, ja...

IV K A (*sko i kao oparena*): Š ta je, zaboga, im a li ega novog?

PERA: Ima.

IV K A : G ovorite!

PERA: Video sam ga.

IV K A : K oga?

PERA : N jega, gospod ina. V ideo sam ga, o tišao u D vor, ima cilindar na glavi.

IV K A (*uzbu eno*): Da se niste prevarili?

PERA : T a kako b ih se prevario! V ideo sam ga ko što vas sad vidim. Javio sam mu se.

IV K A : A on?

PERA: I on se meni javio.

IV K A : A ne znate zašto je o tišao u D vor?

PERA : K ako ne znam : svi su naši pozvani.

IV K A : I m islite da bi se to m oglo još danas svršiti?

PERA : K ako još danas, još sad. K o zna, m o da je i potpisano.

IV K A (*Dari*): S te i palac, D aro! (*glasio*) – Da li je to m ogu e da je ve potpisano?

PERA : I dem da ih sa ekam kad izlaze; pro ita u im sa lica ukaz. A li vas m o lim da ka ete gospodinu da sam ja prvi koji sam došao da m u javim da je o tišao u D vor. A ja

u ...

IV K A : D a , d o i t e o d m a h , i m u j e t e š t o .

PERA: Pera pisar iz administrativnog odeljenja.
(*klanja ju i se, odlazi*)

XIX

IV K A , D A R A

IV K A (*vraća ju i se sa vrata*): Daro, dete moje, meni je isto došlo da pla em . (*plae*) A ti... ti ništa?

D A R A : K a k o n i š t a , z a b o g a , j o š k a k o s a m u z b u e n a ; s a m o p r a v o d a v a m k a e m , j a i s t o n e v e r u j e m u t o l i k u s r e u .

IV K A : S l u š a j , o b u c i s e p a d a i d e m o n a T e r a z i j e , d a e k a m o .

D A R A : A l i , z a b o g a , m a j k o , t o n e i d e !

IV K A : P a j e s t e d a n e i d e , p r a v o k a e š ; j e r a k o j e o n v e m i n i s t a r , o n d a n e m a s m i s l a d a j a i d e m p e š k e .

D A R A : A m a n i j e t o , n e g o z b o g s v e t a .

IV K A : A g r i z e m e n e s t r p l j e n j e , n e m o g u p r o s t o d a i z d r i m . I g d e j e , m o l i m t e , s a d o v a j t v o j , š t o n e d o l a z i ? (*odlazi na prozor*) Z a b i o s e i z v e s n o u k a f a n u , a š t o m i o v d e g o r i m o n a e r a v i c i , t o s e n j e g a n e t i e . (*nervozno šeta i krši prste*) U h , d a l i j a d a s e s a d p r e t v o r i m u m u v u p a d a u l e t i m u D v o r d a s v o j i m u š i m a u j e m k a k o k r a l j k a e Š i m i : » P o z v a o s a m v a s , g o s p o d i n e Š i m o , d a v a m p o n u d i m j e d a n p o r t f e l j u k a b i n e t u ! ;

A o n a j m o j š m o k l j a n , m e s t o d a k a e : » H v a l a , V a š e V e l i a n s t v o ! , s i g u r n o e p o e t i d a m u c a . U b i o g a b o g s a s u k l a t o m , s i g u r n a s a m d a e m u c a t i .

D A R A (*prekorava ju i je*): A l i , z a b o g a , m a m a !

IV K A : U h , k eri, sve drugo ne marim, ali samo da mi je da gospa-D aru svu em sa dr avnog fijakera, pa m akar za dvadeset i etiri sata. Prilepila se za fijaker kao taksena m arka, pa m isli niko je ne m o e odlepiti. E , odlepi eš se, sinko. Još posle podne em o se voziti na m in istarskom fijakeru.

D A R A : A li ekaj, zaboga, m ajka, treba najpre sko iti...

IV K A : N aposletku i ne m arim za gospa-Dragu. Bar je ena vaspitana, o tac Joj je bio inovnik G lavne kontrole. A li gospa N ata! N o , teško zem lji kad je do ivela da ona bude ministarka! Majka joj izdavala kvartire za samce, a opa nam eštala krevete tim sam cim a...

D A R A : N em oj tako , m ajka, pa evo i ti m o eš postati ministarka.

IV K A : Pa šta, im a valjda neke razlike izm e u m ene i N ate. M oja m ajka je šila u vojnoj šivari, ali je zato mene lepo vaspitala. Ja sam svršila tri razreda osnovne škole i, da sam htela, m ogla sam još da svršim . D a ja nisam bila takva, ne bi m ene tvoj o tac uzeo. O n je ve bio inovnik kad me je uzeo.

D A R A : Pa jest, sam o ka u m orao je da te uzme .

IV K A : To tebi valjda tvoj m u ka e. B olje bi bilo kad bi on po urio da nam javi šta je novo. A li, dabom e, on se zavukao negde u kafanu. (*seti se*) – ekaj... gde su karte?... T i si ih sino razm eštala.

DARA: Eto ih u fioci.

IV K A (*vadi ih i m eša*): B aš da v idim kako u kartama stoji. (*razm eštaju i*) Kad je poslednji put Sima avanzovao, pogodile su m i, ne m o eš isto da veruješ kako su m i sve pogodile. Š ta se utrpala izm e u m ene i Š im e ova udovica! (*broji*) Jedan, dva, tri, etiri, pet, šest, sedam ... G las (*broji*

u sebi) ku a... brzo ... novac s ve eri... (govori) Znam, to e tetka Savka da m i donese... C ela istina... krevet! (skupi dva donja reda i po ne pokriva ti karte)

D A R A : A što pokrivaš sebe?

I V K A : Pa da vidim to, ho u li biti m in istarka?

D A R A : B o e, m am a, pa pokrij oca, jer glavno je pitanje ho e li on biti m in istar...

I V K A : P ravo ka eš! D esetka herc... velika radost. B oga m i, erko... ako je po kartam a.

XX

P R E A Š N J I, A N K A

ANKA (dolazi sa jednom devojicom, koja nosi haljinu uvijenu u beo aršav): K roja ica poslala haljinu...

I V K A : N osi natrag, nem am kad da je probam .

D A R A : A h, zaboga, m ajka, što ne probaš?

I V K A : T ako ... D onesi posle podne...

D A R A : P a to je askom .

I V K A : N ek donese posle podne, jer... ne znam kakav u aufpuc. A ko bude ono, onda u svileni aufpuc, a ako ne bude *ono*, onda u satinski ... eto ti!...

D E V O J I C A : Š ta da ka em gospo ici?

I V K A : R eci joj: ako bude ono, onda u svileni aufpuc.

D A R A (*prekida je*): N em ojn išta da ka eš gospo ici, nego donesi posle podne haljinu.

D E V O J I C A (*ode*).

ANKA (*ode za devojicom*).

XXI IVKA, DARA

IVKA: Ju, ju, ju, alami zaigra desno oko...

DARA (*koja je bila kod prozora*): Evo ga, eda.

IVKA: Je l' tri! Je l' se smije? Je l' maše maramom? Pitaj ga, pitaj ga šta je.

DARA: Ušao je u dvorište.

IVKA: Da znaš da nam nosi dobar glas! Nije meni badava oko tako najedanput zaigralo.

XXII

PREAŠNJI, EDA

IVKA (*tek što se eda javio na vratima*): Govori!

EDA: ekajte, zaboga!...

IVKA: A -ko mi odmah ne kažeš, pašu u nesvest!

EDA: Ali ekajte, da vam kažem sve po redu.

IVKA: Pa govori, ne oteži!

EDA: Dakle, vraćaju i se ovamo, ovako sam mislio...

IVKA (*šepa ga za gušu*): Govori: je li, ili nije? Je li, ili nije, razumeš li?

EDA: Ama, ekajte! Dakle, ovako sam mislio. O tac da meni izradi jedan zajam kod Klasne lutrije na privredne ciljeve, i to da mu bude mesto miraza. S tim da odu im dugove, a posle...

IVKA: Daro, keri, meni m r k ne pred o im a. Ka i tvom e m u u neka kaže: da ili ne ina e u ga ga ati stolicom!

D A R A : Pa ka i, zaboga!

I V K A : D a ili ne?

E D A : D a!

I V K A : Š ta?

E D A : M in istar.

I V K A : A m a ko, ubio te bog, da te ubije, ko m in istar?

D A R A : Je l' otac?

E D A : Jeste!

D A R A (*ushi ena zagrliga sre na.*): S latki m oj edo!

I V K A : D eco, deco, pridr ite m e! (*klone, umorna od uzbu enja u stolicu*)

E D A : D akle, ka em, to sam sm islio: da otac m eni izradi iz Klasne lutrije jedan zajam od 12000 dinara na privredne ciljeve, i to da m i bude kao m iraz. S tim u lepo da otplatim dugove i tada, kao pride, da mi da tri klase.

I V K A (*sko i*): Kako to ti: otac ovo, otac ono? Pita li se tu valjda još kogod?

E D A : Pa da, pitaju se i drugi ministri!

I V K A : A ja?

E D A : Pa šta ste vi?

I V K A : K ako šta? Još pitaš. Ja sam gospo a m in istarka! (*Udari u sladak smeh od zadovoljstva..*) Ju, ubio me bog, isto ne verujem svojim ro enim ušim a. K a i m i, D aro, ti!

D A R A : Š ta da vam ka em ?

I V K A : Pa zovim e kao što e odsad ceo sveg da m e

zove.

D A R A : G o s p o o m i n i s t a r k a !

I V K A (*edi*): ' A j d e , k a i i t i !

E D A : H o u , a l ' k a i t e i v i m e n i : g o s p o d i n - m i n i s t r o v z e t e ; d a u j e m , z n a t e , k a k o t o z v u i .

I V K A : P r e s v e g a , z e t – t o n i j e n i š t a , a d r u g o , p r a v o d a t i k a e m , t i n e k a k o i n e l i i š .

E D A : G l e , m o l i m t e ! A v a m a v e l i i , k a o . . .

I V K A (*unese mu se u lice*): K a o š t a ?

E D A (*gun aju i*): T a v e ...

I V K A : ' A j d e , ' a j d e , l a n i , a k o h o e š d a t i p o e š e j e z i k p a r a g r a f s e d a m d e s e t š e s t i .

E D A : O h o , h o ! P a v i g o v o r i t e k a o d a s t e v i m i n i s t a r .

I V K A : A k o n i s a m m i n i s t a r , a j a s a m m i n i s t a r k a , a u p a m t i : t o j e , k o j i p u t , m n o g o v i š e .

D A R A : A l i , z a b o g a , e d o , m a j k a ! N e m o j t e s e s v a a t i , n e l i i t o m i n i s t a r s k o j k u i !

I V K A : P a , d a , n e l i i . A l ' t a k o j e t o , k a d n i j e v a s p i t a n d a b u d e u m i n i s t a r s k o j k u i .

XXIII

P R E A Š N J I , R A K A

R A K A (*uleti*): M a m a , z n a š l i š t a j e n o v o ? T a t a p o s t a o m i n i s t a r .

I V K A (*ljubi ga*): E , a k o t i j o k a z a o , e d o ?

R A K A : K a u m i d e c a i m e n e s u o d m a h p r o z v a l i

ministarsko prase.

IV K A : M angupska posla. V iše se ne eš dru iti sa tim mangupima.

R A K A : N ego s kim u?

IV K A : D ru i eš se odsad s decom engleskog konzula.

R A K A : A nije to ništa što su m e nazvali prase, nego su m i pozvali i majku.

IV K A : A znaju li oni da je tvoj otac ministar?

R A K A : Z naju , pa baš zato i psuju!

IV K A : Z apisa eš m i tu bezobraznu decu , pa em o ih prem estiti u unutrašnjost; i decu i razred i u itelja. U ovoj zemlji mora jedanput da bude reda i da se zna kome se sme psovati mater, a kome ne sme.

R A K A : Jaoj, da znaš, m ama, što vo lim što je tata postao ministar!

IV K A : E?! ... A zašto?

R A K A : Pa, odsad , kad m e tata istu e, ja sam o skupim demonstracije, pa se razderemo: dole vlada!

IV K A : P regrizo jezik ti, dabogda!..

RAKA: Dole vlada! ...

IV K A : K uš, kad ne um eš da govoriš kao pam etno dete!

RAKA: A nisam ti ni kazao! Evo ga ide otac!

IV K A : Ide? Pa što ne govoriš, m arvo jedna, nego brbljaš koješta. (*zbuni sv.*) Deco, deco, nemojte da mi smetate. Vi stanite iza m ene. B o em oj, ko bi to reko: otišo ju tros od ku e kao obi an ovek, a vra a se m inistar? A m a stanite

ovamo, nemojte mi smetati!

XXIV

PRE A ŠNJI, P O P O V I

P O P O V I (*pojavljuje se na vratima pod cilindrom*).

I V K A (*grli ga*): *Ministre moj!*

E D A I D A R A (*ljube m u ruku*): *estitam o!*

RAKA (*razdera se iz sveg Glasa*): *Dole vlada!*

I V K A (*sko i kao oparena i, kako je bila ve prihvatila. iz Popovi eve ruke cilinder, ona ja natu e Raki na glavu da m u tako uguši glas*): *K uš, prok leto štene! U bio ga bog, da ga ubije, i kad ga rodih ovako prokleta!*

P O P O V I : *No, no, ivka, uzdr i se, zaboga!*

XXV

PRE A ŠNJI, P E R A

P E R A (*u e, i kad spazi Popovi a, zbuni se*): *Izvinite... ja, ovaj... ja sam došao da vam javim da ste postali m inistar.*

P O P O V I : *Znam ja to, gospodine Pero.*

P E R A : *Znam ja da vi to znate, al' opet sam ja hteo prvi da vam javim.*

P O P O V I : *Hvala, hvala!*

I V K A : *Ho ete li vi, gospodine Pero, sad u m inistarstvo?*

P E R A : *Na slu bi, gospo o m inistarka.*

I V K A : *Naredite da odmah posle podne, u etiri sata, do e ovde m inistarski fijaker.*

P O P O V I : *Šta e ti to?*

IVKA : Pustame, molim te! Hoću da se provozam triput od Kalimegdana do Slavije, pa makar posle umrla. Naredite, gospodine Pero!

PERA : Razumem, gospođo ministarka. (*klanja se izlazeći*) Pera pisar iz administrativnog odeljenja!...

zavesa

IN DRUGI

Ista soba, samo sada bogatija nam eštajem koji je bez ukusa razmešten.

I

EDA ,štam parski šegrt

EDA (*sedi za malim stolom na kom je telefon i završava razgovor*): Gospođo ministarka nije momentano kod kuće... Ne!... Kako? ... Pa, pravo da vam kažem, ja ne znam kad prima .A, zvala vas je?... To je druga stvar. Pa onda izvolite u koje doba elite, ona će, izvesno, kroz koji čas biti kod kuće. – Molim za vaše ime? Dr. Ninković, sekretar Ministarstva spoljnih poslova. – Lepo, ja ću reći, a vi izvolite! (*zatvara telefon.*)

ŠTAM PARSKI ŠEGRT (*donosi pakete*): Evo, molim, vizitkarte.

EDA : Je li plaćeno?

ŠEGRT : Jeste! (*predaje mu šest kutija*)

EDA (*išćuva se*): Oho! Pa koliko je to

ŠEGRT : Šest stotina.

EDA : Šest stotina? !!!...

ŠEGRT : Toliko je gospođo poručila.

ED A : D obro , dobro , idi!...

Š E G R T (*ode*).

II

ED A , D A R A

ED A (*otvori paket, vadi jednu vizitkartu i slatko se smeje*).

D A R A (*nailazi iz sobe*): Š ta se ti tako slatko sm eješ? ...

ED A : A m a , kako da se ne sm ejem ? itaj , m o lim te!
(*daje joj vizitkartu.*)

D A R A (*ita*): ivana Popovi m inistarka«. (*govori.*) Pa šta?

ED A : K ako – pa šta? O tkud se na kartam a piše:
» m inistarka«! K ao da je to zan im anje: m inistarka.

D A R A : Pa kad ona ne e nikog da zapita, no sve sam a radi.

ED A : Pa onda – šest stotina vizit karata! K o liko godina m isli ona da e biti m inistarka? Ili m isli m o da da svoje vizit karte rastura po narodu kao proklamacije?

D A R A : A , v id iš , n a p i s a l a ivana.

ED A : Pa da, gospa ivka joj prosto, nije ministarsko ime. A gde je ona, boga ti, od jutros?

D A R A : Kod zubnog lekara.

ED A : Š ta e tam o?

D A R A : Š ta znam ja, oprav lja zube. V e etiri dana ide svaki dan.

ED A : T ra io je neki sekretar M inistarstva spo ljn ih

poslova na telefonu.

DARA: Jesi li ti razgovarao sa ocem?...

EDA : Jesam , ali s njim ne vredi razgovarati. Njega je tam o neki ljudi vetar ubacio u ministre, a nije za to ro en . Za ministra se mora, brate, roditi. Zamisli, molim te, on ho e i da bude ministar i da ostane ist. Nije nego, još nešto! Ja m u lepo ka em : »V ine m o ete pa ne m o ete da m idate obe anim iraz, e pa evo vam sad prilika: izradite mi jedan privredni zajam kod Klasne lutrije Ti privredni zajm ov i niti se upotrebljavaju na privredu niti se vra aju dr avi.

DARA: A šta on ka e?

EDA : V eli: ne e on da se prlja, ho e da ostane pošten ovek .

DARA : Pa to je lepo! Š to m u zam eraš?

EDA : A m a, to je lepo u teoriji, ali u praksi nije .

DARA : Zar ne um eš što drugo da sm isliš?

EDA : Pa ve docnije, ako bude trebalo, sm isli u ja još što god , ali najpre treba ovo ostvariti.

DARA : Ne ostaje ti ništa drugo nego opet s m ajkom da razgovaraš.

EDA : Sam o kad bi se s njom m oglo estito razgovarati,

III

PRE A ŠNJI, G - A IVKA

IVKA (*dolazi spolja pod šeširom , a za njom jedan fotografski šegrt nosi preko ruke haljinu uvijenu u beli aršav*): Metni ovde!

ŠEGRT (*ostavi haljinu preko stolice*).

IVKA : Tako, sad možete i i!

ŠEGRT (*ode*).

DARA: Gde si, boga ti, nosila tu novu haljinu?

IVKA : Fotografisala sam se; dvanaest kabineta i jedna velika za izlog. A bila sam i kod zubnog lekara. Je li me tražio ko?

EDA : Donete su vizitkarte.

DARA : Zaboga, majka, šta e ti šest stotina?

IVKA : Kako šta e mi? Tolika familija, pa moram svakom da dam za uspomenu i ina e, potroši e se to za tri godine. Je l' te, deco, a primete li vi što god na meni?

EDA : Ništa?...

IVKA : A kad se nasmajem ? (*smeje se*)

EDA : Zlatani zub.

DARA: Zaboga, mama, pa tebi je taj zub bio potpuno zdrav.

IVKA : Pa bio je zdrav, dabome.

DARA : Pa što si navukla zlato na njega?

IVKA : Nego! Kakvo je to pitanje? Zar gospa Draga ima zlatan zub, zar gospa Nata ima dva zlatna zuba, pa ak i gospa Rosa protinica ima zlatan zub, a ja da ga nemam!

EDA : Pa da, otkud ima smisla to: m inistarka, a da nema zlatan zub!...

IVKA : Pa dabome! Kad do e tako neko otm eniju

posetu, pa se u razgovoru nasm ejem , a m ene isto sramota.

ED A : Sasvim !

IV K A : Ne znam sam o, da l'bi lepo stajalo da is desne strane napravim jedan zub?

ED A : To bi lepo bilo zbog sim etrije.

IV K A : N iko m e na telefonu nije tra io?

ED A : Jeste. N eki dr N inkovi .

IV K A : Je l' reko da e do i?

ED A : Jeste.

IV K A : Baš dobro!

DARA: Ko ti je to opet?

IV K A : Sekretar M inistarstva spoljnih poslova. D aro , dete, odnesi, boga ti, tu haljinu , m etni je u orm an . ekaj, ponesi i šešir. (*skida*) I onako im am sa tvojim m u em da progovorim re -dve.

ED A : V rlo dobro, i ja im am s vam a da razgovorim re -dve.

DARA (*uzme haljinu sa stolice i šešir pa odlazi*).

IV

IV K A , ED A

ED A (*kad su ostali sami*): Ja sam se rešio , m ajka, da definitivno uredim stvar.

IV K A : V rlo dobro, a i ja sam se baš rešila da definitivno uredim stvar.

ED A : Ja sam , dak le , rešio da vi još danas razgovarate sa ocem...

IV K A : ekaj, ekaj da ja prvo tebi ka em šta sam ja rešila. Ja sam , vid iš , drag i m o j zete , rešila da uz m em m o j u erku natrag .

ED A : K ako da je uz m ete natrag?

IV K A : T ako , da se ti lepo p ljucki izvu eš iz ove ku e i da ostaviš enu .

ED A: Kako, molim vas?

IV K A : Pa tako de , što se iš u avaš? D a napustiš enu i ona tebe da napusti.

ED A : T ako . A zašto to , m oli u?

IV K A : T ako ! N ije opa za tebe . O na je sada sasv im drugo nešto nego što je bila kada si je uzeo za enu .

ED A : Je l' ts? G le , m olim vas , ko bi to reko?!

IV K A : I ona sad m o e da na e m nogo bolju priliku nego što si ti!

ED A : K ako , m olim ? ... R ecite to još jedanput.

IV K A : A m a , šta se ti tu vazdan iš u avaš? M ogu da na em za nju bolju priliku , pa eto ti.

ED A : T ako ! E , sad razum em !

IV K A : Pa nem a tu , brate , šta da se buniš . E vo , razm isli sam , šta si ti i ko si ti: jedna obi na vucibatina...

ED A (*uvre en*): G ospo o m inistarka!...

IV K A : A m a de , m i ovo razgovaram o prijateljski i fam ilijarno , i ja tebi to sasv im fam ilijarno ka em da si

vucibatina. Jer, eto, šta si ti svršio – ništa. Niti im aš škole, niti znaš jezike; triput si dosad otpuštan iz slu be. Zar nije?

ED A : D ozvo lite ...

IV K A : H o eš da ka eš: kad si takav, što sm o dali dete za tebe? E pa tako, vidiš, zaka io si se za nju, a m i tada nism o bili bogzna šta, a devojka zam akla u godine a za orila, pa eto tako sludovasm o. B ilo što je bilo, šta eš mu, ali – ako se stvar m o e popraviti, treba je popraviti.

ED A : A m a, koga da popravite?

IV K A : Tebe ne, ne boj se! ... N ego stvar... Zato sam ja i smislila da mi tebe najurimo.

ED A : Tako! A to ste vi sm islili?

IV K A : Ja, dabom e! Tebe da najurim o, a D aru da udam o kao što joj prili i.

ED A : D ivan plan. Istina, ra un je napravljen bez kr m ara, ali svejedno. A šta bi vi, gospo o m inistarka, rekli kad bi vam ja rekao da ne pristajem na sve to?

IV K A : Pa ti, ako si pam etan ovek, i ako zrelo razm isliš, uvide eš i sam da je ovako za tebe bolje. M ogao bi ak da dob iješ klasu, ako se lepo i fam ilijarno sporazum em o.

ED A : Ja ne prodajem enu za jednu klasu.

IV K A : Pa dobro de, kad si baš zapeo, neka bude dve klase.

ED A : A m a, kako vi to, kao da sm o na vašaru? M o lim vas, recite vi meni, mislite li vi ozbiljno sve ovo što govorite?...

IV K A : Pa ozbiljno, dabom e! O vaj zubni lekar, kod koga

sam nam eštala zub, primio se za provodadžiju i ve je razgovarao sa ovekom .

ED A : Im a, kako to, kod m ene ivog, pa ve razgovarate s ovekom ?

IV K A : B oga m i, pravo da tika em , ne u ja za tvoju ljubav da ispustim ovako lepu priliku.

ED A : G le' te, m olim vas! A sm e li se bar znati ko je taj budu izet?

IV K A : P o asnikonzul.

ED A : K ako?

IV K A : T ako, p o asnikonzul N i... ekaj, m olim te. (*vadi iz tašne jedno cedulj e i ita*) P o asnikonzul N i karague.

ED A : G ospode bo e, ko vam je to opet?

IV K A : ovek iz diplom acije i onako od reda, kao što i prili i jednoj m inistarskoj erki.

ED A : E , to m i je m ilo! A šta je ina e taj N i karagua?

IV K A : K oj' N i karagua?

ED A : P a taj vaš budu i p o asni zet?!

IV K A : K ako šta je, pa konzul!

ED A : A m a, p o asnikonzul. N e m o e se tek od toga iveti. K o je još od po asti iveo? O n m ora im ati neko zanimanje? ...

IV K A : P a ina e je ko arski trgovac.

ED A : U f, ala to nešto sm rdi!

IV K A : N ego kao ti, što niti sm rdiš niti m irišeš. K am o

sreće da si ti kožarski trgovac!

EDA: O no, kako vašem Raki trebaju svake nedelje nova penicilina, bilo bi dosta dobro.

IVKA: Gledaj ti svoja penicilina!

EDA: A je li te, -molim vas, smem li znati kako je ime Nikaragui?

IVKA: A ma, kakav Nikaragau, ubio te bog!

EDA: Pa taj vaš zet.

IVKA: A, za njega pitaš. Ime mu je Rista Todorovi.

EDA: Dakle, Rista? E, to je lepo, to je odista lepo. A, velite, zubni lekar provodadžija?

IVKA: Pa jeste, on!

EDA: Slušajte, pa poručite provodadžiji da dođe k meni da progovorim o. Recite mu vrlo lepo se lako sporazumeći jer smo od istog zanata, i ja znam da vadim zube.

IVKA: Ti?

EDA: O, te još kako! Prednjake vadim po nekoliko odjedanput, a kutnjake po jedan, ali kad jedan izvadim, sve ostale zaljuljam. Pa zato baš i kažu, recite vašem zubnom lekaru nek dođe k meni.

IVKA: Nije potrebno, jer stvar je već potpuno uređena. Danas će doći mladenjaka na venčanje sa devojkom.

EDA: A ma, kojom devojkom?

IVKA: Pa sa tvojom ženom.

EDA: Idi i obezbedi Nikaragua da je gleda?

IV K A : R azum e se!

ED A : E , to je lepo ! S lušajte , pa treba kazati devojci da se obu e . A , šta m islite , treba li i ja da se obu em ?

IV K A : A m a , šta eš m i to ? U daj se ti za tvoj ra un , ako ti treba , a nas ostavi na miru .

ED A : S asvim , pravo ka ete , ja u se udati za svoj ra un !
(š epa šešir) Ja u vas zvati u svatove ! (ode naglo)

V

IV K A , sam a

IV K A (prilazi telefonu; vadi iz tašne jednu cedulju na kojoj je zapisan do ti ni telefonski broj): ... Je l' to centrala? ... Dajte mi, molim vas (gleda u cedulju) 5872.... alo ... Je l' to fotograf Peši ? ... V i ste? ... O vde je gospa ivka m inistarka . Je l' te m olim vas , nisam vas ni pitala , kad e biti gotove slike? ... Tako a ne m o e ranije? ... A l' gledajte , m olim vas , ako potra i koji strani list , m oju fotografiju , pa da bude lepo . Zna te kako je to za inostranstvo!...

VI

IV K A , U ITEL jICA . R A K A

U ITEL jICA (matora devojka u sako-kostim u , podšišane kose s nao arim a na nosu , ona ispada uzbu ena iz sobe)

RAKA (do lazi za u iteljicom).

U ITEL jICA : P fu j! P fu j! Š oking?! ...

IV K A : Š ta je , zaboga?! ...

U ITEL jICA : N em ogu e , n em ogu e , gospo o , raditi sa ovim ovekom . To je ne vaspitano i bezobrazno deriš te , da ja prosto ne mogu v iše da podnesem .

IV K A : A li šta je, zaboga?

U ITEL JICA : Izvolite, pitajte ga. M eni je odvratio i da vam ka em šta je taj ovek kadar da ka e!

IV K A (*Raki*): G ovori! Š ta si joj kazao?

RAKA (*on je obu en u belo m ornarsko odeo sa kratkim nogavicama te mu se vide gola kolena*): B aš ništa!...

U ITEL JICA : N o! E to ve prelazi sve granice. N e bih nikad ina e, al' m oram re i, zam islite, opsovao m i m ater.

IV K A : N esre ni sine, zar u iteljici engleskog jezika da psuješ m ater?

RAKA: Nisam!

IV K A : Jesi, nesre ni e; jesi ubio te bog da te ne ubije! I zašto da joj psuješ m ater? Zar ona tebe u i i vaspitava, a ti da joj psuješ m ater? Zašto, 'ajde ka i m i zašto?

RAKA: Pa kad ona mene tera da izgovorim deset puta re : »rešons lajzejšn«!

IV K A : Pa izgovori? ...

RAKA : Jes', izgovori. M isliš ti lako je to. 'A jd neka ona ka e deset puta: »T ure bure valja. bu la T ure gura; niti T ure bure valja, niti bu la T ure gura!« 'A jd 'neka izgovori to deset puta, pa evo ja pristajem keka mi opsuje i oca II majku.

U ITEL JICA : P fu j!

IV K A : M arš, stoko jedna! Zar je za tebe vaspitanje! I ja još sirota ho u da pau i engleski da bi se m ogao igrati sa decom engleskog konzula, a on, kakav je, mogao bi opsovati oca II samome engleskome konzulu. Napolje, bitango, vuci m i se ispred o iju!...

RAKA (*izlaze i*): Zar sam ja lud da krham vilice sa tim tvojim engleskim jezikom? (*ode*)

IV K A (*u iteljici*): Izvinite gospo ico, molim vas. Doite vi sutra opet.

U ITELJICA (*buni se*): Ah, nemogu je raditi s tim ovekom .

IV K A : A ma do ite vi sam o, a taj e ovek ve dobiti svoje.

U ITELJICA : A jde! S lu benica! (*odlazi*)

VII

IV K A D A R A

IV K A (*ode levim vratima*): Daro! (*ja e*) Daro!

DARA: (*dolazi*): Š ta, eda o tišo?

IV K A : D a, o tišao! U redila sam stvar sa njime.

DARA: E, kako?

IV K A : Saopštila sam m u da je pod današnjim danom razrešen du nosti.

D A R A : K akve du nosti?

IV K A : Pa du nosti m u a.

D A R A : Ja te ništa ne razum em . O tkako si m inistarka, ti sve nekim zvani nim jezikom govoriš. O d ega si ga razrešila?

IV K A : R ekla sam m u da od danas nije više tvoj m u . E to ti, je l' razum eš sad?

D A R A : K ako?!... A zašto?

IV K A : Zato što se javila jedna vrlo lepa prilika za tebe.

DARA: Kakva prilika, pobogu, majka?!...

IV K A : O dli na. Ovek od reda, kao što i prili i. Po asni konzul! N i... ne mogu da se setim iji je konzul; ali za tebe je svejedno. Ina e, R ista Todorovi , trgovac.

D A R A : B o e, m ajka, pa zar ja nisam udata!?

IV K A : Jesi, al' to em o da izbrišem o. Zar ne vid iš i sam a da on nije prilika za tebe? N iko i ništa, Ovek kom e je jedino zanimanje: zet.

D A R A : O n je inovnik, m ajka!

IV K A : M ors, kakav inovnik! asu slu bi, a as napo lje. Jesm o li triput dosad tr ali za njega da ga spasavam o? N ego tako, za orila si se, a mi popustili, pa sad trljam o glavu od brige. D obro, što sm o dosad trpeli, pi je nam se m oglo druk ije pa sm o trpeli. A li sad, boga m i, m o e nam se, pa ne m oram o više da trpim o.

D A R A : M am a, zaboga, m am a, šta ti govoriš! A pitaš li ti, boga ti, mene: pristajem li ja?

IV K A : Pa ne pitam te. ekam da vid iš najpre m lado enju, pa u onda da te pitam .

D A R A : A m a, ostavite se vi m lado enje. P itajte vi najpre pristajem li ja da napustim m u a.

IV K A : Pa kad nije za tebe prilika...

DARA: A bio je, je li, prilika kad nisam bila ministarska erka?

IV K A : N ije ni onda.

DARA: Za -mene jeste.

IV K A : A ti ga uviju pam uk pa ga m etni pod jastuk i uvajga. M eni ne treba, i da znaš, od danas nije više m oj zet.

D A R A : A l' je m oj m u !

IV K A : Tako ti boga, zar ti od ista ne bi napustila tu vucibatinu?...

D A R A : S am o u slu aju kad bi znala da m e vara.

IV K A : Pa varate!

D A R A : K o to ka e?

IV K A : Pa, m uško je, m ora da vara enu. Tako je to od boga.

DARA: Kad bih to znala!

IV K A : E , pa nek sm o ivi i zdravi, pa eš znati i to!

DARA: Do god se ne uverim, ne verujem, pa eto ti!

IV K A : E pa uveri eš se!

DARA (*udari u pla*): To nije istina, to vi samo tako ka ete!

IV K A : G le sad, a što pla eš?

DARA: Nije nego da se smejem posle ovakvog razgovora. Pla em , dabom e da pla em . (*ode u sobu pla u i*)

VIII

IV K A , A N K A , P E R A

ANKA (*na vratima*): Moli vas Pera pisar da ga progonite.

IV K A : N eka u e?...

ANKA (*povla i se i propusta g. Peru*).

IV K A : Izvo lite!

PERA PISAR (*na vratima*): Dozvoljavate li?

PERA : Svratio sam sam o ako bi gospo a m inistarka trebala kakve usluge?

IV K A : H vala. Zasad baš ništa.

PERA : Ihteo sam da zamolim gospo u m inistarku da me ne zaboravi. Ja ništa više ne tražim nego to da me gospo a ministarka ne zaboravi.

IV K A : Nego, vidiš, sad mi baš pade na pamet! Vi znate moga zeta?

PERA: Kako ga ne bih znao, poznajem ga vrlo dobro.

IV K A : Pa lepo, da li znate štogod onako blisko njemu?
Na primjer: da li ima kakvu ensku s kojom je onako
kako da ka em ... pade, onako?...

PERA: To ne znam, gospo o!

IV K A : A ma, kako da ne znate, to mi uškim e u sobom moraju znati.

PERA : Izvinite, ali ja ne spadam u te miške što me usobno znaju te stvari.

IV K A : Pa ipak, morali bi bar uti štogod?

PERA : Verujte mi, gospo o m inistarka, nisam ni uo, a pravo da vam ka em, ja i ne verujem da je on takav.

IV K A : A ma, nemojte vi »ne verujem da je takav«. A kakav e da bude nego takav! Zar nikad niste u li m a šta tako o njemu?

PERA: Nisam, boga mi!

IVKA: Nemogu prosto da verujem!

PERA: Pa pravo da vam kažem, gospođo: on je dosad bio sam o sirom ašni inovnik, mala plata, a znate kako je, enske koštaju, pa kud bi tu sirom ašan inovnik samalom platom, baš ikad bih teo?

IVKA: Pa to vikao da hoćete da kaćete, kad inovnik imam malu platu, mora da bude veran mu. E, to nije istina!

PERA: Pa ne kažem mora, imah dabome i samalom platom pa se opet nekako spomognu.

IVKA: Kako se spomognu?

PERA: Boćemoj, šta znam ja, nisam nikad bio takav, al' znam za druge... tako spomognu se.

IVKA: Ama, kako se spomognu?

PERA: Pa tako eto... Izvinite me, nezgodno mi je da govorim takve stvari pred vama.

IVKA: Ama, govorite, de!

PERA (*sneživaju i se*): Pa tako... na prim er, ako u kući imam lade slućavke, ili tako nećto... jer samalom platom...

IVKA (*udara se ćakom po ćelu*): Pa razum e se! V id ić, nikad se na to ne bić setila! Pa, razum e se! E bać vam hvala, dali ste mn dobru ideju.

PERA: Ja sam srećan, sam o ako sam vam u inio uslugu, ma kakvu uslugu. V ime, je l' te, ne ćete zaboraviti?

IVKA: Ne brinite!

PERA: Vi ste upamtili moje ime: Pera pisar iz

administrativnog odeljenja. (*klanja ju i se odlaži*)

IX

IV K A , A N K A

IV K A (*zvoni*)

ANKA (*dolazi*): Molim.

IV K A : O d i t e o v a m o , m a l o b l i e ! (*m eri je zna la ki od glave do pete*)

A N K A : Š t o m e t o , g o s p o o , t a k o p o s m a t r a t e ?

IV K A : R e i u v a m . K a i t e v i m e n i , A n k a , k a k o v i o n a k o s t o j i t e p r e m a m u š k a r c i m a ?

A N K A : B o e m o j , o t k u d j a z n a m k a k o s t o j i m !

IV K A : H t e l a s a m d a v a s p i t a m , d a l i v a s o n a k o l a k o n a t r e m u š k i ?

A N K A : P a , k a k o d a v a m k a e m , g o s p o o , m u š k i s u m u š k i , o n i n a t r a v a j u u o p š t e l a k o .

IV K A : P a j e s t e . I z a t o b a š n e š t o m i s l i m :

v i b i , A n k a , m o g l i d a m i u i n i t e j e d n u v e l i k u u s l u g u z a k o j u b i h v a s j a b o g a t o n a g r a d i l a .

A N K A : Z a š t o m e , g o s p o o ! A k a k v u u s l u g u ?

IV K A : P a t o ... d a n a t r i m o j z e t n a v a s .

ANKA: Iju! ...

IV K A : A m a , o s t a v i t e v i » i j u « , i s t o r e c i t e m i m o e l i t o d a b u d e ?

A N K A : A l i , z a b o g a , g o s p o o , o t k u d j a , n i s a m j a t a k v a . J u , k a k o b i r u n o m i š l j e n j e i m a t e o m e n i !

IV K A : E , ako m i to svršite , onda , da znate , im a u lepo m išljen je o vam a .

A N K A : Ju , kako bih ja to , vaš je zet enjen ovek !

IV K A : Pa enjen , dabom e , da nije enjen , ne bih vam ja to ni govorila .

A N K A : Ja ne znam , gospo o , da li vi to m ene kušate ?

IV K A : A m a , šta im am da vas kušam ? Potrebno m i je to , pa eto ti . I da znate , A nka , ako m i to svršite , dobi ete dve klase .

ANKA: Ju, kakve klase?

IV K A : A m a nije , pom ela sam se . D obi ete povišicu plate i natera u m og m u a da vam iz K lasne lu trije da hiljadu dinara na privredne ciljeve .

ANKA: Ala bi to lepo bilo!

IV K A : A šta m islite , ho e li on da natr i?

A N K A : Pa ne znam , ali znate kako se ka e : svi su m uški jednaki .

IV K A : Pa dabom e !

A N K A : Sam o , m o lim vas lepo , ka ite vi m eni da znam šta vi zahtevate od m ene , šta ja treba da radim , dokle sm em i i ?

IV K A : Idite dokle ho ete , što se m ene ti e . Za m ene je glavno da vi nam am ite m oga zeta u vašu sobu i da ga ja kod vas zate em .

A N K A : D a ga zate ete ? Ju , gospo o , al' ja tu m nogo reskiram .

IV K A : Šta reskirate kog avola?

A N K A : Kako da ne, zaboga. Iza i e posle da sam ja kriva i sve e se na m ene sru iti.

IV K A : To ne brinite vi, to je moja briga.

A N K A : A ništa više ne tra ite, sam o da do e u m oju sobu?

IV K A : O no, dobro bi bilo ako bi mogli da udesite da skine kaput, da ga zate em bez kaputa.

ANKA: Samo kaput?

IV K A : Pa nego šta još?

ANKA: Pa to je bar lako, nalo i u pe .

IV K A : Zar sad, aprila m eseca?

A N K A : Baš zato! D akle, ništa ne tra ite nego da do e u m oju sobu i da svu e kaput?

IV K A : To je dovoljno za m ene.

A N K A : A l' još jedanput da vas zam olim , gospo o, da ne ispadne posle kao da sam ja preotim ala m u a m ladoj gospo i, pa na m eni da se skrhaju kola.

IV K A : A m a, kazala sam vam , ne brinite.

A N K A : A ko se m lada gospo a naljuti na m ene?

IV K A : U ovoj ku i jedino ja im am prava da se lju tim i niko drugi.

A N K A : Pa dobro, najzad, ako je vaša volja...

IV K A : A nadate li se da e te uspeti?

A N K A : B o e m oj, ne bih vam to m ogla unapred re i.

Nadam se, jer, znate kako je, ljudi lakše popuštaju no-
enske.

IVKA: Samo, razume se, sve to morate tako uiniti da se
ne primeti da je namerno. I još nešto: potrebno je što pre,
što je moguće pre.

ANKA: Raunajte namene, gospođo, što god mogu-
uiniti.

IVKA: E. 'ajde, boga vam, pa mi javite.

ANKA: Hoću, gospođo! (*odlazi*)

IVKA, VASA

IVKA (*zadovoljno seda u fotelju*).

UJKA VASA (*dolazi spolja*): Dobar dan, ivka.

IVKA: O, to si ti, Vaso, otkud ti?

VASA: Kako otkud ja? Pa ko e da ti do e ako ne u ja?
Baš sad uz put sretnem gospa Vidu, prija-Draginu
svekrvu, pa mi veli: »A što ste se vi tako poneli,
gospodine Vaso, zato valjda što ste ministarska familija!«

IVKA: A šta im aš ti da se poneseš?

VASA: E, pa kako šta imam! Ujak sam ti, najbliži sam ti,
pa dabome imene zbog tebe estvuju. Znaš li, ivka,
sedim o tako u kafani, pa ja ustanem pa kaem: »O doh ja
malo do moje sestri ne, ministarke, na jednu kafu!« A
oni oko stola svi skidaju kapu. »3bogom, gospodin-
Vaso!« – »Prijatno, gospodin-Vaso!« – Hoemo li se
videti sutra, gospodin-Vaso?« Ameni, pravo da tikaem,
milo i onako prijatno mi kao da me neko golica po truhu.

IVKA: Pa jest, mo e da bude prijatno! VASA: Ama,
otkad ja ekam da neko iz naše familije onako... kako da

ka em ...da odsko i, brate, da se uje, da se vidi i da se proslavi. Zar tolika familija pa niko, gde bi to bilo! Mislio sam pre da e odsko iti Jova pop-Arsin. Bio je bistro dete i imao je onako ne eg gospodskog na sebi. I se am se baš, uvek sam govorio: »0 vaj e naš Jova daleko da do tera!« Ali on, sto, ode na robiju. – Pa onda polagali smo velike pade i na Hristinu, tetka-Dacinu. Bila je lepa i nekako ro ena za veliku gospo u. I lepo je u ila škole, ali – pom ete se nekako. D eveti joj m esec pao baš u vrem e kad je trebala da pola e m aturu. I posle toga gotovo da dignem ruke, kad jednog dana ti odsko i i usko i u m inistarke. A lal joj vera, ivki, reko sam m ojoj K ati. Ka em ja da neko iz naše fam ilije mora da ode visoko.

IV K A : Pa jeste, sam o ne vidim šta im a od toga fam ilija što sam ja m inistarka?

V A SA : B o e, ivka, kako to govoriš; pa zar ti ne m isliš m alo da pogledaš i na svoju fam iliju?

IV K A : K ako da pogledam ?

V A SA : Tako, da je zbrineš! Pa zašto si postala ministarka, ako ne eš svoju fam iliju da zbrineš? N ije da ka em da je to neka velika briga i da se ne m o e. N ikoga nem aš koji bi m ogao biti dr avni savetnik, ili vlad ika, ili tako nešto; nego sve tako nešto, sitne elje, sitni zah tevi, pa je pravo, ivka, da ih zbrineš.

IV K A : Tam an, gde u ja to liko njih zbrinuti!

V A SA : N em oj tako, ivka, slušaj ti m ene što ti ka em . Jer upam ti ovo: niko te na svetu ko m o e tako ocm iti kao fam ilija; niko te na svetu ne m o e nagrd iti i olajati kao što m o e fam ilija. Ka u: opasno je kad koga do epaju novine; more kakve novine, nisu one ni izdaleka tako opasne kao fam ilija. Zato, znaš, bolje je dobro sa familijom. Pa, naposletku, i red je. Svaki ministar zbrine najpre svoju fam iliju, pa tek onda dr avu. Pa, naposletku,

i pre a m u je fam ilija od dr ave .

IV K A : A m a , zar ti m isliš , boga ti , da ja celu našu familiju uzmem na vrat?

VASA (*vadi jednu cedulju*): Pa i nem a nas baš tako m nogo . Evo , ja sam napravio i spisak , pa nem a nas više od devetnaest.

IV K A : K akvih devetnaest , pobogu , V aso , pa to itava vojska ! Koga si , boga ti , sve upisao ?

VASA : (*ita*) : Tetka Savka .

IV K A : E , ve ta tetka Savka , pozajm ila m i dvesta dinara pa m i se ovde popela . V rati u joj tih dvesta dinara , pa eto , to je dosta za nju u injeno .

VASA (*ita*) : Prija Soja .

IV K A : N ju briši . Ona je rek la za m ene da sam alapa a .

V A S A : Pa nem oj tako , ivka ; to je rek la pre , dok nisi bila m inistarka , a sad , evo ja te uveravam , ne bi tako nešto za iva boga kazala . A posle i nem oj tako da m eriš re i u familiji . Eto i ti si za mene pre rek la da sam kafanski klupoder i lopu a , al' vid iš – ja to nisam primio k srcu . N isam ti , istina , zbog toga dolazio u ku u , ali im si postala m inistarka , ja sam prvi dojurio da ti estitam .

IV K A : A koga si još zap isao ?

VASA : Tetka Daca i njena erka H ristina .

IV K A : Je l'ona što je polo ila m aturu ?

VASA : Jeste .

IV K A : Pa šta ona ho e ? Polo ila je ispit , pa neka joj je na zdravlje .

VASA (*ita*): Jova Pop Arsin.

IVKA : To je onaj s robije?

VASA: Jeste. (*ita*) Pera Kaleni .

IVKA : Ko ti je to opet?

VASA : Ja ga ne poznajem , ali on ka e da nam je rod...

IVKA (*ponavlja u sebi*): Pera Kaleni ? Pravo da ti ka em , nikad nisam ula da nam je neki Pera Kaleni rod .

VASA : Nija ivka, ali on veli: »Ujka-Vaso, mi smo rod.«

IVKA : Ama, je l' to rod otkako sam ministarka, ili je i ranije bio?

VASA : Nikad ga ranije nisam ni uo ni video .

IVKA : Pa dobro, ujka-Vaso, šta ti ho eš sad sa tim spiskom?

VASA : Pa da ih prim iš, ivka.

IVKA : Koga?

VASA : Pa fam iliju. Da ih prim iš da ti svaki ka e svoju elju i da vidim o šta mo e da se u ini. Svi se ale kako su ti dolazili pa ne eš da ih prim iš.

IVKA : Ama, zar ceo taj spisak da prim im ? Pa to mi treba deset dana samo na to, a imam toliko posla da nem am kad ni estito da ru am .

VASA: A trebalo bi da ih prim iš. Ako ne mo e druk e, a ja, ako ho eš, da ih skup im , pa sve najedanput da ih prim iš. E to to ako ho eš?

IVKA : Pa to bi još im oglo. Samo da se onine na u

uvre eni što u tako u gomili da ih primim ?

V A S A : A ma, re i u ja njim a: zasad ne mo e druk ije. A ti eš docnije, dok odujm i navala, da ih prizoveš koj'put.

I V K A : Pa eto, nek do u su tra po podne.

V A S A : D obro, su tra! E baš ti hvala, ivka. Ne mogu pa m iru da pro em od njih. Znaš, ja sam tikao najbli i, pa oni sve m ene: Š ta je, u jka-Vaso, zar se ivki ne mo e ni pri i? O kupili m e kao da sam ja m inistarka. O doh, evo iz ovih stopa, da ih sve obi em p da im ure em sastanak. Dakle, tako neka bude, za sutra?

I V K A : Jeste! ...

V A S A : To je najbolje. Iskupi u ih ja sve, celu fam iliju, pa ti u inisve što mo eš, a ako ne mo eš, a ti obe aj: znaš kako je, i obe anje je kojput dosta. E, 'ajde pozdravi D aru izeta. D o vi enja! (*ode*)

XI

I V K A , N I N K O V I

ANKA (*pošto je Vasa otišao, unosi kartu*).

I V K A (*ita*): A , gospodin N inkovi ? N eka izvoli.

ANKA (*propušta N inkovi a, a ona se povla i*).

N I N K O V I (*ispeglan, izbrijan, napudrovan; na nogama bele kam ašne, na rukam a rukavice, u rupi od kapu ta cvet*): Ljubim ruke, milostiva! (*ljubi joj ruku*) Bio sam slobodan, na vaš poziv ...

I V K A : B aš vam hvala! Izvo lite sed ite! Ja sam vas uznemirila...

N I N K O V I : V elika ast za m ene!

IV K A : H tela sam da vas zamolim za jednu uslugu.

N I N K O V I : Namene moje, gospođo, sa pouzdanjem računati. Sve stvari tafe a vo trdispozision!

IV K A : Kada vi znate sva pravila... kako da kaem ...

N I N K O V I : Pravila otm enog društva; lbon ton digranmond. O gospođo, otm enost, to je gotovo atm osfera bez koje ja nisam kadar da dišem ; otm enost je moja priroda.

IV K A : Pa, znate, ja sam obavezna da primam. Mislim, znate, da stupim u veze i sa ovdašnjim stranim poslanicima, pa bih volela da uvedem u moju ku u otmenost.

N I N K O V I : To je lepo od vas i, verujte, dobro ste u inili što ste se meni obratili.

IV K A : Pa, kazali su mi.

N I N K O V I : Gospođa Draga, dok je bila ministarka, nije htela ni najobiniji korak da u inidok se samnom ne posavetuje. Ja sam joj pravio jelovnik za veere, meni dedine, po mojem je ukusu namestila svoj budoar, ja sam joj urei vaou ureve, ja joj birao toalete. Ja imam, znate, jedan naro ito prefinjen ukus. Ep gu parfe.

IV K A : Gle'te, molim vas, a ja baš sad mislim da pravim jednu veernju haljinu.

N I N K O V I (*posmatra je znalaki*): Grisnale, belo grao, koje preliva u plavilo vedroga neba, krep dešin, sa nešto malo ru iastogamo da sam ooperva eni rukavi reverili mo da depoviu tonu... Neznam, vide em o... Tek potrebno je nešto radi nijansiranja...

IV K A : Ii em o zajedno kod moje krojaice.

N I N K O V I : V rlo rado!

I V K A : A šta m i još preporu u jete kao otm enost.

N I N K O V I : O h, da... to je glavno – se la šoz prensipal.

I V K A : B aš sam danas namestila zlatan zub.

N I N K O V I : T o ste dobro u inili, to je šik i daje šarm osmehu.

I V K A : Izvolite v i m eni sam o re i što je otm eno i šta bi trebalo još u initi. Sve u ja to u initi.

N I N K O V I : Z nate li koju igru na kartam a?

I V K A : Z nam andara.

N I N K O V I : A h! ... V i m orate nau iti brid .

I V K A : Š ta da nau im ?

N I N K O V I : B rid . B ez brid a se ne da zam isliti otm ena dam a. N aro ito v i m ate nam eru da prizivate i diplom atski kor, a diplom atski kor bez brid a, to nije diplom atski kor.

I V K A : (*kobajagiube ena*): Pa, da!

N I N K O V I : G ospo a, razum e se, puši?

I V K A : T am an! N e m ogu ak ni d im da trpim .

N I N K O V I : I to, gospo o, m orate nau iti, jer bez cigarete se ne da ni zamisliti otm ena dama.

I V K A : Juh, bojim se uguši u se od kašlja.

N I N K O V I : Z nate kako je: otm enosti radi ovek m ora pogdešta i da podnese. N obles ob li . I još nešto, gospo o, ako mi dozvolite samo da vas pitam?

IV K A : Je l' to opet zbog otm enosti?

N I N K O V I : D a, gospo o, sam o, pitan je je... kako da ka em ... vi m i, je l' ts, ne ete zam eriti, pitan je je vrlo delikatno. In kestion tu ta fe diskret?

IV K A : M o lim !

N I N K O V I : Im a li gospo a ljubavnika?

IV K A (*iznena ena i uvre ena*): Kako? Ja, pa za kakvu vi m ene dr ite?

N I N K O V I : Ja sam vam unapred rekao da je pitan je vrlo delikatno, ali, ako elite da budete otm ena dam a, in fam di mond, vi morate imati ljubavnika.

IV K A : A li ja sam poštena ena, gospodine!

N I N K O V I : Ekselan! Pa to je baš ono što je interesantno, jer kad nepoštena ena im a ljubavnika, to nije više interesantno.

IV K A : N o, sam o m i još to treba.

N I N K O V I : Ja vas uveravam, gospo o, da sam o tako m o ete biti otm ena dam a, dam a od polo aja, in fam di mond, ako igrate brid, ako pušite, i ako im ate ljubavnika...

IV K A : Ju, teško m eni! 'A jde za taj brid i za to pušenje kako-tako, ali za toga ljubavnika...

N I N K O V I : Pitali ste m e i ja sam sm atrao za du nost da budem iskren i da vam ka em. Razum e se, vaša je stvar kako ete postupiti. M o ete vi biti m inistarka i bez brid a i bez cigarete i bez ljubavnika i uopšte bez otm enosti.

IV K A : Pa dobro, a gospo a D raga je l' ona igrala brid ?

N I N K O V I : R azum e se! N au ila je!

I V K A : I pušila je?

N I N K O V I : R azum e se.

I V K A : I... ono?...

N I N K O V I : D a, gospo o, da, im ala je ljubavnika.

I V K A (*zabavlja ju i se, vrlo radozna lo*): A ko je to bio?

N I N K O V I : Ja.

I V K A : V i? A je l'gospa N ata bila otm ena?

N I N K O V I : Još kako!

I V K A : A ko je bio njen?

N I N K O V I : O pet ja.

I V K A : Pa, kako to v i onako redom ?

N I N K O V I : im kabinet da ostavku i ja dam ostavku.

I V K A : A v i ste sam o dok je osoba na vladi?

N I N K O V I : Pa da, gospo o! D ok je gospo a m inistarka na vladi, ona m ora biti otm ena; im n i je v i še na vladi, ne mora biti otmena.

I V K A : Pravo da vam ka em , to m i nikako ne ide u glavu.

N I N K O V I : M e u tim , ništa lakše od toga. O d svega što sam vam kazao, brid je najte i. Jer šta je pušenje – iskašljete se m alo pa gotova stvar, a šta je ljubavnik – iskom prom itu jete se m alo pa gotova stvar, ali brid je, verujte, vrlo teška i kom plikovana igra. E n e komplik, me tre distange.

IV K A : A li ja bih, gospodine, elela da ostanem poštena ena.

N I N K O V I : Pa ostanite, ko vam to brani!

IV K A : K ako to »pa ostanite«, a ovam obrid ? Zar da igram brid, pa da ostanem poštena?

N I N K O V I : Zašto ne?

IV K A : A ma, nije brid. N isam to htela da kaem, nego mi se, pravo da vam kaem, uzmutalo u glavi pa ve ne znam šta govorim! Ne ide to meni u glavu što vikate, pa eto ti!

N I N K O V I : V idite, gospo o, tu nije glavno imati ljubavnika radi sebe, ve radi sveta. Potrebno je da se kompromitujete, ako hoete da budete otm ena dama. Voala, sa se l prensip fopdamental!

IV K A : A li, kako vi to mislite da se kompromitujem ?

N I N K O V I : Potrebno je ve na prvome, najskorijem uru, bilo kod ove ili one dame, da postanete predmet razgovora. Da jedna dama, recim o, diskretno šapne onoj do sebe: »K o bi to rekao za gospo u ivku?« – »Š ta zaboga?« – da zapita druga dama. »N everovatno« – da odgovori ona prva – »ali sam pouzdano ula... zamislite gospo a ivka preotela je gospodina N inkovi a od gospo e N atalije!«

IV K A : Pa jes', tako e da se šapue.

N I N K O V I : A li, vrlo je verovatno, gospo o, da e biti i takvih koji e vas braniti. »O h, ja to ne verujem, to nije mogu e, ja poznajem gospa- ivku, nije ona takva!« E vidite, tim a što brane valja zapušiti usta.

IV K A : K ako? Zapušiti onim a kojim e brane?

N I N K O V I : R azum e se! N jim a treba zapušiti usta. R e i ete: kako? V rlo prosto i jednostavno. D 'in m anner bjei sem pl! V im orate ulo iti sav svoj trud kod m oga m inistra da mi da klasu, da mi što pre da klasu. Istina, m ojm inistar e vam kazati: pa on je dobio klasu pre dva m eseca, ali vi mu recite: to je bilo pod starom vladom, a potrebno je i pod ovom da dobije klasu. R e i ete: a zašto? Z ato, gospo o, što bi to najbolje zapušilo usta onim a koji bi pokušali da vas brane, a kad n jim a jedanput zapužite usta, onda e se šapu tati na sve strane.

I V K A : Pa je l' to sam o da se šapu e i ništa više?

N I N K O V I : Se sa! T o je sasvim dovoljno! Se sifizan!

I V K A (*razm išlja*): – A ko je sam o da se šapu e!... A je l' te, molim vas, to je onako, samo za svet da budem nepoštena a za sebe da budem poštena?

N I N K O V I : Z ašto ne? M o e i tako? Sava osi.

I V K A : udnovata ta otm enost! B iva da su ene za svet poštene a za sebe nepoštene, a ovo sasvim naopako! Pa dobro je l' vi i moj ljubavnik da budete?

N I N K O V I : T o je, gospo o, stvar vašeg ukusa, stvar vaših... kako da se izrazim , in kestion d vo santim an entim!... Samo, ako me pitate za savet, bolje vam je uzeti nekoga koji je ispracticiran.

I V K A : A m a, kako ispracticiran?

N I N K O V I : Pa, recim o, ja znam ve sve na ine da vas vrlo brzo kompromitujem; pa onda ja znam toliko stvar da razvijem i da joj dam jednu naro itu form u, in form spesimal, da na kraju krajeva i vi sam ipo nete o sebir avo da mislite i najzad – e sa se la šoz prensipal – im kabinet da ostavku, ja um em da poj m im da m i je du nost da i ja dam ostavku. U ostalom , m o ete se raspitati o m eni,

pa ete, u to sam uveren, dobiti sam o najpovoljnije informacije.

IV K A : O , ljudi, šta me sna e! D a sam ju e um rla, to ne bi'danas do ivela.

N IN K O V I : D a, ali da ste ju e um rli, vine bi danas bili gospo a m inistarka.

IV K A : I to je istina! (*posle razm išljanja*) Pa dobro, kako vi to mislite?

N IN K O V I : B o e m o j, stvar je vrlo prosta. Se sem plkom tu! Š to se ti e brid a, tu se m orate ve bati; što se ti e pušenja, i tu se m orate ve bati, a što se ti e ljubavnika, tu nem ate šta da se ve bate.

IV K A : A m a, kako vim eni »nem am šta da se ve bam «? M eni to izgleda kao da vinešto ru no m islite.

N IN K O V I : N ajbolje bi videli, gospo o, kako ja mislim sve to da izvedem ako odm ah pre em o na stvar.

IV K A (*prestrašeno*): Na koju stvar?

N IN K O V I : E vo kako m islim : brid , na prim er, m o ete od su tra po eti da u ite. Š to se ti e pušenja, m o ete se sad ve odm ah poslu iti. (*vadi tabakeru i nudi joj*) A što se ti e ljubavnika, i tu ...

IV K A : I tu se m o gu odm ah poslu iti. A m a, vim eni nešto m nogo uvijate, pa e na kraju krajeva da ispadne kao da sam ja nepoštena ena.

N IN K O V I : Pardon , m il foa pardon! Ja ne prelazim granicu saveta koje sam du an dati vam , ako vi još uvek na njih pola ete. A ko u tim savetim a im a ega neugodnog za vas, ja sam go tov da reteriram . V i ste eleli da vas upoznam sa pravilima otmenosti...

IV K A : Pa jeste... vidim i sam a, niste vi krivi; sam o znate kako Je...

N I N K O V I (*di u i se*): Mogu li sm atrati, gospo o, da su dalji m oji saveti izlišni?

IV K A : A m a, ekajte, de! V idim ja da to m ora da bude, nije da ne vidim, ali znate kako je... nije to lako baciti obraz pod noge.

N I N K O V I : K ako god vi elite?

IV K A : D obro. A jde od su tra, recim o, da po nem o brid da u im o. A za cigaretu, eto, dajte m i. (*uzme je i stavlja na sto*)

N I N K O V I (*odmah nudi*); Molim!

IV K A : A za ono... je l'ne m o e to m alko po eka.?

N I N K O V I : A ko nem ate hrabrosti, najbolje je i ne m isliti na to.

IV K A : O , brate!... N aposletku šta u m u, kad m ora da bude, neka bude! Eto, smatrajte da ste od danas uvedeni u du nost.

N I N K O V I : K akvu du nost?

IV K A : Pa... to kao ljubavnik .

N I N K O V I : M olim . (*ljubi joj ne no ruku*) Uveravam vas da ete bita zadovoljni.

IV K A : Pa sad ve kako m u bog da. K ad je otm eno, nek je otmeno!

N I N K O V I : Još jedno pitan je. elite li da vam pišem ljubavna pisma ili ne?

IVKA : Kakva ljubavna pisma?

NINKOVI : Pa tako. Imam gospođicu kojom sam to ininaro i to zadovoljstvo da svaki dan dobijem malo, ručičasto pisamce puno ljupkih reči.

IVKA : Eto ti sad! Nikad ja to u životu nisam dobila.

NINKOVI : Se kom vuvule. Kako elite, ja stojim na raspoloženju.

IVKA : Napišite mi baš jedno da vidim kako je to, pa ako mi se dopadne, ja u vam naručiti još nekoliko.

NINKOVI : Molim. Iim stignem u kancelariju. Za deset minuta imate ljubavno pismo. *(hoće da pođe)* A sad, vašu ručicu, draga prijateljice! *(poljubi joj ruku)* Ma ašerami! *(polazi i sa vrata baca joj poljubac)* Pa-pa! Pa-pa!...

XII

IVKA, ANKA

IVKA *(ostaje zaprepašena i glada glupo nas na vrata na koja je Ninkovi otišao a nas u publiku, kao da bi htela reći: »Vidite li vi šta ovo mene snađe?«)*

ANKA *(dolazi spolja; ona je obukla drugu, lepšu haljinu):* Gospođicu je samam?

IVKA : Pa jeste sama...

ANKA : Vi, gospođo, izgledate tako nešto zbunjeno... preplašeno, šta li?

IVKA : Jeste, preplašila sam se... avo em eznači šta mi je. Nije to laka stvar, Anka, biti ministarka! Nisam ni ja znala da je to tako teško. Idem da prilegnem, da se odmorim, jer mi se zavrtela glava. *(polaze i)* A vi baš ništa?

ANKA : Evo vidite, obukla sam i drugu haljinu .

IVKA (*okrene se ka sobnim vratima*): Pa-pa! Pa-pa!

XIII

ANKA . EDA

ANKA (*gleda za njom iznenađena, za tim prilazi ogledalu i kvase i prste na usnama, doteruje obrve i udešava frizuru*).

EDA (*dolazi spolja*): E , a šta vi tu na ogledalu radite?

ANKA (*koketno*): Pa, doterujem se, gospodine!

EDA : E ako , ako !

ANKA: Pa, zaboga, mlada sam, treba valjda i ja da se kome dopadnem?

EDA : Razume se!

ANKA : Gospodin , na primer, nije nikad ni obratio pa nju na mene.

EDA : A ma , šta ja imam da obratim ! pa nju na vas?

ANKA : Bo e moj , pamuško ste!

EDA : Znam ja da sam muško , samo ...

ANKA : A znate ve kako se ka e: muški su svi jednaki.

EDA : Tako je , Anka , samo vi morate znati da sam ja estit ovek .

ANKA : Pam eni su ti estiti ljudi najviše i dosadili u ivotu .

EDA : To vam verujem . A l' ja , znate , nisam baš potpuno estit .

ANKA (*vrlo koketno*): To bi' i ja rekla. (*podm e e m u se*)

ED A : H m ! H m ! (*pomiluje je*) Vi ste, A nka, danas nešto neobi no raspolo eni prem a m eni.

ANKA: Sanjala sam vas, jaoj, da znate kako sam vas lepo sanjala!

ED A : Znate šta, A nka, vi ete m i taj san docnije ispri ati, sad sam m om entalno u takvim prilikam a da m i je java pre a od snova. N ego , dede rvi, dušo m oja, vidite je li tu gde god m oja ena. H teo bih da razgovaram s njom .

A N K A : H o u , sam o , je l' te, prista ete da vam ispri am san?

ED A : R azum e se!

ANKA (*polaze i*): Verujte, vrlo je interesantan san. (*ode*)

XIV

ED A , D A R A

ED A (*gleda za njom*): Hm!

DARA (*dolazi*): Gde si, boga ti?

ED A : Ja? K od advokata.

D A R A : Š ta eš kod advokata?

ED A : Išao sam da ga pitam : postoji li kakav zakon po kom e se udate ene m ogu udavati!

D A R A : T o nisi m orao da pitaš.

ED A : K ako nisam m orao? Z ar tebi ništa nije saopštila tvoja majka?

D A R A : Jeste , pa šta?

ED A : I je l' ti kazala da treba da postaneš gospo a Nnkaraguovica?

D A R A : Zar ti, boga ti, uzim aš tu stvar tako ozbiljno?

ED A : Pa kako da je ne uzim am ozbiljno kad e taj N ikaragua do i sutra da te gleda?

D A R A : M o e on m ene gledati koliko ho e, pitanje je ho u li ja njega gledati.

ED A : Pa dobro , šta si ti kazala m ajci kad ti je govorila o udaji?

D A R A : R ek la sam joj da sam udata, da im am m u a, i da ga ne m islim napuštati.

ED A : A šta eš da ka eš njem u?

DARA: Kome njemu?

ED A : Pa N ikaragu i?

D A R A : R e i u m u isto .

ED A : S asvim ! O na to m isli tako , ako je m in istarka, pa da izdaje naredbe: da se m oj zet razreši od dosadašn je du nosti zeta i uputa na rad . avo bi je znao gde bi m e na rad upu tila. O na m isli to m o e tako: da smenjuje zetove i postavlja. E pa, brate, ne ide to tako!

D A R A : Ja nikako još ne m ogu da verujem da ona to ozbiljno misli.

ED A : A m a, ozbiljno, kad ti ka em . Provodad ija je ve svršio sa m lado enjom , sve je ure eno! A znaš li, m o lim te, ko joj je provodd ija?

DARA: Ne znam!

ED A : Zubni lekar, onaj što joj je nam eštao zlatan zub . I

to tako ona ode kod zubnoga lekara, sedne u onu gvozdenu fotelju: »Molim lepo, ja sam došla da mi promenite zub p da mi promenite zeta!« Hvala lepo! Iako ona po ne tako, mo e još do i zubnom e lekaru i re i: ja sam znate došla da mi plom birate zeta.

D A R A : B o e, edo, šta govoriš ko ješta!

E D A : A m a, m o e, brate, sve je ona kadra! Vidiš da je sasvim izgubila pamet otkako je ministarka.

D A R A : N e m o e ona ništa kad ja ne u.

E D A : A ti si sigurna za sebe, je li?

D A R A : S ve do tle dok se ne bih uverila da m e varaš.

E D A : J a? O tkud ti sad to?

D A R A : M ajka m i je kazala da e m e uveriti.

E D A : E to, eto, ka em ja da e opa m ene još da plom bira. Ka em ja tebi, a ti m n ne veruješ.

XV

M O M A K iz M I N I S T A R S T V A , P R E A Š N J I

M O M A K : Jedno pismo za gospo u Popovi ku, ministarku.

E D A (*nemarno*): Dajte ovamo.

M O M A K : N are eno m i je da pismo predam gospo i u ruke.

D A R A : O nda idem da pošljem m ajku.

E D A : A ja u se radije skloniti da se ne sretnem o više.

DARA (*ode levo*).

ED A (*ode desno*).

XVI

IV K A , M O M A K

IV K A (*posle vrlo kratke pauze*): Za mene pismo?

M O M A K : D a , g o s p o o , o d s e k r e t a r a g o s p o d i n a
N i n k o v i a .

IV K A (*prijatno iznena ena*): Ah! (*uzima malo ru i asto
pism o i m iriše ga , te joj se zadovoljstvo izra ava na licu*)
Hvala!

M O M A K (*pokloni se i odlazi*).

XVII

IV K A , Z A T I M S V I U K U A N I

IV K A (*Najpre se slatko i detinjasto smeje, otvori pismo,
seda u fo telju da ga ita , a li se u tom e trenutku seti i ode
do stola te uzima onu cigaretu koju je ostavila kad ju je
uzela od N inkovi a . Seda ponovo u fo telju , pripalju je
cigaretu i po ne ita li pism o dr e i ovo u levoj , a cigaretu
u desnoj ruci . Posle prvoga dim a , koji je povukla , zakašlje
se strahovito , tako da svi e celu ku u , iz raznih vrata sa
raznih strana dojure D ara , eda , Raka , Anka , i svi se
skupe oko nje da je povrate od kašlja . D ara je uhva ti za
desnu ruku , u kojoj je cigareta , a eda za levu , u kojoj je
pism o . Anka je lupa po le im a , a Raka joj silom naliva
ašu vode u usta . eda , dr e in jenu levu Ruku , u kojoj je
pism o , prilazi i ita pism o ne vode i ra una o nevolji
ivkinoj . Prilikom itanja na njegovom e se licu ocrtava
pakost i zadovoljstvo*).

Zavesa

IN T R E I

Ista osoba kao i u prethodnom činu.

I

PERA, ANKA

PERA (*stoji kod vrata iz kojih je došao spolja, sa šeširom u ruci, otključava Anku, koja je otišla u levu sobu da ga prijavi*).

ANKA (*dolazi posle izvesne pauze*): Gospođo ministarka je jako zauzeta pa ne može da vas primi.

PERA: Hvala lepo, ljubim ruke gospođi ministarki. Uostalom, nije ni potrebno da gubi svoje dragoceno vreme zbog mene. Budite samo dobri pa recite gospođi ministarki da sam ja hteo umoliti samo to da me ne zaboravi.

ANKA: Reću, gospodine.

PERA: Vi znate moje ime?

ANKA: Da: gospodin Pera, pisar.

PERA: Ne sam o Pera pisar, već recite: Pera pisar iz administrativnog odeljenja.

ANKA: Reću tako.

PERA: Molim vas, tako recite. Zbogom! (*Odlazi*)

II

ANKA, UJKA VASA

ANKA (*odlazi odmah na ogledalo*).

UJKA VASA: Dobro dan. Je li gospođa kod kuće?

ANKA: Jeste.

VASA: Uostalom, za mene je važno da li je zet da

kod kuće. Imam s njim da svršim jedan posao, po naredbi gospođinjoj.

ANKA: Gle, a i ja imam s njim da svršim jedan posao po naredbi gospođinjoj.

VASA: Pa valjda nije i tebi i meni poverila jedno isto?

ANKA: Je li treba da svuće kaput?

VASA: Ko?

ANKA: Gospodin zet.

VASA: Kakav kaput, brate?

ANKA: Onda je to druga stvar koju vi imate.

VASA: A je li on kod kuće?

ANKA: Jeste!

VASA: Zovni ga, molim te!

ANKA: Odmah! (*ode*)

III

VASA . EDA

VASA (*vidi na stolu kutiju sa cigaretama, vadi i trpa u svoju tabakeru*).

EDA: Dobar dan, ujae! Zvali ste me?

VASA: Da, imam s tobom važan razgovor.

EDA: Je li to vikao izaslanik gospođe ministarke?

VASA: Nije kao izaslanik, nego kao ujak. Zar joj nisam ujak?

ED A : Jeste!

VASA: E pa?

ED A : Šta je to, dakle, va no što, u im e vaše sestri ne, imate da razgovarate sa mnom?

V A S A : Tebi je poznato ve šta nam erava ivka sa D arom .M oraš i sam priznati m ajka je, a ima to jedno ensko dete, pa m ora m isliti na to kako e da je zbrine.

ED A : K ako da je zbrine?

V A S A : Pa tako, da je zbrine. T i vidiš i sam , pam etan si ovek. D ara nije više dete, prešla je, otkada, dvadesetu godinu pa vreme je da se misli na njenu udaju.

ED A : A m a, kakva udaja, pobogu, ove e! Pa zar nije ona ve dve godine udata za m ene?

V A S A : Jeste, ne ka em da nije. V idiš, ja sam takav karakter da nikad ne u re i da nije ono što jeste. Sam o...

ED A : Šta sam o?

V A S A : M i tu udaju ne ra unam o.

ED A : K ako ne ra unate?

VASA: Pa tako, brate. Igramo, recimo i ja i ti tablaneta, je li? O digram o jednu partiju, a ja ti ka em : znaš šta, edo, 'ajd ovu partiju da ne ra unam o, nego da po nem o iz po etka.

ED A (*pravi se uzbu en*): A, tako?!...

VASA: Pa tako, dabome!

ED A : I ova partija tablaneta što je igram ja ve dve godine ne vredi ništa?

V A S A : U z m i s u n e r , u k v a s i g a i i z b r i š i t a b l u , e t o t i !
R a z u m e š l i m e s a d ?

E D A : R a z u m e m , k a k o d a n e r a z u m e m !

V A S A : P a e t o , t o s a m , v i d i š , h t e o s t o b o m d a r a z g o v a r a m .
T i s i . b r a t e , p a m e t a n i o n a k o r a z b o r i t o v e k , p a e m o s e
l a k o s p o r a z u m e t i .

E D A : J a s e n a d a m .

V A S A : P r v o i p r v o , k a i t i m e n i , b r a t e : š t a e t e b i e n a ?
K a d z r e l o r a z m i s l i š , v i d e e š i s a m d a t i t o n i j e t a k o
p o t r e b n a s t v a r . R a z u m e m d a k a e š : t r e b a m i k u a –
d o b r o , i l i r e c i m o : t r e b a m i z i m s k i k a p u t . S v e t o r a z u m e m ,
a l i : t r e b a m i e n a , t o , p r a v o d a t i k a e m , n e m o g u d a
r a z u m e m .

E D A : P a j e s t š t o k a e t e ... U v a š i m g o d i n a m a .

V A S A : M o r e , d o k s a m b i o m l a i , j o š m a n j e m i j e t r e b a l a .

E D A : I t o j e i s t i n a .

V A S A : P a d a b o m e d a j e i s t i n a i z a t o , v i d i š , p i t a m j a t e b e
k a o p a m e t n o g o v e k a : š t a e t e b i e n a ?

E D A : S a s v i m , s a s v i m n i j e m i p o t r e b n a .

V A S A : D a b o m e d a n i j e .

E D A : P r a v o k a e t e . J e d i n o , p i t a m j a v a s , u j k a - V a s o , d a
v i m e n i o b j a s n i t e : š t a e N i k a r a g u i e n a ?

V A S A : K a k v o m N i k a r a g u i ?

E D A : P a o n o m e š t o t r e b a d a u z m e m o j u e n u . V i d i t e , j a
s e t o s a m o p i t a m : š t a e n j e m u e n a ?

V A S A (m a l o z b u n j e n) : N j e m u ? P a , k a k o d a t i k a e m :
i m a , z n a š , l j u d i k o j i u z i m a j u i o n o š t o i m n e t r e b a . I m a

takvih ljudi.

EDA : Im a!

VASA: Ali ti, dabome, ta nisi od tih ljudi. Ti si pametan ovek i, ako eš da m e poslušáš, najbolje je, brate, da ostaviš enu. Ne treba ti ena, je li – to i sam ka eš; e, pa kad ti ne treba, ti je ostavi. E to vidiš, to sam im ao, u im e ivkino, da te pitam : ho eš li da je ostaviš ili ne eš?

EDA : D ak le to je sve što ste im ali, u im e gospa- ivkino, da pitate?

VASA : T o i ni šta vi še!

EDA : E , pa recite gospa- ivki da ne u da je ostavim .

VASA (*iznena en*): Ne eš? E jesi li uo, tom e se n isam nadao od tebe. Ja sam tebe, brate, smatrao za pametna oveka. A , ekaj, n isam ti još ni kazao sve. K azala m i je ivka još i ovo: ako lepim ostaviš enu, ti eš, prijatelju, dobiti kao nagradu klasu. Zam isli, dobi eš klasu! I eto, vidiš, im aš da biraš šta vi še vo liš: enu ili klasu?

EDA : Ja bi h najvi še vo leo enu s klasom .

VASA : R ot kve te bi strugane, ti ho eš lubend in ju?

EDA : ekajte, n isam vam sve ni kazao. Još vi še bi h vo leo enu sa dve klase.

VASA : U ha! Pa ti, ako tako po teráš da licitiraš, m o eš m i još re ida bi vo leo dve ene sa etiri klase. Ne biva to, prijatelju! Š to ne biva, ne biva! N ego, slušaj ti m ene, pa lepo razm isli. V idiš: enu m o eš uvek da dobiješ, a klasu, bogme, ne, a svaki pam etan ovek gleda da š epa najpre ono do ega se te e dolazi. Z ar ne? Pa onda ti si, brate, i prakti an ovek, ti se ne eš zanositi teorijam a. Jer, kad zrelo razm isliš: ena – to je teorija, a klasa – to je,

brate, praksa. Je li tako ?

EDA : Slušajte, u jka-Vaso, ja sam vas slušao od početka do kraja i uo sam sve što ste imali da mi kažete... Ja vas, ujae, neobično cenim i poštujem, pa zato u premla vam a biti iskren i reći u vam, razume se u poverenju, na što sam se odlučio. Ja sam se dakle rešio: onome zubnom lekaru, provodadžiji, da saspem zube u grlo; Nikaragu da odrem uši, a vama, dragi ujae, da razbijem nos!

VASA : Edo, sinko, tim e iznenađuješ, jer ne uvi am da moj nos ima ma kakve veze sa celim tim pitanjem.

EDA : A vi onda nemojte ga gurati u poslove koji vas se ne tiu.

VASA : Lepo, lepo, evo ja se, ubudu e, ne um ešati. Sam o onda nemojda po ališ ako ti se desi što god što ne eliš.

EDA : A ina to ste pom išljali?

VASA : Nismo pom išljali, ali znaš kako je, najbli i sam ivki, pa koga e da zapita za savet ako ne em ene? A ja joj, kao ovek koji ima iskustva za te stvari, ka em : h- Znaš šta, ivka, prem esti ti tu bitangu u Ivanjicu pa da vid iš kad vrisne.«

EDA : To ste joj dakle vi savetovali?

VASA: E, pa ko bi drugi, ona se toga ne bi setila.

EDA : Pa dobro, ujae, onda kupite vi još danas flaster za nos, a ja u da sprem im kufere da putujem sa enom za Ivanjicu.

VASA: Kad bi Dara bila luda pa da ide: otac joj ministar, a ona da ide u Ivanjicu.

EDA : Slušajte vi, gospodine. Idite zovite ovam o vašu sestri inu, gospo um inistarku, da pre istimo ve jednom

taj račun.

V A S A : E , to ne može! Pre svega, naredila mi je Ivanka da ti saopštim da ona od ovoga trenutka tebe ne smatra za svoga zeta; s tobom ne eli više ni da razgovara kao sa zetom i, ako imaš što s njom , možeš doći sam o kao stranac, podneti preko mlađih vizitkartu i moliti je da te primi – i sam o zvanino da razgovaraš sa njom .

E D A : Tako je poručila? Nije li vam kazala treba li da vam metnem u cilindar?

V A S A : I cilindar, da bome.

E D A : I rukavice izvesno?

V A S A : Razume se, i rukavice.

E D A : Vrlo dobro, onda recite joj da idem da se obu em pa u joj se javiti. (*Ode.*)

IV

V A S A , I V K A

V A S A (*vrti glavom , nezadovoljan opasnošću koja njemu li no preti i gunđaju i pija se za nos, za tim uzim a sa stola cigaretu , stavlja je u muštiklu i pripaljuje*).

I V K A (*na vratima*): Vaso!

V A S A : Odi, 'odi ovamo!

I V K A : Ode li?

V A S A : Ode!

I V K A (*izlazi*): Šta ka e, boga ti?

V A S A : Šta ka e? Ništa! E , jesi u la , Ivanka, baš sam m u pam etno govorio, veruj, da je drugi ovek, prelom io bi se,

ali ono je, brate arumski tvrdoglavo.

IV K A : D ak le, ne e lepim ?

V A S A : N i da u je! O n ak preti nekim odrezivanjem ušiju, sasipanjem zuba u grlo i razbijanjem noseva. M eni ak preporu uju da još danas nabavim flaster, jer ova poslednja pretnja odnosi se na moj nos.

IV K A : E , pa kad ne e lepim , okrenu em o im ideblji kraj.

V A S A : I to sam mu kazao.

IV K A : T ra i u još danas da ga prem este u Ivanjicu .

V A S A : I to sam mu kazao.

IV K A : P a šta veli?

V A S A : I i e on i u Ivanjicu , ali e povesti i enu .

IV K A : R otkve m u strugane!

V A S A : I to sam mu kazao.

IV K A : Š ta?

V A S A : P a to: rotkve njemu strugane.

IV K A : M isli on da m u ja ne um em i tu dosko iti. U m esila sam ja njem u kola , sam o ekam da A nka nalo i pe pa da m u ispe e kola . O krenu e D ara od njega glavu i nikad ga više ne e pogledati. V ide eš ve i u eš, ako bog da, još danas. A jesi li m u kazao da ga više ne smatram za zeta?

V A S A : I to, i rekao sam m u da sam o zvani no m o e k tebi do i ako im a što .

IV K A : D obro si m u kazao .

V A S A : S lušaj, ivka, ja sad treba da dovedem fam iliju .

IV K A : O pet ti sa fam ilijom .

VASA: Pa rekao sam im ju e da se u ovaj sat svi skupe kod tetka - Savke da ih zajedno dovedem. Nije red da ih prevarim.

IV K A : Pa dobro de, dovedi ih ve jedanput, i tu brigu da skinem s vrata. Samo, molim te, da mi se ne bave mnogo, jer znaš da danas im a novi zet da nam do e na vi enje.

V A S A : N e brini ti, kaza u im ja ve da budu kra i. (*ode*)

V

IV K A , A N K A

IV K A (*kad ostane sama, zvon*).

ANKA (*dolazi*): Molim!

IV K A : Š ta radite vi, zaboga, A nka? V idi m nogo nešto o te ete, kao da je to bog te pita kakav te ak posao dom am iti m uškog u sobu.

A N K A : Pa nije te ak posao, ne ka em da je te ak, ali znate kako je, treba im ati prilike, a puna ku a, pa n ikako da uhvatim gospodina nasamo.

IV K A : S lušajte, A nka, m eni bi trebalo, ako je m ogu e, još danas da se to svrši.

A N K A : Pa dobro, gospo o, onda da po nem m alo sasvim otvoreno. Ja sam , znate, po ela onako izdaleka.

IV K A : A m a, kako izdaleka? Po nite vi to izbliza, te se stvari izbliza bo lje svršavaju .

ANKA : Dobro, gospo o!

VI

ANDARM , RAKA , PRE AŠNJI

ANDARM (*u lazi, vode i za ruku Raku, koji mu se otima*): M olim pokorno, gospo o m in istarka, gospodin lan je naredio da dovedem ovoga...

IVKA : Nesre ni e, ti si opet nešto uradio .

ANDARM : M olim pokorno, gospo o m in istarka, udario je pesnicom po nosu sina engleskog konzula i psovao mu oca, pa gospodin lan ...

IVKA : Š ta ka eš?!... Ju , ju šlag e m e strefiti. Anka, Anka. brzo ašu vode .

ANKA (*o tr i*).

IVKA : Razbio m u nos, psovao m u oca... sinu engleskog konzula. Gospod te ubio da te ne ubije! Razbojni e, ti eš m e ubiti, ti eš m e ivu sahraniti!

ANKA (*donosi joj ašu vode*).

IVKA (*pošto ispije vodu*): Da do ivim da m i policija dovodi razbojnika u ku u. Ju , ju , ju , ju ... Anka, sklonim i ga ispred o iju .

ANKA (*pri e i uzme ga od andarma*)...

ANDARM : Ja m ogu i i?

IVKA : M o eš, vojni e, p ka i gospodinu lanu: ja u ve ... reci m u, sve u m u kosti porazbijati.

ANDARM : Razum em ! (*salutira i odlazi*)

VII

PRE AŠNJI, BEZ ANDARMA

IVKA (*Raki*): Šta si uradio, cmi sine, govori šta si uradio?

RAKA: Ništa!

IVKA: Ama, kako ništa kad si razbio pos sinu engleskog konzula! I 'ajde što mu razbinos, naposljetku – omakne se pesnica, pa desi se, ali što mu opsova oca?

RAKA: I on je meni!

IVKA: Nije istina, ne um e on to, on je vaspitano dete.

RAKA: Opsovao mi je. Ja mu lepo ka em : »Sklonim i se s puta ili u da te haknem«, a on meni: »O lrajt!« a »o lrajt«, to zna i na engleskom jeziku da mi psuje oca.

IVKA: Nije istina.

RAKA: Jeste, ja sam to u io u lekciji.

IVKA: Pa kad je on tebi kazao »o lrajt«, što nisi i ti njem u kazao »o lrajt«?

RAKA: E, ne bi me razumeo. A posle, ne bih ja, nego ja njem u sasvim u tivo ka em : »Kuš, svinjo jedna!« A on meni opet: »O lrajt!« E, nisam onda mogao više da se uzdrim, nego ga haknem po nosu i opsujem i ja njem u oca.

IVKA: Nesre ni e jedan, znaš li ti da je to engleski otac? To nije naš otac pa da ga opsuje ko stigne, nego je to engleski otac! Ju, ju, ju, gospode bo e, šta u s njim! Vodi mi ga, Anka, ispred o iju!

ANKA (*odvodi Raku*).

VIII

IV K A , sam a

IV K A (*na telefonu*): Alo... centrala? Molim Ministarstvo spoljnih poslova... Je li to Ministarstvo spoljnih poslova? Da!... Molim vas da se pozove na telefon g. Ninkovi . sekretar... Da!... Recite, zove ga gospo a ivka ministarka. (*pauza*) To ste vi, gospodine Ninkovi u? (*pauza*) Tako! Dakle, potpisano je... E, pa estitam vam unapre enje. Vidite, dakle, da sam odr ala re . Ali moram vam re i da nije išlo baš tako glatko. Bunio se vaš ministar, ka e: dobili ste klasu pre trim eseca. Ali sam ja navaljivala i nisam mu nikako dala m ira, pa sam ak naterala i svoga m u a te ga je on okupio. Da, da, i on ga je okupio. (*pauza*) Nego, znate šta, drugo sam nešto htela da vas zam olim . O vaj m oj nesre nik, onaj m ali gim nazista Raka, bio danas na igralištu, sa decom engleskog konzula. Ja sam ga naro ito poslala, jer, znate, on sad pripada tom e društvu... Da! Pa zam islite, razbio nos sinu engleskog konzula i opsovao mu oca. (*pauza*) Pa da, uvi am i ja sam a da je to vrlo nezgodno ali, šta u, ne mogu iz ove ko e. Ta kako kazniti, ne u ga kazniti, nego u ga isprebijati, ali je m eni glavno da se nekako zataška stvar kod engleskog konzula, da se on ne ljuti. Pa to sam htela da vas umolim, da odete vi do njega, u ime moje, i da mu ka ete: neka ne uzm e stvar ozbiljno, deca ko deca! (*pauza*) E, pa šta drugo mogu da m u ka em . Ja m islim on je pam etan ovek, ne e valjda dozvoliti da se dve dr ave zavade zbog jednoga nosa; a što m u je psovao oca, recite da to u našem jeziku ne zna i ništa ru no, to je kao kad bi se engleski kazalo »dobar dan«. I uopšte, recite da je to naš narodni obi aj da psujem o oca jedno drugom . Pa dabom e! 'A jde, m olim vas, pa otadite odm aha do ite zatim da m i javite šta ste uradili. Kako?... A ...pa-pa? – Pa dobro, nek vam bude i pa-pa, sam o m olim vas svršite m i to. Do vi enja! (*ostavlja sluša licu*).

IX

A N K A , I V K A

ANKA (*dolazi hitno*): Gospo o , onaj ho e opet da ide.

I V K A : A m a , ko ?

ANKA: Raka.

I V K A : A m a , kako da ide , noge u m u prebiti . ekaj da ga ja nau im pam eti . O n m isli da e sam o na grdnji pro i . ekaj sam o !... (*odjuri*)

X

A N K A , E D A

E D A (*na vratima svoje sobe*): Anka , jeste li sami ?

ANKA (*koketno*): *Jesam!*

E D A (*Izlazi . O n je obukao crno sve ano odelo , na rukama mu rukavice i na glavi cilindar*).

A N K A : Iju , a što ste se vi tako lepo obuk li ?

E D A : Zbog vas , A nka . To je m o je svadbena odelo .

A N K A : E , to m i je m ilo . I tako obu en ete i tam o u m o ju sobu ?

E D A : Pa zato sam se i obukao .

ANKA: Je li istina ?

E D A : D o i u kad vam ka em .

A N K A : Još danas .

E D A : Pa da , još danas .

A N K A : Još sad m o e biti ?

E D A : Pa dobro , još sad , ali vas m o lim prethodno da me

prijavite gospo i m in istarki.

ANKA: (*iznena ena*): D a vas prijavim gospo i?!

ED A : D a, i dajte joj m oju vizitkartu (*vadi i daje joj*) Ja u ekati u predsoblju .

ANKA (*zbunjena*): A li... kako ... v i da ekate ... i da vas prijavim... ja sve to ne razumem.

ED A : I nastanite svako jako da m e gospo a prim i. R ecite, im am zvani an razgovor.

ANKA: Lepo! A posle?

ED A : A posle, sporazum e em o se.

ANKA: Idem odmah! (*odlazi u sobu*)

ED A (*pogleda za njom, pa izlazi na zadnja vrata*).

XI

IV K A , A N K A

IV K A (*dolazi iz sobe dr e i vizit kartu ruci, za njom Anka*): A on vam ovo dao?

A N K A : D a, gospodin zet. O n eka u predsoblju .

IV K A : R ecite gospodinu zetu: neka m i se vu e ispred o iju, ne u da ga prim im .

A N K A : A li gospodin ka e da im a zvani an razgovor.

IV K A : N isam danas zvani no raspolo ena, pa eto ti! N e mogu da ga primim.

A N K A : A li, gospo o, ako ga ne prim ite, pokvarite sve.

IV K A : Š ta u pokvariti?

ANKA : Gospodin mi je kazao da će posle razgovora sa
vam doći meni u sobu.

IVKA : Reko je?

ANKA Da.

IVKA : Dobro, recim u neka u e, primigu!

ANKA (*izlazi napolje p propušta edu*).

XII

EDA , IVKA

EDA (*ulazi vrlo ozbiljno, klanja se još s vrata*): Imam li
ast sa gospo om ministarkom ?

IVKA (*preziru igaine okre u iglavu*):

Da. Izvolite sest!

EDA : Blagodarim . Ja vas molim da me izvinite što sam
uzeo slobodu uznemiriti vas. . .

IVKA : Šta ste radi, gospodine?

EDA : Ja dolazim , gospo o, po jednom vrlo delikatnom
poslu , pa bih vas molio , da me pažljivo saslušate .

IVKA : Molim , izvolite govorite!

EDA : Vidite, gospo o,ivot je neobi no komplicirana
pojava. Priroda je sazдалa bi a, ali nije utrdila zakone o
me usobnim odnosim a tih bi a, ve je dozvolila da se ovi
samosvojno, pod ovakvim ili onakvim prilikama ili
okolnostima, stvaraju i razvijaju; ts stoga nisu to više puki
slu ajevi, ve norm alne pojave, sukobi odnosa, koji se
tako esto javljaju u ovom e ili onom e obliku .

IVKA : Molite li vi, gospodine, da dr ite predavanja ili

imate što da li ka ete?

ED A : Izvinite, gospo o, ali je ovaj uvod neophodan propo što pre em na sam u stvar.

IV K A : Dakle, molim vas, pre ite odmah pa sam u stvar.

ED A : Stvar je u ovom e, gospo o. Ja imam jednoga prijatelja, mladog oveka i oveka od budućnosti. On je rad da se eni i meni je stvar poverio, mole im e da m u budem provodadžija. On je uveren da u ja njegovu stvar iskreno zastupati i zato mi je poverio.

IV K A : Ali šta se mene ti e vaš prijatelj i vaš provodadžiluk.

ED A : Odmah u vam to objasniti. On je dugo i dugo razmišljao o enidbi i nije mogao lako da se odlu i. Uvek m i je govorio: »Ako se rešim da se enim, uze u sam o zrelu ensku.«

IV K A : Pa dobro, nek uzme ako ho e izrelu ensku, ali što vi meni sve to kazujete?

ED A : Gospo o, on je ludo zaljubljen u vas.

IV K A : Šta ka ete? ...

ED A : On veruje da ste vi zreli ...

IV K A (*skoki*): edo!

ED A : On me je danas sa suzama u o im a preklinjao: »Gospodine edo, vi ste u tojku i poznati, idite i zaprosite gospo- ivkinu ruku za mene!«

IV K A (*jedva uzdr avaju i se od uzbu enja*): edo, umukni, edo!

ED A : Ja sam m u lepo rekao: »Ali gospo a je udata!« a on veli »Ne sm eta ništa, danas se mogu iudate ene

udavati!« Govorio sam m u zatim :»A li to je poštena ena!«

IV K A (*drekne*): Pa i jesam!

ED A : I ja sam m u to kazao , ali on ka e:»D a je poštena , ne bi ona prim ala ljubavna pism a od m ene!«

IV K A : (*njen gnev prelazi u bes*): K uš! U bio te bog da te ubije , pseto lajavo ! D a nisi više pisnuo , ili u te stolicom po glavi!

ED A : A ja njem u ka em : »3nam , gospodine N inkovi u , da ste joj pisali ljubavno pism o , itao sam ga!«

IV K A : K o j ga je itao?

ED A : Pa ja!...

IV K A (*plane*): Napolje!

ED A (*ustaje*): D ak le , šta da ka em m lado enji?

IV K A : N eka ide do avola i on i ti!

ED A : O n bi eleo do i na vi enje .

IV K A : V ala , jesi li uo , edo , ne bila ko sam ako ti ne odeš na vi enje u Ivanjicu .

ED A : V rlo rado , zašto ne ! Sam o pre toga idem gospodinu m inistru S im i Popovi u da ga zam olim da ostavi enu pošto joj se ukazala lepa prilika za udaju .

IV K A : M akni m i se s o iju ako ho eš da ti se ne uka e prilika!

ED A : Ja vas m olim um irite se , gospo o ! iivot je , vidite , veom a kom plikovana pojava . Priroda je sazdala bi a , nije utvrdila i zakone m e usobnih odnosa tih bi a ...

IV K A (*u krajnjem besu dohvati sa stola knjige, kutije, buket, zvonce, jastuk sa stolice i sve što joj dođe do ruku i ga a ga vrište i*): Napolje, vucibatino, napolje!

ED A (*pokloni se zvani no na vratim a i ode*).

IV K A (*padne umorna i uzbuđena u naslonjaču. pa kad se malo povрати, skoči i ode levim vratima*): Daro, Daro, Daro!

XII

D A R A , IV K A

DARA (*do tr i*): Šta je zaboga?

IV K A :D aro ,dete ,evo ti se zaklinjem , ubi u ga!

DARA: Koga, zaboga?

IV K A :O noga tvoga!

D A R A :A li zašto?

IV K A :Z am isli, usudio se da tera sprdnju sam nom .
U bi u ga, pa neka idem na robiju i neka se piše i
pripoveda: otišla je na robiju što je ubila zeta.

D A R A :P a šta je, zaboga, uradio?

IV K A :D ošao je da m e prosi.

DARA: Kako da vas prosi?

IV K A :K ao provodadžija.

D A R A :B o e, m ajko ,šta vam je, šta govorite?

IV K A :T o što ti ka em , došao je kao provodadžija, da me prosi.

D A R A : Zar kod živog mu a?

I V K A : Zam isli.

D A R A : G de se m o e ena kod živog mu a prositi?

I V K A : T i sad opet navijaš na ono. D rugo je ono za tebe.

D A R A : A što, kobajagi, drugo?

I V K A : Z ato ... Z ato što je drugo! Pa i da nije, bi e drugo!
E , ne e taj bitim o jzet pa da m u je kruna na glavi. Ivi
bili pa videli.

DARA: Opet ti!

I V K A : O pet, dabom e, nego valjda da ga gledam i dalje u
ku i. U ostalom , još danas eš ti sam a do ik m eni i m o liti
me da te spasem te bitange. A jde vide eš! N e bila ja koja
sam ako m e još danas ti sam a ne m o liš!

XIV

V A S A , I V K A

VASA (*dolazi spolja*): I vka, evo ih idu!

I V K A : K o?

VASA: Familija!

D A R A : Ja u da se sklonim ! (*ode*)

VASA (*otvori zadnja vrata*): U ite! (*ulazi jedna itava
galerija raznih kom i njih tipova, obu enih starovrem ski.
Starije ene, Savka i D aca u fesovima i libadetima. Soja
sa nekim šeširi em iski enim pti ijim peruškama. Tu su
tetka Savka, tetka D aca, Jova pop-A rsin, te a P a n t a i sin
m u M ile, te a Jakov, Sava M iš i P e r a K a l e n i . Svi
prilaze ivki i rukuju se, a enske se ljube*)

SAVKA (*ljube i se sa ivkom*): A tim ene, ivka,

zaboravi!

DACA (*ljube i se*): ju, slatka moja ivka, otkad te nisam vid'la! Dobro izgledaš: tu, tu, tu ... (*pljuje*) da mi te ne ureknu!...

PANTA : E, ivka, da znaš, niko ti se nije tako obradovao sreći kao ja.

JAKOV : Ja sam, ivka, do lazio, ali bila si nekako zauzeta.

SOJA (*ljube i se*): Slatka moja ivkice, bogami sam uvek tebe najviše volela od cele familije.

IVKA (*pošto se i svi ostali rukuju*): Hvala vala što ste došli. Izvolite sedite! (*stariji sednu, mlađi ostaju na nogama*) Oprostite, bogami, što vas ovako sve zajedno primam. Ja vidim i sam da nije red, ali nemote prosto verovati koliko sam zauzeta. Nisam ni u snu sanjala da je to tako teško biti ministarka. Ali – zdravlje, boe – do i ete vi opet, do i ete idrugiput.

VASA (*koji je ostao na nogama i nalazi se kraj ivke*): Pa dabome, vide em o se još. Ovo je samonako ... a vide em o se.

IVKA : Kako si ti tetka-Savka?

SAVKA (*uvrećena*): Pa dobro...

IVKA : De, de de... znam te što si ljuta, ali nemoj misliti da sam te zaboravila. A ti, tetka-Daco?

DACA : Ju, slatka moja, da mi oprostiš. Otkad ja govorim mojoj Hristini: hajem do ivke, red je da joj estitam o, ko e ako ne em om i, familija? A ona meni: »Nemoj, bogati, mamam, godinu dana nisam ovoj prag prešli, pa sad e re ipotrali smo što je ministarka!« Datinism o prešli prag, to je istina, to je znaš zbog onog što si

o lajava la Hristinu, ali ka em ja njoj: »Pa neka, neka ka e svet da smo sad potrali zato što je ministarka, pa ko e da potri ako ne em o m i koji smo joj rod ro eni!«

IVKA : A ti, te a - Panto, nisam te davno videla, kako, kako si ti?

PANTA : Pa kako da ti ka em , ivka, ne valja; sve nekako naopako. Nego velim, sad ako mi malo svane, dok si ti na vlasti. Ra unam , znaš. zbrinu eš svoje i podr ati.

VASA : Pa, dabom e, ko e ako ona ne e?

IVKA : N e vi am ni tebe, Sojo?

SOJA : udnovato, a baš za m ene ka u da se m nogo vi am . N e m o e ovek svetu ugoditi. A ko se zavu em u ku u – olajavaju me, ako iza em u svet – olajavaju me, Pa bar kad bi sam o svet olajavao pa da ne m ari ovek, ali fam ilija, ro ena fam ilija!

VASA : E pa ko e ako ne e fam ilija!

DACA (*pakosno i više za sebe*): Niko nikog ne olajava ako nema zašto .

SOJA (*uzbudi se*): Pa jest što ka eš, te tka-Daco, eto zar bi tvoju ku u olajavali da nisu im ali zašto .

DACA : O lajavale su je takve kao što si ti!

SOJA : K akva sam da sam , tek nisam polo ila m aturu .

DACA (*plane i sko i*): Polo ila si ti sve ispite na svetu, beštijo jedna!

SOJA (*sko i i tako e i unese joj se u lice*): M o e biti, ali m aturu nisam polagala.

DACA: Ju, ju, ju, pustite me!... (*poleti da je š epa za*

kose)

VASA (*stane izme u njih i razva a ih*): De, zar vas nije sram ota? Nem o ete zar ni isti m inuta familijarno da razgovarate! (*pritr e i ostali m uški pa ih razva aju*)

DACA : Pa dabom e kad ovek im a u fam iliji i takve!

SOJA : Briši najpre ispred svoje ku e, pa onda laj za drugog.

VASA : Am am ir, kad vam ka em ! Sram ota, bolan , i vi se kobajagi brojite da ste ministarska familija.

IVKA (*Vasi*): E to , ka em ja tebi!

VASA : Pa jes! O vam o okupili m e: » 'A jde, u jka-Vaso, vodi nas kod ivke!« A zašto? Zato da obrukate im ene i sebe. 'A jde svaka na svoje m esto, pa kad iza ete na ulicu, a vi se upajte sve dok vam traju dlake na glavi. (*ove odlaze i sedaj.*) A ti, ivka, oprosti. O vo je, znaš, onako, m alo fam ilijarno objašn jen je.

IVKA : N ije m ibaš prijatno , ali... (*hote ida pre e preko stvari*) Kako si ti, te a-Jakove?

JAKOV : Pa, znaš kako je kad ovek ivina par e. avo e ga znati kakva m i je sudbina: na par e sam se školovao, na par e trgovao, na par e bio inovnik. Sve tako nekako – ništa m ine ide od ruke. A opet, znaš, tešim se oduvek, ka em sebi: » ekaj, Jakove, m ora jednom do i i tvojdan.« Pa tako eto ekam , a šta bih drugo?

IVKA : A ti, Savo?

SAVA (*on je korpulentap i sa velikim trbuhom*): Mene ne pitaj, ispi me sekiracija.

IV K A : A zbog ega?

SA V K A : Zbog nepravde. Celoga života ko lje me nepravda.

IV K A (*Peri Kaleni u*): A... (*zbuni se*) vi... ? (*Vasi*). Je li nam i gospodin što god rod?..

V A S A : On ka e da je rod .

K A L E N I : Pa razum e se da sam rod .

IV K A : Ja se ne se am .

V A S A : Ni ja! M o da ti, Savka?...

SVI (*odm eravaju Kaleni a*).

SA V K A : Ja ne znam da je gospodin iz naše fam ilije .

DACA: Ni ja!

NEKOLIKO NJIH (*sle u i ram en im a*): Ni ja.

K A L E N I : Ja sam , znate, rod po enskoj liniji.

SO JA : Pa eto , ja sam enska linija , ali vas ne poznajem .

DACA: (*kroz zube*): udo!

V A S A : Pa dobro , kako po enskoj liniji, iji si ti?

K A L E N I : M o ja je majka još pre dvadeset godina um rla i rekla m i je tada na sam rti: »Sinko , ne ostavljam te sam og na svetu ; ako ti što u ivotu zatreba , javi se tetka- ivki m inistarki , ona ti je rod !«

VASA: A kako ti se zvala majka?

K A L E N I : M ara .

VASA: A otac?

KALENI : Krsta.

VASA : E , da me ubiješ, ne pamtim nikakvu Maru i Krstu u familiji.

IVKA : N i ja.

KALENI : Sva zabuna dolazi otud , što se mi pre nismo zvali Kaleni i nego Markovi i.

VASA : Markovi i? E , sad još manje znam .

KALENI : U ostalom , to sve ne menja stvar. Ja znam da ste vi meni rod, ja se toga ne odri em . Radije bih ovde poginuo no što bih se svoje familije odrekao .

VASA: Ama, de, nije stvar za ginjenje, nego...

IVKA : Pa kad ovek ka e...

VASA : Pa jest, kad ovek ka e, šta m u m o eš?

IVKA : Pa kako ste?

KALENI : Hvala, tetka, blagodarim na pitanju. M ilo mi je što vas vidim tako sve u. Vi se, tetka, odista sjajno dr ite!

VASA : N ego znaš šta, ivka ti si m nogo zauzeta, to mi sviznam o, pa zato ako ho eš, pre i odmah na stvar. Deder, brate, propitaj ti svakoga redom šta bi eleo , te da vidiš šta bi se moglo za koga u initi.

PANTA : Pa ako ne e sad da nam se u in i, ja ne znam kad e.

VASA : N eka lepo svaki ka e šta m u je na srcu, a ja u da zapišem , pa e onda ivka da gleda, što m o e – m o e, a

što ne može – ne može.

DACA: Kad se hoće, može se sve, samo je pitanje da li treba svakome učiniti, jer ima ih i takvih...

SOJA (*presele joj reče*): Ja samo jedno imam da te molim, Ivka, da mi pomogneš da položim maturu.

DACA (*plane*): E to je, ona opet prua jezik.

VASA: Smirite se, jer ako meni mrukne, zapuši u vam obema usta!

KALENI: Slušajte, strina Daco, i vi, prija-Sojo. Kao što vidite, tetka Ivka nas je lepo primila, kao što je i red da primim familiju. Imamo sad da jojka em o svoje elje i da je molimo da se zauzme za nas. Ja sam uveren da će se tetka Ivka zauzeti. Vi svi znate kako ona ima dobro srce. Ali smo zato mi pozvani da poštujem onju injen dom, koji je u ovom slučaju ministarski dom. A mi, ako se budemo tako ponašali i me usobno vrećali, iskazamo tim e jedno nepoštovanje prema ovom domu. Zato vas lepo molim, strina Daco, i vas prija-Sojo, uzdržavajte se!

DACA (*Savki koja. sedi kraj nje*): Ama, otkud mu ja ovome ispado' strina?

SAVKA: Ne znam, ja ga i ne znam ko je.

DACA: A zar ga ja znam!

PANTA (*Jakovu koji sedi do njega*): Tako ti boga, znaš li ko je ovo?

JAKOV: Nikad ga u životu nisam ni video ni uo.

VASA: Dakle, da ostavim o sve drugo pa da pre em ona stvar, jer Ivka nema mnogo vremena.

IVKA: Boga mi, nemam. Baš sad ekam neke va ne

vizite iz diplomatije.

VASA: Pa dabome. Nego deder! (*izvadio je hartiju da bele i*) Dede, tetka - Savka, šta bi ti im ala da zam oliš ivku?

SAVKA (*još uvek uvre eno*): N eka m e pita ivka pa u joj kazati.

IVKA: E pa ti, tetka - Savka, sa tvojih dvesta dinara ovde mi se pope. Presko i, Vaso, nju kad ne e kao ovek i kao fam ilija lepo da razgovara, nego sve nešto uz nos.

SAVKA: N išta ja uz nos, ja ho u sam o svoje.

IVKA: E , pa dobi eš tvoje. Z apiši, Vaso, da joj se da. Eto ti!

VASA (*pošto je zap isao*): A ti, Daco, im aš li ti što god da zam oliš ivku?

DACA: Pa ja to, za Hristinu. Htela bih da zamolim, ivka, da nared iš da joj se prizna ispit i da se prim i dete natrag u ško lu jer ovako je ostalo na pola puta. Pogrešila jeste, priznajem – m olim do ti nu personu da se ne iskašljuje – eto priznajem , ali pogreše danas i profesorke, pa ne e zar njihove u enice. I nije pogrešila onako od besa i od pokvarenosti, kao što im a persona, nego opet zbog nauke. M olim do ti nu personu da se ne iskašljuje!

VASA: Sojo, ne iskašljuj se!

DACA: Zbog nauke, dabome. Ona i jedan njen drug zajedno su se spremali za maturu, pa zavukla se deca u sobu i po ceo dan u ila, ubiše se u e i. Pa posle... njem u priznadoše zrelost, a ona ostade tako na pola puta. Pa to m islim , ivka, da nared iš da se to zaboravi.

KALENI (*on se sad ve oslobodio i ulazi u porodi na*

pitanja kao da je tu odvajkada): Je l' to davno bilo?

D A C A : Pa prošle godine.

K A L E N I : Godinu dana. U ha, za godinu dana se i krupnije pogreške zaboravljaju, a kamoli takva jedna sitnica. Piši, ujka-Vaso: da se zaboravi!

I V K A : A ti, Jovo? Tiodle a robiju, a?

J O V A : O dle ah, tetka- ivka i pošteno se tim odu ih dravi, pa sad m islim pravo je da se i drava m eni odu i.

I V K A : K ako da ti se odu i?

J O V A : Pa tako, da dobijem dr avnu slu bu.

I V K A : Pa slu ba te je i odvela na robiju.

J O V A : Svaki iv ovek zgreši, tetka- ivka, a ja sam pošteno odu io što sam pogrešio. I verujte, tetka, ne kajem se što sam bio na robiji, m noge sam stvari nau io koje ne m o e ovek tako lako u ivotu da nau i. K am o sre e kad bi drava svakoga kandidata najpre poslala na robiju, pa tek posle m u dala dr avnu slu bu.

JAKOV: E, gle molim te!

J O V A : Jest, jest ika-Jakove, jer ja sad znam bolje krivi ni zakon nego m a koji kasacioni sudija. N ikad profesori na univerzitetu ne m ogu tako da ti protuma e krivi ni zakon kao oni koji su po njem u osu eni. Svaki od njih zna paragrafe napamet i zna šta se ho e s kojim paragrafom, i zna kako se m o e izigrati koji paragraf. O su en sam , veli, po 235, u vezi sa 117-a, – ali su mi priznate olakšavne okolnosti iz 206. I tako svaki redom , sve paragrafe znam ; e, pa zašto drava ne bi iskoristila to moje znanje?

K A L E N I : Sasvim ! Zapiši, ujka-Vaso, da se Jovi pop-

Arsinom da slu ba kako bi se dr avi dala prilika da iskoristi njegovo znanje.

IV K A : A šta bi ti, te a-Panto?

PAN TA : Pravo da tika em , ivka, m enim i za m ene nije. Provla i u se kako sam se i dosad provla io, ali m i je za ovo dete. (*za njim stoji M ile, dorastao de ak*) Nekako bog m u nije dao dar za ško lu – isteran je iz svih ško la, i to zasvagda. A ina zanatu ne m o e da se skrasi inina jednom poslu. Pa sam hteo da te m olim , ako m o e nekako da bude dr avni pitom ac.

IV K A : A šta da u i?

PAN TA : A m a, neka njega sam o dr ava prim i, da ga izdr ava, a sve je jedno šta e u iti. A ko ho e za m arvenog lekara, a m o e i za kapelnika u m uzici, ili za profesora bogoslov ije, ili za apotekara. A m a, što god ho eš, sam o neka bude dr avni pitom ac.

KALEN I : Pa kad je dete tako bistro, šteta bi bilo da ga dr ava ispusti. Zapiši, u jka-V aso: dr avni pitom ac.

IV K A : A ti, Sojo?

SO JA : Ja bih volela, ivka, kad bih mogla nasam o da ti ka em .

SVI (*bune se*): A ne, kako smo mi! Javno, javno!

DACA (*izdvaja se glasom od ostalih*): Kad smo mogli svi ovako javno, m o e valjda...

VASA (*prese e je pogledom*).

SO JA : N a posletku, šta da krijem , ne ištem što m ine prili i. T i znaš i sam a ivka, da sam se ja razven ala sa onim m ojim nesre nikom , ion se ve o enio, a ja ostala sam ohrana i to sam o zato što je sud doneo nepravednu

presudu, pa njemu dao pravo da može stupiti u drugi brak, a meni nije dao to pravo. Pa dabome da sam morala izgubiti parnicu, kad mene ovako mladu...

DACA (*iskašlja se*).

SOJA: dali popovima u ruke, pa me cela Konzistorija razroko gleda. A i sam advokat, koji me je branio, kod kuće meni jedno govori, a na sudu Drugo – pa onda dabome da sam morala izgubiti parnicu. Pa eto to sam htela, ivka, da te molim da se ta presuda ispravi: da dobijem pravo na udaju. E to, sam a vidiš, ja ne tražim bogzna šta, a što se pojedini iskašljavaju, baš mi je svejedno, jer što kažu: pas kašlja, vetar nosi.

KALENI: O dista, to bi se moglo uiniti. ena oseća potrebu da se uda, a smetaju joj neke formalnosti. Zapiši, ujka-Vaso, prija Soja bi da se uda bez formalnosti.

SOJA: Ništa više ja ne tražim.

IVKA: A ti te a - Jakove?

JAKOV: Pa, rekoh ti, ivka, ne ide mi što god po nem. Trebalo je dok sam bio mladi da se školujem, pa nije išlo; bio sam inovnik, pa – opet nije išlo, probao sam i da trgujem, pa i tu sve naopako. A uvek sam govorio sebi: » eka, Jakove, mora do tvoj dan! « Pa velim, eto, došao je! Mislim, znaš, da mi izradiš kakvu koncesiju, da posem, na primer, kakvu dravnu šumu – ranam, znaš, kad mi sve drugo nije pošlo za rukom; koncesija još može da mi pođe za rukom.

KALENI: To može odista da vam pođe za rukom, a dravtu baš ništa ne košta. Nije drava sadila šume, pa da joj je ao da se seku. Sasvim to može. Zapiši, ujka-Vaso: jedna dravna šuma da se pose, jer, naposletku, kakav bi to ministarski roak bio ako bi im ao prava bar

jednu šumu da poseje.

IVKA: A ti, Savo?

SAVA: Ja u, Ivka, ukratko da ti kažem. Molim te lepo i kao rod rođeni, da mi izradiš državnu penziju.

IVKA: Pa ti nisi nikad bio inovnik?

SAVA: Nisam!

IVKA: Inisi nikad bio pi u kakvoj službi?

SAVA: Nisam!

IVKA: Pa zašto onda da ti izradim penziju?

SAVA (*ubeđeno*): Pa tako, kao građaninu. Toliki svet ima penziju od države, pa zašto onda ne bih imao ja?

VASA: Pa jest, Savo, ama ti što imaju penziju služili su državu.

SAVA: Pa ja da sam služio državu, ne bi' došao od Ivke da tražim penziju, nego bi' je tražio od države. A zašto je ministarska ako ni toliko ne može da izradi svome?

KALENI: Stvar je veoma komplikovana. Zapiši ti, ujka-Vaso. te a Sava – penzija, a tetka Ivka i ja razmisli o tome da li se ta stvar može nekako udesiti. (*ivki*). Dovolite mi sad, tetka, da vam i ja kažem svoj slučaj. Mene su pre godinu dana isterali iz službe. Nestala su neka akta iz moje fioke i usled toga omelo se jedno izvršenje. Ne vidim šta sam ja tu kriv, jer, naposljetku, akta su akta; izgubi se i uvijek, te ne e akta? A, naposljetku, nestajala su i ranije akta iz moje fioke, pa nikom ništa, ali sad se navrzao nekakav inspektor na mene te mal' mene nije čak i pod sud stavio. A li stvar je sad ve bila pa prošla i, kao što vidite, ja sam punu godinu dana strpljivo čekao da se zaboravi. Ja ne znam, može da se nije

još zaboravila, ali, kad je sad ve , tetka ivka m in istarka, m o e narediti da se zaboravi. I ja ništa drugo ne tra im nego da se popravi nepravda koja m i je u injena, to jest, da se ja vratim u slu bu. Sam o, m oram napom enuti da ja ne bih m ogao pristati na obi no vra anje u slu bu, bez satisfakcije za u injenu m i nepravdu. M orao bih se vratiti sa unapre enjem kako bih i ja sa svoje strane zaboravio nepravdu koja m i je u injena. E to, to je sve što ja tra im . Ujka-V aso, zapiši m o lim te: Pera K aleni da se vrati u slu bu sa satisfakcijom . (*zaviruje u Vasinu knjigu*) Jesi li zapisao »sa satisfakcijom ;?

VASA: Jesam, de!

K A L E N I : E sad dozvolite, tetka ivka, da vam u im e cele naše fam ilije blagodarim što ste nam saslušali elje i da vas zamolim da se svojski zauzmete i da ih ispunite. Kao što vidite, naše su elje skrom ne, a vi ste u m ogu nosti da ih ispunite, pa zašto ne bi u inili radost svojoj fam iliji, te da vas se svi sa blagodarmoš u se am o?

I V K A : D obro, dobro. O no što m ogu u in i u. Zašto da ne u in im ?

K A L E N I : E , onda, dozvolite da vam ka em zbogom , jer sm o vas i suviše zadr ali. (*ljubi joj ruke i svi se di u*)

I V K A (*seti se*): ekaj da vam dam m oje vizitkarte za uspomenu. (*uzme sa stola kutiju i deli svakom redom*) Evo, evo... pa to, onako, za uspomenu.

S O J A : U denu u u ram od ogledala.

J A K O V : E hvala, baš ti hvala.

K A L E N I : M o lim vas, m eni dajte dve.

S A V K A (*pošto su svi prim ili vizitkarte*): E, pa zbogom, ivka.

IV K A : Pa de, de, ne bud i na kraj srca!

DACA (*ljube i se*): Pa gledaj, boga ti, ivka!

PANTA : Bog ti a duša ti, svrši m i to!

SOJA (*ljube i se*): U in i m i, ivka, sevap je!

SAVA : M olim ti se, ivka, pa nem o j da zaboraviš!

JAKOV: Ti, pa bog! (*sve te re enice, kao i one pri dolasku pretrpavaju se i upadaju jedna u drugu*)

KALENI (*ljube i joj ruku*): Sad tek razumem moju pokojnu majku, koja mi je dvadeset godina, na samrtnom asu, rek la: »S inko, ne ostav ljam te samog u svetu; ako ti što u ivotu zatreba, javi se tetka- ivki, ona ti je rod !«

SOJA (*cela gom ila je ve pošla ka vratim a i ona za njima*): A ko ništa ne bude od m oje m olbe, a ja u da pola em m aturu.

DACA : Polo ila si je ti im si prohodala!

SOJA: Pas laje, vetar nosi! (*one izlaze u sva i i im cela gom ila bude napolju, te se vrata zaklope, u je se vrisak i cika i larm a on ih koji razva aju ene*).

IV K A (*Vasi, koji je zaostao*): Tr i, V aso, po tukoše se!

VASA : B eštije jedne! (*odjuri i sam*)

XV

IV K A , A N K A

IV K A (*klonula od umora, pada u fotelju*):Uh!

ANKA (*dojuri spolja*): G ospo o, one se dve vaše ro ake po upaše.

IV K A : N eka se upaju, šta m e se ti e. U m orila sam se

kao da sam ceo dan kopala. Idem da legnem malo, gledajte da me niko ne uznemirava. (*ode*)

ANKA (*odlazi na zadnja vrata i odškrine ih, pa gleda šta se zbiva napolju, sva a se polako stišava i udaljuje*).

XVI

ED A , A N K A

ED A (*posle izvesne pauze otvori vrata i sretne se lice u lice sa Ankom ; on je još uvek sve ano obu en kako je otišao od ku e*): Ah, kako prijatan susret! Jeste li vi mene ekali, A nka?

ANKA: Razume se.

ED A : Idite odmah u vašu sobu , svo m ene za vam a .

ANKA: Je li istina?

ED A : Idite samo i ekajte!

ANKA (*nudi obraz*): Poljubi me u ime kapare!

ED A (*poljubi je*): Sasvim. Divna kapara!

ANKA: Odoh i ekam ! (*ode*)

XVII

ED A , R I S T A

ED A (*pripali cigaru*).

RISTA (*posle izvesne pauze nailazi na vrata tako e obu en u sve ano odelo ; nosi buket*): Klanjam se, dobar dan. Je li slobodno?

ED A : M o lim , izvo lite!

R I S T A : ast m i je predstaviti se: R ista Todorovi , ko arski

trgovac.

ED A (*iznena en*): Kako, molim vas?

R ISTA :R ista Todorovi ,ko arski trgovac.

ED A :I po asnikonzulN ikarague?

R ISTA :D a, ta no!

ED A :A m a, nije mogu e! E , to m i je m ilo , osobito m i je m ilo da se upoznamo.

R ISTA :A s kim im am ast?

ED A : ekaj, m olim te, dozvoli m ida ti ka em »ti«, ekaj, m olim te, da te vidim ! (*izmakne se i posmatra ga*) E, ko bi to rekao? Dakle, ti si to, Risto! E, to mi je odista m ilo!

R ISTA :A s kim im am ast?

ED A : Ja, je li? Je l'za m ene pitaš ko sam ? Ja sam ... kako da ti ka em ... pa ja sam , brate, ujka V asa, ivkin ujak .

R ISTA: Dakle, vi ste ujka Vasa? E, to mi je m ilo. Ja sam, boga mi, mislio da ste stariji.

ED A :N isam .

R ISTA : uo sam za vas i baš m i je m ilo da se upoznamo.

ED A (*gleda ga i meri sa svih strana*): Dakle, ti si to, obešenja e jedan, a?!... G ledaj ga, m olim te, kakav trbuš i im a, lo lo n ikaraguanska! (*Tapka ga po trbuhu*) K o bi to rekao! A ja sam te sasvim druk e zam išljao .

R ISTA (*smeje se prijatno*).

ED A :A došao si, je li, obešenja e jedan, znam ve zašto

sidošao .

RISTA (*sneživaju i se*): Pa da...

EDA : A dopada ti se naša D ara, a?

RISTA: Pa znate kako je.

EDA : Znam , de!

RISTA: I ona mi se dopada, a potrebno mi je i zbog mog položaja da ste em vezu sa višim krugovima .

EDA : Razum e se! A veruj, što te više gledam , sve više verujem da eš se i ti njoj dopasti. Ja sam se, znaš, toga najviše bojao : da l' eš se ti njoj dopasti, a sad kad sam te video ... lo lo jedna, m ora da se ti uopšte dopadaš enama.

RISTA (*polaskan*): K a u !

EDA : A m a, šta ka u, vidim ja! D opaš eš se ti našoj D ari. A veliš, je li, ona se tebi dopada?

RISTA: Dopada mi se.

EDA : I ništa ti ne sm eta što je ona tu a ena?

RISTA : A šta im a to da m i sm eta? K ako, na prim er, kad kupim ku u, ne sm eta m i ništa što je ranije bila tu a, kad znam da je sada moja.

EDA : S asvim .0 naj stari gazda se seli, a ti se useliš.

RISTA: Pa jeste!

EDA : K o bi rekao , - m olim te, da ti um eš tako filozofski i da posm atrašivot! E , a kad je ve tako , onda em o celu stvar lako da izvedem o . N išta nam više ne stoji na pu tu .

RISTA : N išta .

ED A : Pa ipak, mislim se nešto, samo kako ćemo da se oprostimo one vucibatine?

RISTA: Koga?

ED A : Pa njenog muža, taj nam mnogo smeta.

RISTA : Kako, zar vam nije kazala gospa Ivka? Pa njemu je već umješena kola, eka se samo da se ispeče.

ED A : E ?

RISTA : Jeste. Gospođa Ivka je udesila sa sobaricom da ga odmami u svoju sobu, pa, kad on bude tamo, da ona sa gospa-Darom i svedocima upadne.

ED A : Gle, molim te! A la je to lepo smišljeno. Ha, ha, ha, ala će se uhvatiti kao miš u mišolovku; taman on da lizne slaninu, a ono: hop! Ha, ha, ha!...

RISTA (*pridruhuje se i slatko se smije*) Ha, ha, ha!

ED A : Pa onda? ...

RISTA : Onda... onda to... Gospođa Dara je rekla, ako se uveri da je vara, da će ga odmah napustiti.

ED A : E, to je divno odista! Samo brinem se da nam nešto ne pokvari tako lepo smišljeni plan.

RISTA : A šta to?

ED A : Nisi trebao još sad da dođeš, dok mi ne svršim o taj posao sa njim.

RISTA : Pa gospa Ivka mi je poručila da dođem.

ED A : Znaš, ne bih voleo da on naiđe pa da te zateče ovde.

RISTA (*malo kao uznemiren*): Pa šta?

EDA : Kako, pa šta? On se zakleo da će te ubiti kao psa i kupio je ovoliki revolver, kalibra kojim se volovi ubijaju.

RISTA (*preplašen*): A što, brate, da me ubije?

EDA : Eh što, zakleo se, predamnom se zakleo. Ali ti ne treba da se bojiš, ne smeš biti kukavica, razumeš li. Uostalom, ja sam ličio video revolver, pokazivao mi ga je i uveravam te da u njemu nema više od šest metaka. Ne mogu te svih šest pogoditi, budi siguran da će te bar četiri promašiti.

RISTA: A ona dva!...

EDA : E pa, boje moj, dva metka valjda možeš progutati za ljubav da spaseš naš Nikarague.

RISTA : Ama, šta ja da gutam metkove zbog našti Nikarague? Slušajte, ujka - Vaso, kako bi bilo da ja idem pa drugi put da dođem?

EDA : Ja mislim da bi to dobro bilo... (*pogled na prozor*) Ali dockan je, sasvim je dockan!

RISTA (*preplašen*): Zašto, brate?

EDA : Evo ga, sad baš u e u ku u.

RISTA (*preplašen*): Ko?

EDA : Onaj sa revolverom.

RISTA (*usplahiren*): Pa sad? Ujka-Vaso, govori, šta sad?

EDA : Moram te prikriti dok ja njega uklonim.

RISTA (*ustumara se*): Gde da se sakrijem?

ED A : N e znam ... ekaj, sad m i pade na pam et.(zvoni)

RISTA? Gde?

ED A : u ti i ne pitaj, jer nem am o vrem ena za razgovor.

XVIII

ANKA ,PRE A ŠNJI

ANKA: Molim!

ED A : A n ice, u inite m i jednu veliku ljubav ,pa u vam se odu iti. V i znate kako u vam se odu iti.

ANKA: Molim!

ED A : V odite brzo ovoga gospodina u vašu sobu i zaklju ajte vrata. N e pitajte zašto ,ve urite, opasnost je velika.

R ISTA : V rlo velika. V odite m e, nagradi u vas bogato!

ANKA (*edi*): A posle?

ED A : Posle – no ,pa znate ve .

ANKA (*Risti*): H ajde br e! (*odvede Ristu*)

XIX

ED A ,RAKA

ED A (*udari u sladak sm eh, elim ode prozoru i doviku je, m ašu i rukom*): Rako! Rako!...

RAKA (*dolazi spolja*): Š ta je! 0 , zete, što si se tako obukao?

ED A : K aza u ti, ali da nikom e ne ka eš. Evo da u ti dinar da nikom e ne ka eš. Idem kod A nke u sobu. (*daje mu dina..*) N ikom , razum eš li? Ja znam da bi ti m am a dala

i dva dinara samo da joj to kažeš, ali ti budi karakter pa
nem ojdaj joj kažeš. Je li ne kažeš?

RAKA: Pa ne u, dabo me!

EDA: E, dobro? (*ode*)

XX

RAKA, IVKA

RAKA {na *levim vratima*): Mama, mama!..

IVKA (*dolazi*): Šta je?...

RAKA: Zet eda mi je dao dinar da budem vrst karakter
i da ti ne kažem gde je on sad. A ko mi daš dva dinara, ja
u biti još vrš i karakter pa u ti kazati.

IVKA: Gde je?

RAKA: Dva dinara, pa u ješ.

IVKA (*daje mu*): E to ti, stoko bo ja, govori!

RAKA (*pošto je primio*): Eno ga u sobi kod Anke.

IVKA: Je li istina?

RAKA: Sada je otišao.

IVKA (*ushi ena*): Ju, slatko moje dete! (*ljubi ga*) Evo ti
još dva dinara.

RAKA: Olrajt!

IVKA: Idim i brzo zovi Daru.

RAKA (*ode desno*).

XXI

IV K A sam a

IV K A (*na telefonu*): Alo... molim 7224!... Je li to kvart? Dajte mi vezu sa članom kvarta... A, vi ste na telefonu? Ovdje je gospođa Ivka, ministarka. Molim vas hitno, ali vrlo hitno, odmah pošaljite m o j o j k u i jednoga pisara sa dva andama. Da, hitno... pa nije baš pravo razbojništvo, ali je ipak razbojništvo... Neka pisar ponese i hartije za saslušavanje, neka povede i dva građanina kao svedoke. Molim vas. to neizostavno da se uili, hek povede dva građanina. Odmah, razume se, vrlo hitno! Da (*ostavlja slušalicu*).

XXII

DARA, IV K A

DARA (*dolazi iz desnih vrata, za njom Raka*).

IV K A : D a r o , k e r i , z v a l a s a m t e d a t e p r i p r e m i m . B u d i h r a b r a , d e t e m o j e , d a p o d n e s e š u d a r a c k o j i t e o e k u j e .

D A R A : Š t a j e s a d o p e t , š t a z n a i t a j u v o d ?

IV K A : J a s a m t i r e k l a d a e š s e i s a m a u v e r i t i k o l i k o t e o n a v u c i b a t i n a v a r a . E p a , e v o , k e r i m o j a , d o š a o j e a s d a s e s v o j i m r o e n i m o i m a u v e r i š . T v o j r o e n i m u n a l a z i s e o v o g a a s a u s o b i k o d A n k e n a š e i t o u r a v o j n a m e r i .

DARA: To nije istina!

IV K A : K a i , R a k o , g d e j e n a š z e t e d a ?

RAKA: Nek mi da dinar, pa da jojka em .

IV K A : N a p o l j e , a l o n e s i t a ! Z a r t i j e m a l o ?

R A K A : N i š t a j a v i š e b e s p l a t n o ! (*ode*)

DARA: Hajdemo! (*hoće da pođe u Ankinu sobu*)

IV K A : ekaj, de, udesila sam ja ve stvar.

D A R A : Šta si udesila

IV K A : V ide eš.

XXIII

P I S A R , G R A A N I , A N D A R M I , P R E A Š N J I

PISAR (*dolazi hitno sa dva andarma i dva graanina*):
*Po vašem zahtevu, gospo o m inistarka, gospodin lan m e
je hitno uputio. D oveo sam i dva graanina.*

IV K A : E , vrlo dobro ! 'A jde sad za m nom svi ! (*ona
napred, za njom Dara, a za ovom svi ostali*)

(*Pauza*)

(*zadnja se vrata polako i pa ljuivo otvaraju i kroz njih
proturi eda glavu. On posmatra i osluškuje, i kad uje
larm u, brzo se povla i i za tvara vrata. Sa leve strane, gde
su svi o tišli, cika enskih glasova. p larm a. M a lo za tim
pisar uvodi Ristu, koji je bez kaputa, a za njim dolazi cela
G om ila, izuzimaju i Anku.*)

IV K A (*klone od uzbu enja u fo telju*): Nikaragua, crni
N i karagua, šta eš ti tam o ?

R I S T A (*uzbu en*): Ne znam... tako... sudbina valjda.

IV K A : Zar zavukao si se u kuvari inu sobu, svukao
kaput, zaklju ao vrata, pa to sudbina? A što svu e kaput,
ubio te bog da te ne ubije?

R I S T A : Pa nalo ena pe .

D A R A (*majci*): D akle, to je taj po asni gospodin koga si
m i nam enila? E , baš ti hvala, m ajka.

P I S A R (*ivki*): T reba li, gospo o , da uzm em ovog

gospodina na saslušanje?

IVKA: Ta kakvo saslušanje, saslušao se on na onome, a ne na ovom svetu, dabogda! Ako ve treba ko da ga uzme na saslušanje, ja u to. Govori šta eš tam o?

RISTA: Poslao me ujka -Vasa.

IVKA: Ujka -Vasa? Dakle, on je sve to zamesio? E, Vaso, sad si zbrinuo celu familiju!

XXIV

EDA, PREAŠNJI

EDA (*dolazi spolja nose i Ristin kaput i pridrava mu da ga navuče*): O bucite kaput, zaboga, dobitete ina e kijavicu.

RISTA (*kad spaziedu, kao da mu je svanulo*): Ujka -Vaso, pomaite. Vi ste me naterali da se sklonim kod sobarice.

IVKA (*zabrinuto*): Pa je li to ujka-Vasa?

RISTA: Pa on, dabome!...

IVKA: O, izvesno se on, dabogda! edo!... (*pisaru*) Molim zapišite šta ure i stavite posle numeru. (*digne tri pusta uvis*) edo, zaklinjem ti se svim na svetu da eš još veras biti potpi-san za Ivanjicu! ...

EDA: Još bolje premestite me u Nikaragu.

IN ETVRTI

Ista soba. Po stolicama, levo, masa novina savijenih kao za prodaju; po stolicama preba ena muška i enska odela, šeširi i sve drugo. Tu je ogroman otvoreni koferu koji Dara pakuje sve ove stvari donose ih iz susedne sobe.

I

ANKA, DARA

ANKA (*dolaze i spolja, nose i sve anjnovina*): Evo, gospo o, nisam mogla više da kupim od dvadeset brojeva. (*ostavlja na stolicu pored ostalih*)

DARA (*pakuju i*): Šta se to mene ti e!

ANKA: Htela sam samo da vam kažem, jer gospo a mi je nasrdila: koji god prodavac pro e, da kupim sve koliko god brojeva ima, ali svega je jedan prošao otkad stojim na kapiji. Ne znam da l' još da čekam na kapiji...

DARA: Radite onako kako vam je gospo a kazala, nem ojte m e ništa pitati. (*ode u sobu po stvari*)

II

RAKA, ANKA

RAKA (*dolazi spolja, nose i desetak i nešto više brojeva*): Evo, ja jedva našao dvanaest. (*ostavlja na stolicu*) A ti, Anka?

ANKA: Ja, boga mi, dvadeset.

RAKA: Pa dosta!

ANKA: Gospodin Pera iz administrativnog je najvredniji, on je kupio do sada trista.

RAKA: E, a ujka - Vasa?

ANKA: On je svega osamdeset. A je li, boga ti, Rako, znaš li ti zašto gospo a kupuje tako mnogo današnjih novina, i to sve ovaj ista list?

RAKA: Znam, dabome!

ANKA: Zašto?

RAKA: Izgrdili su je u novinama, pa ho e da ih kupida

ne bi svet itao .

ANKA: Ju, kako smeju jednu ministarku da izgrde?

RAKA: Izgrdili su je za ono.

ANKA: Koje ono?

RAKA: Zbog tebe.

ANKA : Zašto zbog mene?

RAKA : Hoćeš da ti proitam ?

ANKA: 'Ajde, molim te!

RAKA (*uzme jedan broj, razvije ga i sedne u fotelju*):
Dodaj mi, boga ti, jednu od tih ministarskih cigareta.

ANKA : Jaoj, kako smćeš da pušiš?

RAKA (*pa le i*): Ne pušim ja ina e, ali, znaš, novine se
itaju uvek sa cigaretom . (*ita*) »U jednom delu Kine... «
(*prekine i govori*) Pazi ti dobro da odnekud ne nai e
majka, proveli bi se lepo i ja i ti!

ANKA : Pazi u, itaj slobodno!

RAKA (*ita*): »U jednom delu Kine odrava se još i danas
jedan udan običaj. Tam o, ako se kom e prosiocu dopadne
udata ena, on je prosi bez obzira na to što ona ima ivog
mu a. Takav se slučaj desio ovih dana u ku im andarina
Si-po-po.« (*govori*) Znaš onaj m andarin Si-po-po, to je
moj otac Sima Popovi

ANKA: Ju! ...

RAKA (*ita dalje*): »U njegovu enu . jednu odvratnu
babu«... (*obziru i se, govori*) Ta odvratna baba, to je
majka. – Pazida ne nai e, ina e od osm o u m andarine i ja

i ti!

ANKA: Ju, j'u, ju, ju!... (*obzire se*)

RAKA (*ita dalje*); »U njegovu enu, jednu odvratnu babu, zaljubio se Ni-ni-ko.«

ANKA: Ko je to?

RAKA: Ne znam, neki Kinez... dakle... (*ita*) »...zaljubio se »Ni-ni-ko, sekretar ministarstva spoljnih poslova! ...«

ANKA: A, sad znam ko je. itaj, molim te, dalje!

RAKA (*ita*): »Ta se ljubav među njima izražavala na taj način što je ona njemu izradila klasu, a on joj pisao ljubavna pisma.«

ANKA: Kako ja, znam ko je.

RAKA (*nastavlja itanje*): »Taj Ni-ni-ko inače je jedan napudrovani praznoglav, koji se zaljubljuje u svaku mandarinku dok je na vlasti, te mu ove urke izrađuju preko svojih muševaklase. On je čak poslao i provodadžiu u kuću, da prosi babu u isto vreme kad je jedan kineski smrdljivac, neki Ka-ra-gua, dolazio da prosi njenu udatu ženu.« (*govori*) Znaš li ko je to Ka-ra-gua?

ANKA: Ko?

RAKA: O naj što su ga našli u tvojoj sobi?

ANKA: Pa zašto Ka-ra-gua?

RAKA: Otkud ja znam!

ANKA: Siromahovek, a baš ništa nije kriv.

RAKA: E, a što je skinuo kaput? E to, u novinama piše da je skinuo kaput.

ANKA: Zar i to piše! Ju, bo e! A , boga mi, ovek je sasvim nevino skinuo kaput.

RAKA: Boga mi, ja da sam bio u tvojoj sobi, pa da sam skinuo kaput...

ANKA: E , gle, molim te! Pa šta bi onda?

RAKA: Ja bih onda skinuo i pantalone.

ANKA: U briši prvo nos, sram te bilo!

RAKA: A znaš li kako tebe zovu u novinama?

ANKA: Zar i mene pominju?

RAKA: Pa dabome?

ANKA: A kako me zovu?

RAKA (*trajina*): Sobarica A-ki-ka. (*smeje se slatko*)
A-ki-ka!...

ANKA: Imali još? itaj!

RAKA: (*ita*) »A li, razume se, ni te prosidbe u Kini ne idu uvek tako glatko. Tako, na primer... «

III

DARA, PRE AŠNJI

DARA (*donosi još odela iz sobe izatitih*): Pa zar vi tu sedite i itate novine? Neka sam o nai emajka, pa ete se lepo provesti.

RAKA: Sam o onako, pregledali smo. Je li, Daro, znaš li ti da mi ka eško je to Ni-ni-ko?

DARA: Ne znam ja ništa, a tebi preporuujem da se istiš da te ne zatekne majka. A i vi, Anka, mogli bi gledati

drugi posao, a ne da čitate novine...

ANKA: Ja sam samo donela novine koje sam kupila.

RAKA: A ja. Znaš, jedva sam kupio dvanaest brojeva. Onaj Karaguza plaća po dvadeset para komad pa sve njemu prodaju. I ove sam dobio samo tako što sam jednom prodavcu podviknuo: »Moraš mi prodati, ja sam sin mandarinov!«

DARA: 'Ajde, 'ajde, nosi teavo!

RAKA: Ama nije, hteo sam da kaem ministrov.

DARA: Bolje idi pa kupuj i dalje novine, kad ti je majka tako naredila.

RAKA: Pravo ka eš! (*Anki*) 'Ajde, A-ki-ka (*ode*)

ANKA: Ako eli gospođa da joj pomognem?

DARA: Nije mi potrebna pomoć.

ANKA: Molim. (*ode*)

IV

EDA, DARA

EDA (*dolazi spolja*): Pa ti se to baš ozbiljno pakuješ?

DARA: A šta da radim?

EDA: Zamisli kako sve to ide ekspres! Sino potpisali ukaz o mome premeštaju u Ivanjicu, a već jutros sam razrešen od dužnosti.

DARA: A kad moraš na put?

EDA: Šta ja znam kako je tvoja majka naredila! Može da emise u toku današnjeg dana narediti da sutra krenem.

Sve zavisi od naređenja koje je izdala tvoja majka.

DARA: Najzad, svejedno, neka je i sutra, ja u biti gotova.

EDA: Pa zar si ti odista rešila da ideš sa mnom?

DARA: Rešila sam. Pravo da ti kažem, ne mogu više da podnesem ovo ministorvanje; ovo je postala ludakua otkako je otac ministar.

EDA: Otkad ja to govorim.

DARA: A ne mogu da podnesem ni ovu sramotu. Posle ovoga što je izišlo u novinama, veruj, ja ne bih smela izaći iz kuće niti bih smela da pogledam svet u oči. Volim u Ivanjicu, samo da se sklonim svetu ispred oči.

EDA: Još kad bi ti znala kolika je to bruka. Ceo se Beograd trese od smeja.

DARA: Strašno!

EDA: Novine se kupuju na jagmu.

DARA (*pokazuje*): Majka ih najviše kupuje.

EDA: Ona misli da umanji broj italaca, kako bi se bruka što manje znala, a ne zna da je današnji broj umesto tri stampanu šest hiljada.

DARA: Ju, ju, ju!

EDA: Ne računaju i što jedan broj itaju četvorica.

DARA: A da li se baš zna da sve to odnosi na našu kuću?

EDA: Razume se da se zna. Zna se po imenima, ali još više po tome što je gospa Ivka jedina od današnjih ministarka koja ima udatu ker. Odmah je ceo svet

pogodio.

DARA: A zar nisi nikako mogao da saznaš ko je pisao?

EDA : Saznao sam .

DARA: Ko?

EDA : Re i u ti, ako m idaš asnu re da ne eš re i majci.

DARA: Zar je to tajna?

EDA : Još kako velika tajna.

DARA: Reci mi, ko je pisao?

EDA : Ja!

DARA : Š ta ka eš? (*ispusti haljine koje je imala u ruci*)

EDA : To što tika em !

DARA : edo, edo, šta si u inio?!

EDA : N eka vidi da i ja um em da p lom biram .

DARA: Kako si smeo, kako si mogao?

EDA : A kako je ona m ogla m ene da gurne u Ivanjicu?

DARA: I kako si imao srca, ona je moja majka!

EDA : A kako je ona im ala srca svoju erku da prem esti ak u Ivanjicu?

DARA : O sram otio si nas, osram otio si celu ku u!

EDA : Ja? B o e sa uvaj, osram otila je ona.

DARA : B o e m oj, bo e! Ja ve ne um em da se sna em ,

ne umem više ni da m islim . (pla e)

ED A : Pa zar ti ne uvi aš, boga ti, i sam a, da je ve krajnje vrem e bilo da se to j eni stane na put? Zar ne vidiš da je napravila ludnicu od ku e? O stavi to što tebe udaje kraj ivog m u a, ali i ona se raspalila, i ona im a ljubavnika.

DARA: To nije istina!

ED A : A m a, itao sam svojim o im a ljubavna pisma. Pa izradila m u je i klasu i, iza i m o lim te u aršiju, pa eš u ti, ceo svet joj se sm eje.

DARA (krši ruke): B o e m o j!

ED A : A ko tebi podnosi da trpiš tu; sram o tu, m eni ne podnosi. Sram o ta m e je da iza em u svet; svi se gurkaju, svi šapu u i podm iguju se...

DARA: Pa zar nije bilo bolje kazati joj sve to i razgovarati sa njom ozbiljno?

ED A : R azgovarati sa njom ozbiljno? Pa zar nisi ti razgovarala, pa šta ti je odgovorila – priredila ti je onu scenu sa Nikaraguom;

DARA: Tu si scenu ti priredio.

ED A : Pa, da, ja – ali da spasem i tebe i sebe. Da nisam to u inio, po planu tvoje m ajke ja bih bio bez kaputa u A nkinoj sobi, a ti bi bila u sobi sa N ikaraguom . D ak le, šta je bolje?

DARA: Pa...

ED A : M o lim , reci sam o, šta je bilo bolje?

D A R A : D obro, neka je i tako, ali zašto je m oralo sve to da se objavi u novinama?

EDA : Zato da se trgne, da se opameti za vremena.

DARA : Amisliš ti da će to što pomoglo da sve bude drukčije?

EDA : Ja se nadam, jer kako je ova bruka od jutros buknuła po Beogradu, nije nemoguće da i o evpoloaj bude doveden u pitanje.

DARA : Njegov poloaj?

EDA : O, da! O tome se mnogo govori napuljuima ih kojimisle da je posle ovoga on prosto onemogućen...

DARA: Siromah otac!

EDA : Imeniga jeao, ali za sve ima da blagodari svojoj eni.

DARA : Pa kako, zar ti od ista misliš da bi otac...?

EDA : Nemislim, ali je vrlo moguće. Kompromitovanje, a to može povuinepriyatne konsekvence.

DARA : To bi bilo uasno!

EDA ; Ako hoješ, iskreno da ti kažem, ja mislim naprotiv, to bi bilo dobro, jer što dalje, ona bi u sve veće gluposti padala. Zar ne vidiš, boga ti, šta je sve ta ena po inila; zar ne vidiš da je oca, onoga estitoga oveka, na inila smešnim ionemogula ga za politiku i za javanivot! Zar ne vidiš ti to sve?

DARA: Vidim.

EDA : E, pa!

DARA: Po meni, uveravam te, milije bi mi bilo da otac nije postao ministar.

EDA : More, nije zlo u tome što je otac postao ministar,

ve je zlo u tom e što je m ajka postala ministarka. Zato, slušaj ti m ene i dr i se ti sam o m ene. V ide eš, na kraju krajeva, da je bolje što sam ovako uradio i kaza eš m i hvala. Budi samo ti uvek uz mene, onda sam hrabriji.

V

IV K A , E D A , D A R A

IV K A (dolazi spolja, besna): Daro, imam s tobom ozbiljan razgovor. Molim strane persone da se udalje iz sobe.

E D A : M o lim !(odlazi levo)

DARA (odlazi za njim).

IV K A :(gleda zaprepaš eno za njom , pa onda besno baci suncobran i šešir sa sebe).

VI

IV K A , P E R A

PERA: (donosi veliki št os novina): Dobar .dan, gospo o m inistarka. Evo ja sam kupio još šest brojeva – dosad trista šet.

IV K A : H vala vam , vi ste najviše kupili, .ali – ka u ipak se m nogo prodaje. Je l' te, ita .li svet; jeste li prim etili, ita li svet?

PERA : Pa...kako da vam ka em , gospo o... ita. Sad sam baš prošao kraj hotela »Pariz«, pa skup ili se oko stola, a jedan glasno ita.

IV K A : Pa dabom e, kad u ovoj zem lji nem a zakona. B ila sam kod upravnika varoši da zabrani list, pa ka e: ne m o e po zakonu o štam pi. A m a, kako to, m o lim vas, zar m o e biti zakona po kome policija nema vlasti?

PERA : To je valjda zato što ovde ne piše o vam a, nego

kao da se sve to dešava u Kini.

IVKA : Iskini se on dabogda nikakav!

PERA: Pa stoga valjda policija i nalazi da nema uvrede
asti.

IVKA : A ma, kako da nema uvrede asti? Zar ka e za
mene da sam odvratna baba, pa nema uvrede asti?

PERA: Pa jeste, s te strane ima.

IVKA : E , pa s koje strane onda nema?

PERA : Pa mislim da se ina e ne odnosi na vas, jer se
dešava u Kini.

IVKA (*š epa jedan broj*): A evo , pro itajte ovo na kraju,
evo ovo...

PERA (*ita glasno*): »N ajzad nije nikakvo udo što se
ovakve stvari dešavaju u Kini, ali je pravo udo što se to
isto dešava i kod nas i to u najvišim krugovima našega
društva, u domu jednoga našeg mandarina.« (*govori*) E,
ovo, jest, ovo mu ne valja.

IVKA : Ne valja, dabome da ne valja.

PERA: Kad bi se bar moglo doznati ko je pisao?

IVKA : Pa eto , vikobajagi rekoste...

PERA : Rekao sam , gospo o, i verujte. raspitivao sam na
sve strane, ali – nemo e, pa nemo e da se dozna.

VII

VASA ,PRE AŠNJI

VASA (*donosi paket novina i stavlja na stolicu*): E vo , još
ovo sam kupio, ali – nema više. Razgrabio se ceo

današnji broj.

IV K A : Pa razgrabio se, dabome, kad vi niste bili vredni.

V A S A : Eh, nisam bili vredni! Eto, sa ovim što sam doneo, kupio sam sto i sedamdeset brojeva.

P E R A : A ja trista i šest.

V A S A : Eto!

IV K A : A jesi li bio vredan da raspitaš ko je pisao?

V A S A : Bogami, ivka, raspitivao sam, na sve strane raspitivao, i ne mogu doznati, pa to ti je!

P E R A : I ja sam raspitivao, pa ne mogu.

V A S A : Palom je na pamet, ako mogu nekako, što ka e onaj naš novi ro ak, da se dozna preko enske linije.

IV K A : Kako misliš?

V A S A : Pa ako je urednik enjen on je svojoj eni izvesno kazao ko je pisao i onda treba raspitati koja je gospo a njena najbolja prijateljica. jer ona je izvesno njoj kazala, pa onda da raspitamo koja je prijateljica te prijateljice...

IV K A : U ha!

P E R A : Pa ipak, gospo o, tako em o još najpre saznati...

IV K A : E pa, 'ajdete, gospodine Pero. Uхватite tu ensku liniju, pa saznajte. A li sam o što pre, što je mogu e pre, jer gorim od nestrpljenja; uguši u se od nestrpljenja dok ne saznam . A kad saznam , lelem ajci, taj em e zapamtiti. 'Ajde, 'ajde, po urite, gospodine Pero!

P E R A : Molim! (*ode*)

VIII

IV K A , V A S A

IV K A : Boga ti, Vaso, redi ti meni: poznaješ li ti koliko -
toliko zakone?

V A S A : Pa, kako da ti kažem, Ivka, niti ja poznajem
zakone niti zakoni mene.

IV K A : Pa kako to, kad si bio tolike godine policijski
inovnik?

V A S A : Bio sam . nije da nisam bio, ali, pravo da ti kažem,
dok sam bio policijski inovnik, nisam osećao potrebu
nikad da se upoznam sa zakonom a. Ali, ako te treba što
posavetovati, ja i onako znam, umem da odmerim šta je
pravo, a šta nije.

IV K A : Ne pitam te ja šta je pravo, a šta nije, nego te
pitam kakvi su to zakoni u ovoj zemlji, kad policija ne
može da zabrani novine koje vreću jednu ministarku?

V A S A : Ti si bila kod upravnika varoši?

IV K A : Sad sam došla o tud!

V A S A : Pa šta ti kaže?

IV K A : Ne mogu, veli, po zakonu; to nije, veli, prava
uvreda, to je samo aluzija. Ama, kakva aluzija, pobogu
brate, zar nazvao me odvratnom babom pa to aluzija?!

V A S A : Pa to nije, al'bi e ono aluzija što je Simu nazvao
mandarinom. Ja mislim, to e biti aluzija.

IV K A : Ako ja tome koji je pisao razbijem nos, hoće li
to biti aluzija?

V A S A : O stavi se, boga ti, Ivka, toga. Ja ne znam kakva
je to manija u tvojoj porodici, svi hoćete da razbijate
noseve. Nego stišaj se timalo, pa da razgovaram o o

tom e: šta da se radi?

IV K A : A m a , kakvo te stišavanje snašlo , crni V aso ! Z ar izgrdili me i nagrdili i nafarbali svima bojama u novinam a , a ti m eni da se stišam ! M ore , zem lju u da progrizem , pa u da ga na em , a ve kad ga na em , zapišta e m ajci i proklinja e as kada je nau io da piše . Z adavi u ga , razum eš li , evo ovim u ga rukam a zadav iti .

VASA: De, de, de! Opet si pala u vatru?

IV K A : Pa kako da ne padnem u vatru , nego u šta ho eš da padnem?

VASA: Ono jest... znam kako ti je!

IV K A : A znaš li ti , V aso , šta ja m islim , koja m e je zmija ujela?

VASA: Ne znam.

IV K A : N iko drugi nego gospa N ata . R uku bih u vatru metla , ako to nije njeno maslo .

V A S A : A što m isliš da je ona?

IV K A : Pa preotela sam joj onoga .

VASA: Koga si joj preotela?

IV K A (*trgne se*): Onako de... samo forme radi .

V A S A : N e razum em te , šta si preotela form e radi?

IV K A : Pa , brate , preotela sam joj m in istarsku fo telju , i onda , dabom e , i sve ono što ide uz to .

VASA: Fijaker?

IV K A : A m a nije fijaker sam o , nego i druge stvari . N e

razum eš ti to!

V A S A : Pa to »form e radi« ne razumem.

I V K A : Pa ne razum eš, dabom e, kad nisi otmen; da si otmen, ti bi razumeo, ovako, dabome...

IX

A N K A , P R E A Š N J I

ANKA (*donosi pismo*) Za gospo u.

I V K A : Ko je doneo?

A N K A : Jedan šegrt.

I V K A : Dobro.

ANKA (*odlazi*).

H

I V K A , V A S A

I V K A (*otvara pismo i pregleda*): Ko je ovo, uboga ti? Išarao po tpi s kao uskršnje jaje, ne mo tu da m u pro itam .

V A S A (*uzme pismo*): Rista!

I V K A : K oji, R ista?...

V A S A : Pa taj, de, Nikaragaua.

I V K A : Sam o m i on još treba na ovu muku. "Š ta ho e, boga ti?

V A S A (*ita*): »Poštovana gospo o M inistarka. Posle one neprijatnosti, koja m i se desila u vašoj ku i... «

I V K A : A on što se zavla i kod sobarice!

V A S A (*nastavlja*): »...ja uskra ujem sebi zadovoljstvo da vam li no do em , u toliko pre što posle iznete bruke u

današnjim novinama prestaje sama sobom i svaka mogućnost da postanem član vaše poštovane porodice.«

IVKA: Komu traži da postane član porodice! Neki ide bestraga! Enomu njegove Nikarague, pa neka se tamo eni!

VASA (*ita dalje*): »Kako je današnjim napisom u novinama izložen podsmehu moj trgovački ugled, pa mo da doveden u pitanje i sam moj visoki položaj poasnog konzula, to pojmite što nisam alio ni truda ni sredstava da saznam ime pisca, kako bih mogao pribaviti sebi satisfakciju. I uspeo sam najzad da ga saznam...«

IVKA (*netrpljivo*): Ko je, tako ti boga?

VASA: ekaj, molim te.

IVKA: itaj, itaj brzo!

VASA (*nastavlja*): »Ismatram za dužnost da vam saopštim ...«

IVKA (*kipti od nestrpljenja*): Ama, ne zaobilazi, Vaso, nego itaj ime!

VASA: O maj... kakva si!...

IVKA: Preskoči sve drugo. itaj ime!

VASA: Evo de! (*ita*) »Pisac je tog članka u novinama ujka-Vasa...«

IVKA (*plane i nasrne na Vasu*): Vaso, lopu omlatora! Vaso, pijanduro!... Vaso... (*naleti i u besu upa snjega sve što stigne*)

VASA: Ama, ekaj brate, ekaj, de!... Omlajku mu, gde u da poginem nikrivnidu an!

IVKA: Pišeš članke, je li, pseto gadno; aluzija, je li...

(*do epa stolicu*) Sklanjam i se s o iju, jer eš sad poginuti, svinjo pijana!...

V A S A : A m a, ivka, pobogu, stišaj se i ekaj da ti pro itam do kraja!

I V K A : Pro itao si ti meni ono što mi je trebalo pro itati.

V A S A : A m a, smiri se, tako ti boga... Otkud ja da pišem, ni na pamet mi nije palo! Zar ja zbog nepismenosti otpušten iz dr avne slu be, pa da pišem lanak i to još aluzije...

I V K A : Jesi, jesi, Vaso, poznajem ja tebe dobro, matora lopu o!

V A S A : Pusti me, m o lim te, da ti pro itam do kraja.

I V K A : itaj, 'ajde itaj!

V A S A : H o u, sam o, m o lim te, ostavi tu stolicu. Ne umem da itam kad dr iš stolicu!

I V K A : itaj!

V A S A (*ita*): »Pisac je toga lanka ujka - Vasa, odnosno onaj gospodin koji se meni predstavio kao ujka - Vasa, a to je vaš ro eni zet... «

I V K A (*ispusti stolicu*): Š ta ka eš?

V A S A (*ponavlja*): A to je vaš ro eni zet!«

I V K A (*zgranuta*): A m a, Š ta ka eš, tako ti boga?

V A S A : (*opet ita.*): »A to je vaš ro eni zet!«

I V K A : Ju, ju, ju, ju, sad e me strefiti. Zet, zet, izetio se on dabogda nikakav! Jaoj, proklet bio majci i ovoga i onoga sveta! K u u m iocmi, obraz m ioduze, oduzela m u

se dabogda ruka kojom je napisao ono!

VASA: Smiri se, boga ti!

IVKA: Kako da se smirim kad mi je iskidao sve živce: isekao miivotkao faširano meso! Kako da se smirim, smirio se on dabogda nikakav! (*plane*) Vaso, daj mi pušku; uješ li, pušku mi daj da ubijem skota. Pušku mi daj... ili nemoj...

VASA: Pa dabome da ne u!

IVKA: Idi, idim ikupim išomor, uješ li šta ti kaem, idim ikupim išomor!

VASA: Što e ti, pobogu, ivka, m išomor?

IVKA: Hou da ga otrujem, hou kao pacova da ga otrujem!

VASA: Ostavi se, boga ti!... Ne biva to! Nemoj tako da govoriš. Nego lepo ipam etno da smislimo. Jamislim, ivka, da ti njega prosto optu iš.

IVKA: Koga?

VASA: Zeta!

IVKA: Pa drugi damu sudi, je li? A to ne, hou ja damu sudim; ja, razumeš li? Što ga sna e, od moje ruke da ga sna e!

VASA: Pa dobro, ali kako, šta misliš da uradiš?

IVKA: Protera u ga, tra i u još ovoga. asa da se protera!

VASA: Je l'u Ivanjicu?

IVKA: Ama, kakvu Ivanjicu? Preko granice, razumeš li, preko granice, kao što se skitnice i kockari proteruju. E to,

to u ja njem u , i to odm ah , ni jednog sata m u ne u dati da se skra si, pro tera u ga m ajci... odm ah , dabom e , odm ah ...
(*uzm e slu ša licu*) Molim 407... da, 507..

V A S A : Š ta e š?

I V K A : Tra im S im u !... Jesi ti, S im o? O vde ivka .
S lu šaj, S im o , što u ti re i: ako si vlast i ako si m inistar, a ti odm ah u in ikako tika em , a ako si m andar in ...
(*zastane i slu ša m en ja ju i bo je u licu*) Vaso, 'odi ti ovamo na telefon , nešto psuje i grdi, ne razum em ga ... ni šta ga ne razum em . D a li to zvrji telefon , ili m en i nešto zvrji u u šim a ... N i šta ga ne razum em . 'Odi, boga ti! (*Daje mu slu ša licu .*)

V A S A (*uzme*): Ja sam ovde , zete , V asa ... Jest! ... ivki nešto zvrji ... reci m en i ... (*slu ša*)

I V K A : Š ta ka e? ..

V A S A (*m ane rukom da u ti*).

I V K A : A m a , šta ka e , boga ti?

V A S A (*ostavi slu ša licu i vr ti g lavom*): Ljuti se , mnogo se ljuti .

I V K A : Pa što m u nisi kazao da se i ja lju tim ?

V A S A : I rekao ti je da ga ostavi š na m iru i da se okane š tvojih budala ština .

I V K A ; Š ta ka e?

V A S A : I ka e da si ga u asno osram otila onim što je iza šlo u novinam a .

I V K A : Pa nisam ja to pisala .

V A S A : I ka e , bi e kroz koji as m in istarska sednica . M in istar unu tra šnjih dela m u je saop štio da e se na

sednici govoriti o tome.

IV K A : O čemu?

V A S A : Pa o tome što je izašlo u novinama.

IV K A : More, šta me se ti e što e oni da razgovaraju, nego što ti njemu nisi kazao...

V A S A (*prese e je*): E kaj, molim te. Još nešto mi je kazao. Veli: boji se da i njegov položaj nije doveden u pitanje, jer je ovaj današnji napis izazvao negodovanje i na najvišem mestu i sve¹ su kolege, ministri, vrlo neraspoloženi.

IV K A : Šta ka e? ... Kakav položaj u pitanju? Samo neka proba. Idi, Vaso, na telefon pa mu reci: ako da ostavku, da mi slobodno ne dolazi kući. Ako su njegove kolege neraspoložene, neka oni dadu ostavke. Svi neka dadu ostavke, ali on da se nije usudio!... Tako mu reci!...

XI

A N K A , P R E A Š N J I

A N K A (*dolazi spolja*): Gospođa Nata Stefanovići e li...

IV K A : Komore...

A N K A : Gospođa Nata Stefanovići, ministarka.

IV K A (*popravlja je*): Bivša ministarka.

A N K A : Da!

IV K A : Otkud ona! A la je potrefila kad e da mi do e! Proitala je, kuća, ono u novinama, pa sad došla da omiriše. Ne mogu, ne mogu da je primim, nek ide bestraga!...

V A S A : Pa ipak moraš, bivka, red je!

IV K A : Pa vidim i sam a da m o r a m , a l i , z n a š , s v e m i s e p r e v r e u s t o m a k u o d m u k e . S a d m i d o š l a , b e s t r a g a j o j g l a v a ... N e k u e !

ANKA (*ode*).

IV K A (*gleda po sobi*): Ju , ju , ju , i g d e u d a j e p r i m i m u o v o m v a š a r u ? S k r h a l a v r a t d a b o g d a i k a d j o j j e p a l o n a p a m e t d a d o e .

XII

N A T A , I V K A , V A S A

NATA (*dolazi*): D o b a r d a n , d o b a r d a n e l i m , g o s p a - i v k a .

IV K A : Ju , s l a t k a m o j a g o s p a - N a t o , b a š v a m h v a l a š t o n a i o s t e m a l o . O t k a d v a s n i s a m v i d e l a , p a b a š k a e m : š t o l i m i s e t o g o s p o a N a t a o d b i l a ?

NATA: Nije, boga mi, nego, verujte, ne mogu da danem dušom od raznih sednica. Z n a t e , d o k ' s a m b i l a m i n i s t a r k a , s v a e n s k a d r u š t v a i z a b r a l a s u m e u s v o j e u p r a v n e o d b o r e , p a s a d e t o t e g l i m ... P o p e š e m i s e , b o g a m i , n a v r h g l a v e r a z n e s e d n i c e , p r e d l o z i , r e z o l u c i j e ; v e s a m i o d ' . k u e d i g l a r u k e . (*gleda kufer*) G l e , g l e , g l e ... k a k v o j e t o p a k o v a n j e ?

IV K A : A , o v o ... Z n a t e , m o j a e r k a s e s p r e m a z a b a n j u .

N A T A : Z a r j o š s a d , p a j o š n i j e s e z o n a ?

IV K A : Š t a u , k a d j e s t e g o r e u m a t i z a m , p a n e m o e d a e k a s e z o n u .

N A T A : A u k o j u e b a n j u ?

IV K A : U k o j u ? ... P a u A b a c i j u .

N A T A : T a k o ! A p u t o v a e , r a z u m e s e , u s a l o n v a g o n u ? J a

sam uvek putovala u separatnom salon vagonu, to je tako prijatno.

IV K A : Pa da, da!

N A T A : Nego udim nešto u A baciju, to nije banja za reumatizam?

IV K A : Pa ona je, znate, tam o da se pro e do A bacije, a posle e u Ivanjicu .

NATA: U Ivanjicu?

IV K A : Jeste! Znate, kod sam e Ivanjice prona en je jedan nov izvor lekovite vode protiv reumatizma.

NATA: Tako! To nisam znala. (*Spazi novine po stolicama.*) Ju, šta je nov ina, itava redakcija!

IV K A : A jest: pretp latili smo se za celu godinu pa nam doneli sve brojeve od po etka godine. Je li, V aso?

V A S A : Jeste, od po etka ove godine i za celu prošlu godinu.

N A T A : Ja ne itam novine, ne volim , verujte... ne itam novine, sem kad im a što god vrlo interesantno .

IV K A : Pa da, da! (*pogleda znajno Vasu*) Vaso, telefonirajono što sam ti kazala. Reci mu slobodno da mi se ne vrati ku i! (*odu*)

XIII

V A S A , E D A

VASA (*najpre uzme iz kutije sa stola cigarete da napuni svoju tabakeru, a zatim ode desnim vratima*): Daro, Daro!... Je l' tu eda? M olim te, reci mi nek do e ovam o. Hteo bih da progovorim re - dve sa njim.

ED A (*dolazi*): Šta je, u jka - Vaso?

V A S A : H teo sam , edo , da ti ka em ... ekaj , :šta sam ono hteo da ti ka em ? A h , da ! Z am isli , saznali sm o ko je pisao ono u novinama.

ED A : E ?

V A S A : I šta m isliš ko je?

ED A : K o b i to m ogao znati?

VASA: Ti!

ED A : T a n i j e m o g u e ? .

VASA: Jeste, ti!

ED A : K o b i to rekao?

V A S A : I znaš kako sm o saznali?

ED A : B a š sam radoznao?

VASA: Saznao Nikaragua i javio nama.

ED A : A m a , zar se taj N i karagua još m eša u naše porodi ne stvari?

V A S A : N e m eša se , nego napisao i tra i satisfakciju .

ED A : P a neka m u da A nka satisfakciju .

V A S A : E , taj si m u kola lepo ispeko , to ti se m o ra priznati . A li ovaj drugi kola , što si ga ispekao ivki preko novina , to ti ne valja .

ED A : P regoreo je m alo .

VASA: Pregoreo je mnogo , a ne malo ! I onda , brate , ne valja ti što se slu iš falsifikatim a .

ED A : K akv im falsifikatim a?

VASA: Pa to, na primer, prvo si mene falsifikovao.

ED A : N e znam .

V A S A : Z naš, kako da ne znaš. Predstavio si se ovek u kao da si ti ujka - Vasa, a to je, brate, falsifikat i ja zbog trga m al'ne pogiboh m alo as. Pa onda, 'ajde m ene, neka ti je prosto , ali si falsifikovao i ivku .

ED A : D a se n isam kom e predstavio kao m inistarka?

VASA: Nisi, ali si napisao da je odvratna baba, a to je opet falsifikat.

ED A : G le, m o lim te, e, to n isam znao.

V A S A : A znaš li ti, prijatelju , da si tim e u inio najve i greh koji ivi ovek m o e u initi. U biješ oveka – na i eš u zakonu m a kakvu olakšavnu okolnost; oplja kaš crkvu – na i eš opet u zakonu kakvu olakšavnu okolnost; upališ susedu ku u – izato eš na i kakvu olakšavnu okolnost; ali – re i javno za jednu dobrodr e u taštu da je odvratna baba, e nem a toga zakona na kugli zemaljskoj u kom e bi se za taj zlo in m og la na i olakšavna okolnost.

ED A : T o, v idite, n isam znao .

V A S A : N isi, dabom e, a nisi znao ni to da e cela ta stvar vrlo r avo po tebe da se svrši. N ego deder da ja i ti ozbiljno progovorimo.

ED A : Z nam , znam ve , ho ete da m e savetujete da napustim enu .

V A S A : A m a, kakva ena, m o lim te, ovde su sad u pitanju m nogo krupnije stvari no što je ena. O stavi ti ono što sam ti ja govorio pre, ono sam ti govorio po ministarskoj

pameti i onda, razume se, morao sam govoriti koješta, ali ovo što hoću sada da razgovaram s tobom, to je po mojoj pameti.

EDA: Daujem, dakle?

VASA: Cela ta stvar u novinama, kao što i sam vidiš, otišla je daleko, vrlo daleko. Sam Sima je došao u vrlo nezgodan položaj. Imalo pre nam je telefonirao – stvar se izneti akina ministarskoj sednici, i to još sad, do podne.

EDA: To je dobro!

VASA: Pa ja, znaš, nešto mislim – ovo je potpuno po mojoj pameti – kako bi bilo da stvar nekako zagladimo?

EDA: Pa zagladite je!

VASA: Ama, šta imam ja tu da gladim! Nemogu ja tu ništa, nego kad bi ti. Kad bi ti. na primer, napisao onako otvoreno: ono što sam pljunuo pristajem da poliem.

EDA: Ko da polie?

VASA: Pa ti, brate!

EDA: A, izvinite!

VASA: Amade, to se samo tako kaže. Nego evo ovako da napišeš: sve ono što sam pisao u novinama nije istina.

EDA: Pa znam. Ali kad je istina.

VASA: Znam ja da je istina, ali... brate moj, istina se nikad ne govori javno i istina se nikad ne štampa u novinama. Istina je zgodna za ogovaranje, onako u četiri oka, u porodici, a kud si ti pa video i uo da se istina javno kaže?

ED A : Je li to sve iz vaše pam eti?

V A S A : Pa iz m oje, dabom e! I vidiš, nešto se m islim : kada bi ti tako napisao pa ja to odneo Simi pre sednice. Pa oni njem u u m in istarskoj sednici: »Š ta je ovo, gospodine Simo, u novinam a?« a on njim a: »N išta, izvolite pro itati ovo!« pa ispoverti tvoje pism o.

ED A (*kobajagi ushi en*): Ala bi to divno bilo!

V A S A : I ja m islim da bi divno bilo. Jer, vidiš, ovako, bez toga, m ogu oni njem u re i: »B rate S im o, ti si ceo kabinet obrukao, pa da spaseš ug led kabineta daj ti, brate S im o, ostavku!«

ED A (*još ushi en ije*): Ala bi to divno bilo!

VASA: Koje?

ED A : Pa to?

VASA: Da Sima da ostavku?

ED A : Jeste.

VASA (*razo arano*): B re, bre, bre! Pa što ja ovo govorim i zašto tup im zube! Pa ja, bre, m islim da govorim s pam etnim ovekom .

ED A : Pa tako i ja m islim govore i s vam a, ali, vidite prevarili smo se obojica.

V A S A : Još kako sm o se prevarili!

XIV

PERA KALENI ,PRE A ŠNJI

PERA KALENI (*dolazi spolja*): D obar dan elim , dobar dan!

VASA: Dobar dan!

KALENI (*edi*): ast mi je predstaviti se: Pera Kaleni .
(*Vasi*) Je li kod kuće tetka Ivka?

EDA: A gospodin je...?

VASA: Naš rođak.

KALENI: Najbliži rođak po enskoj liniji.

EDA: Tako, to mi je milo. Ja sam zet tetka - ivkin.

KALENI (*rukuje se*): Vi? Bo e moj, eto, a nismo se ni
poznavali. Slušajte, mo da je 'i bolje što tetka Ivka nije
mentarno ovde, da nas troje, kao muški lanovi
porodice, održimo jedan u i porodi ni savet.

EDA: Molim, izvolite samo objavite dnevni red.

KALENI: Na dnevnom je redu, kao što znate ovaj napad
u novinama koji je danas izišao protivu tetka- ivke.
(*edi*.) Vi ste, izvesno itali?

VASA: Jest, pro itao je on to.

KALENI: Ja sam dakle sastavio jedan odgovor, jer,
dozvolite, naša je du nost, kao lanova porodice, da
odbranim tetka- ivku od tako gadnih kleveta.

EDA: Razume se!

KALENI: Ho ete li da užete moj odgovor?' (*vadi
hartiju iz d epa*) Moj odgovor je upu en na adresu onoga
magarca koji je napisao to u novinama. (*edi*) Šta m islite
da li da ga nazovem konjem ili magarcem, šta m i
savetujete?..

EDA: Sasvim svejedno, ne vidim da im a kakve razlike.
Sam o, jeste li vi m islili o tome da e taj koga budete

nazvali konjem ili magarcem vama razbiti nos?

VASA (*za sebe*): Opet nos!

KALENI : Mislio sam i na to, ali se ja ne u na ovo šugdisati,

EDA : A , tako? E , to je druga stvar.

KALENI : Ja sam , dakle, da vam ne bih; itao sve, u svom napisu vrlo vešto izveo stvar. Rekao sam da je doti ni gospodin predstavnik jedne strane dr ave, N ikarague, i da bi kao takav došao u posetu radi izvesnih zvan i nih pregovora, recim o : radi pregovora za zaklju en je trgovinskog ugovora. :

EDA : Sa gospa - ivkom ?

KALENI : Ne, nego snašom dr avom . Zatim sam rekao da doti na gospo a m inistarka, kojoj je on došao , m om entalno još nema ekaonicu u ku i, a kako je toga trenutka bila zauzeta, uputila je doti nog gospodina u sobari inu sobu da tam o pri eka, kao u ekaonici.

EDA : A što je skinuo kaput?

KALENI : A to , što je skinuo kaput, rekao sam da je stoga što je doti na sobica vrlo niska i tesna.

EDA : To ste se, vidite, vrlo dobro setili. M eni nikad ne bi tako nešto palo na pam et. To vam je neobi no duhovito.

KALENI : Je l te?

EDA : Baš m i je m ilo što im am tako, duhovitog ro aka. No, ujka - V aso , sad nem am o šta više da brinem o . S tvar je sasvim u redu . A ko ovo što je gospodin napisao iza e u novinam a, stvar e biti potpuno ure ena.

VASA: Samo da ne bude dockan.

KALENI : Zašto dockan?

EDA : Pa znate, nije nemoguće da e.g. Sima još danas dati ostavku.

KALENI (*neprijatno iznenađen*): Te a Sima?

EDA : Da, te a Sima.

KALENI : To nije moguće!

EDA : I to zbog onoga u novinama?

VASA : Da, na žalost, zbog onoga u novinama,

KALENI : Ali zašto molim vas? To ne bi bilo ni malo lepo. I, najzad, ne vidim da je on tu kriv.

EDA : Pa nije, al' vidite, obično se kola ne krhaju na onome koji je kriv.

KALENI : Jeste li vi baš sigurni da će on dati ostavku?

EDA : Siguran nisam, ali tako se misli, tako se govori.

KALENI : Onda šta mislite? Zar ne bi bilo bolje da ja priekam sa onim odgovorom ... da vidim o najpre situaciju, jer ja bar tako mislim – ako da ostavku i ne bude više ministar, onda prestaje svaka potreba da se brani, zar ne?

EDA : Razume se. Isto tako i ja mislim; Ine sam o to, nego ako da ostavku i ne bude ministar, onda nema smisla biti u srodstvu s njim.

KALENI : Pa jest!

EDA : Ja, na primer, to u vam iskreno reći, ako on ne bude više ministar, mislim sasvim da se odre em srodstva

sa gospa- ivkom .

K A L E N I : A m islite bi odista da e dati ostavku?

ED A : Pravo da vam ka em , ja -m islim da je dosada ve i dao.

K A L E N I : Pravo da vam ka em , baš ja in isam tako bliski rod.

V A S A : G le sad! Pa je l're e ju e da si najbli i rod?

K A L E N I : Pa jeste, ne ka em da n isam , alga više po enskoj liniji, a znate, srodstvo po enskoj liniji nije nikad dovoljno pouzdano.

V A S A : Pa je li re e, pre eš da pogineš no što eš dopustiti da ti se ospori srodstvo?"

K A L E N I : D a, ja sam se onako figurativno izrazio .

ED A : R azum e se, to je sam o figurativno . V i to, u jka- V aso, ne m o ete da razum ete.

V A S A : Ne mogu.

ED A : N ekad, u staro vrem e, rod je rod, danas su se izm enile prilike, pa rod m o e da bude i figurativni rod .

K A L E N I : V i vrlo pravilno shvatate stvari.

V A S A : Ja ih, bome, ne shvatam, pa to ti je!

ED A : Pa zato ine vredi više o tom e govoriti. D ak le, dragi i figurativni ro a e, najbolje je m etn ite v i taj rukopis u d ep i otid ite u aršiju, ili za ite po kafanam a pa se raspitajte o situaciji. A ko te a S im a ne bude dao ostavku, vido ite i pro itajte to tetka - ivki; ako bude dao ostavku, onda ne vredi cela stvar truda.

K A L E N I : S asvim , sasvim , kao da m i iz usta vadite re .

Dakle, imujem kakva je situacija, ja u do i...

EDA: Ako je potrebno.

KALENI: Pa da, ako je potrebno. Zbogom, gospodine; zbogom, gospodine Vaso. (*ode*)

XV

EDA, VASA

EDA (*Vasi*): Ko vam je ovo, pobogu?

VASA: Aavo e ga znati; sam je izmislio, da nam je rod, a vidi ga sad!

EDA: Pa vi, u jka-Vaso, meni prebacujete da sam vas falsifikovao, a eto vi falsifikujete roake.

VASA: Ama, nisam to ja, sam se on falsifikovao. I vidi ga, molim te, im u zaostavku, a on opraruke.

EDA: Tako je to, moj u jka - Vaso. Pacovi se razbegavaju im la a pone da tone. Nije ovaj ni prvi ni poslednji.

VASA: More, nek ide do avola! Nego, dede, ka i ti meni ono što sam te pitao: moeli ona stvar nekako da se izglati?

EDA: Ama ostavite se, u jka - Vaso, glanja;

zar ne vidite da je cela situacija tako rapava da se ne moeni izrendisati a kamoli izglati?

VASA: Ajdem omi tvojoj Dari. Ho u snjom da progovorim. Ipak, erka je, nju e pre da zaboli srce nego tebe.

EDA: Molim, izvolite, nemam ništa protiv. Pokušajte, mo da enju zaboleti srce. Izvolite ovamo! (*odu zajedno u*)

desnu sobu)

XVI

NATA , IVKA

NATA (*izlazi iz sobe, ivka za njom*): Ka em vam ,gospa-
ivka, nem ojte vi uzim ati k srcu .Tako vam je to :dok sam
bila ministarka, ceo svet oko mene; te svi mi prijatelji, te
svim e poštuju , te puna m iku a poseta. A o uru nem a
dovoljno stolica u ku i i nem a dovoljno šolja za čaj, a
im am dva tuceta. Pa onda, enska društva biraju vas za
upravnu lanicu ,peva ka društva biraju vas za patronesu ,
i tako sve redom. A kad prestanete biti ministarka, prave
se svi Englezi. Tek vidiš, na uru ni rodbina ne dolazi; tri
šolje za čaj dovoljno . Pa jedni vas izbegavaju , a drugi se
prave ak da vas ne poznaju . Prošla sam ja to pa znam , a
vi – zdravlje, bo e – vide ete. Sam o , znate, ne treba to
primati srcu.

IVKA : A ko ho ete pravo da vam ka em ,m eni i nije baš
toliko stalo do toga da budem ministarka.

NATA: E, pa nemojte, gospa- ivka, bud im o iskreni.
Prijatno je to : im aš fijaker, im aš cigarete na
reprezentaciju , ideš besplatno u lo u , im aš salon-vagon za
putovanje, pa momak iz ministarstva; pa im po tra iš
telefon i ka eš ko si, a telefon iskin je pokrha ju se koja e ti
pre dati vezu; pa klanjaju ti se inovnici, pa inovni ke
ene ti jednako prave vizite. Pa onda, ako si na ru ku ,
po asno m esto ; ako je kakva svetkovina, dobiješ buket;
ako je parada, dobiješ m esto na tribini. N e m o e se re ida
sve to nije prijatno.

IVKA : Pa jeste, kad se s te strane uzme .

XVII

ANKA ,PRE A ŠNJI

ANKA (*donosi pismo*): Za gospo u! (*odlazi*)

IVKA (*pom iriše pismo*).

NATA: Molim vas, dozvolite mi da to pismo pom irišem.

IVKA: Ju, gospa - Nato, šta vam pada na pamet; otkud pa sad tu e pismo da pom irišete?

NATA: Dozvolite mi, molim vas.

IVKA (*podmetne joj*): Evo baš pom irišite, kad vam je toliko do toga stalo.

NATA: Isti miris i ista boja, roze... Otvorite slobodno, otvorite; nije to meni ništa nepoznato; dobijala sam i ja takva pisma.

IVKA: Iju, šta vi mislite?

NATA: Pa de, de – što se sad pravite... U ili ste i vibrid, nisam samo ja... More, znam ja sve to po redu. Otvorite kada vam ka em slobodno to pismo, jer kako ste mi malo pre govorili da mo e do i do ostavke vašeg mu a, onda znajte da to pismo mo e da bude vrlo va no.

IVKA: Va no? (*otvori nervozno. ita, zgrava se i daje pismo gospa-Nati*)

NATA (*pro ita*): Ostavka! Ka em ja vam a. Ovakvo isto pismo sam i ja dobila im je pao mo j kabinet.

IVKA: Ju, ju, ju... Ne mogu da do em sebi!

NATA: Šta ete, takva je ta diplomatska ljubav.

IVKA: ujte, gospa - Nato, ovo je neka prava diplomatska svinja.

NATA: Samo slušajte, gospa- ivka, to pismo m nogo zna i. Ta diplomatska svinja ne daje ostavku sve do tle

dok nije siguran da je doti ni m inistar dao ostavku .

IV K A : Š ta ka ete?!... Ju , pregrizla jezik dabogda! K akva ostavka?

N A T A : K a em sam o : ovaj nasigurno piše .

IV K A (*uzruja se*): A m a , je li to mogu e?

N A T A : Eh , kako da nije mogu e . O stavka vlade , gospa - ivka , to vam uvek padne kao grom iz vedra neba . Pravim ja planove : te ovako u da nam estim ku u , te ovam o u da pravim izlet ; te u ovu u banju letos ... a tek ... brrr ... bum ! Udari grom : padne vlada i odu svi planovi u vetar . Zgodio me je , slatka moja gospa - ivka , pa znam kako je !

IV K A : A m a , šta vi tu govorite ...

N A T A : A natuštilo se nešto nebo pa nem ojte se iznena ivati . G de je oblaka , tu e biti i grom a . N e volim da vam stajem na muku ; znate kako je , svakom e je lakše kad sam podnosi ono što ga sna e . H ajde , zbogom , gospa - ivka ; pa nem ojte vi to tako da prim ite k srcu . Zbogom ! (*ode*)

XVIII

IV K A , V A S A

IV K A (*gleda pora eno za N a tom*).

V A S A (*dolazi iz sobe*): Ode li ti ta?

IV K A : O de , m ore , ali m i naslu ti . Š ta m isliš ti , m o e li to odista da se desi da onaj da ostavku?

V A S A : Pa ... kako da tika em ... i m ogao bi . E to , baš sad m ika e e da ...

IV K A : Je l' e da tika e ? E , ne e ga m ajci biti onako kako ti e da ka e . Idem ja tam o , . idem sam a li no da

upadnem u ministarsku sednicu. A ko je podneo ve ,
pocepa u ostavku, a njim a, ministrim a, re i u neka
svaki prvo po isti pred svojom ku om , pa neka se onda
brine b u gledu vlade. I re i u im ... znam ve šta u im
re i... ek'sam o da se obu em ...

V A S A : A m a, prom isli m alo, da l' eš dobro u in iti!

I V K A : N e pitam ja više da l' je dobro; idem .. da
upadnem u sednicu pa da im ja poka em ... ekaj sam o da
se obu em ! (*odjuri u sobu*)

XIX

V A S A , E D A , D A R A

V A S A (*na levim vratima*): edo, D aro ... D aro ... 'd ite,
boga vam, ovamo!

E D A (*dolazi*).

D A R A (*za edom do lazi*).

E D A : Š ta je?

V A S A : A m a, da vid iš novo udo! O na ho e da upadne u
ministarsku sednicu.

E D A : Pa neka upadne!

V A S A : A m a, ne biva, što ne biva – ne biva.

D A R A : Pa šta m i m o em o?

V A S A : D a m i pom ognete, silom da je zadr im o!

XX

R A K A , P R E A Š N J I

R A K A (*izlazi iz sobe sa ogrom nim kuh injskim no em , a
Anka. za njim dr e i ga za peševe od kapu ta*): Puštaj m e,

puštaj m e kad ti ka em !

ED A (*spre i m u put*): Ehe, prijatelju, kuda si navro?

RAKA : Jao j, puštaj m e, ho u da ga proburazim .

ED A : K oga m ore?

RAKA : S retu M ati a.

ED A : Z ašto , bre?

RAKA: Opsovao mi je oca mandarinskog.

ED A : Pa što nisi i ti njem u opsovao?

RAKA: Pa opsovao sam mu.

ED A : Pa onda ste kv it.

RAKA: Al' za njegovog oca nije bilo u novinama da je mandarin.

XXI

IV K A , SIM A , PRE A ŠN JI

IV K A (*izleti iz sobe obu ena*).

VASA i Dara (*hteli bi da je zadr e*).

IV K A : S klan jajte m i se s pu ta! (*gurne na vrata*)

SIMA (*na otvorenim vratima pojavljuje se*).

IV K A (*trgne se*): Š ta je , govori šta je?

SIM A : U va ena m i je ostavka!

IV K A (*cikne kao ranjena*): Bog te ubio da te ne ubio, a što je dade ?

SIMA: Zbog tebe!...

IV K A : Š ta, zbog m ene? A što zbog m ene, sm etenja e jedan! Bolje reci, nisi bio za ministra, eto ti! Bolje to reci! ...

SIM A : Pa nisam , dabome, kraj takve ene.

IV K A : I sad , je li, i sad nismo više ministri ?

SIMA: Dabome da nismo!

IV K A : G ospode bo e, zašto m e zgodi tako dušm anski kad sam ti palila sve u svakoga petka! *{Simi}* Je li ni fijaker, ni lo a, ni salon-vagon... sve to ode, je li... sve, sve?

SIMA: Pa ode, dabome!

RAKA: Dole vlada!

IV K A (*š epa štosove novina. sa. stolice i ga a ga njima*): K uš, štene jedno, pregrizo jezik dabogda... (*Raka pobe e*), *Prilazi Sim i i unosim u se u lice.*) – Zbog mene, je li, zbog mene? More, ne bi bila ja ministar, pa bi ti video da l' bih ja zbog tebe dala ostavku. (*Sima ode ona gleda edu, Daru, Vasu.*) – A vi, je li, smeжете se u duši i podgurkujete se, je li? A li, edo, upam tinosi em o se dok je sveta i veka, ne eš ga m ajci više m irno ni oka sklopiti. (*eda ode*) – A ti (*Dari*) pakuj se, 'ajd, pakuj se kad ne m o eš da od lep iš tu krlju sa sebe. Pakuj se, ali ga m ajci ne eš putovati salon-vagonom , nego tre om klasom . Tre om klasom , upam ti, tre om klasom ! (*Dara ode*) – A što se ti kežiš? (*Vasi*) Idi, idi, optr i fam iliju , i objavi da nisam više m inistarka; neka Savka, D aca i Soja kliknu od radosti i neka ka u: »E , vala, dosta je ivkinog i bilo!« Tako e da lanu; znam ja njih, a znam i tebe. Idi, idi pa objavi. (*Vasa ode – publici, prilaze i rampi*) – A što se vi cerekate mojoj sudbini? Ne zaboravite da sad nisam

m in istarka pa ne m oram više da budem otm ena, i onda
neka vam ne bude krivo ako raspalim jezikom po vama!
'Ajde idite ku i, idite, ne ete valjda do kraja da m i stajete
na m uku . Idite i nem ojte avo da vas odnese da m e
ogovarate, jer, ko zna, danas-sutra mogu ja opet biti
m in istarka. Sam o dok se zaboravi ovo nešto m alo bruke,
evo m ene opet, pa posle da ne budete: što nam nisi kazala.
'Ajde 'ajde, idite sad!...

Zavesa